

אָבִינוּ אָב הַרְחָמִים, בְּחֵדֵשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים!

פְּרֻשֵׁת הַשְּׁבוּעָה: רֵאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁע"ט "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים" ¹¹כְּנִיסַת הַשְּׁבֻעַת: 18:37

רֵאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁע"ט, כֵּט' אֱלוּל תִּשְׁע"ח (9.9.18) bnei-zion.com **יְצִיאַת הַשְּׁבֻעַת: 19:29** ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִי הַיּוֹם" זֶה רֵאשׁ הַשָּׁנָה, שָׁבוּ הַקַּב"ה עוֹמֵד לְשֹׁפֹט אֶת הָעוֹלָם" (הַזְהָר הַקְּדוֹשׁ) (על פי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרֻשָׁה)

רַבְּנוּ נָסִים (הֵלֵא הוּא הַר"ן) כּוֹתֵב בְּפִירוּשׁוֹ עַל הַגְּמָרָא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה טו'), שֶׁהִטְעַם שְׂרָאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם הוּא, כִּיּוֹן שְׁבִרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הָרָאשׁוֹן, וְבוּ בַיּוֹם נִצְטוּהָ שְׁלֵא לְאָכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, וְבוּ בַיּוֹם חָטָא, וְבוּ בַיּוֹם חָזַר בְּתִשׁוּבָה וַיֵּצֵא זָכָאִי, וְעַל-כֵּן זֶהוּ סִימָן לְבַנְיָו, שְׂאָף הֵם יַעֲמְדוּ לְמִשְׁפֵּט וַיֵּצְאוּ זָכָאִים בְּדִין. וְזֹאת, כְּמִבּוֹאֵר בְּפִסְקִיקָא (פְּסֻקָה כַּג'), בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׁבִרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָאָדָם הָרָאשׁוֹן. בְּשַׁעַה הָרָאשׁוֹנָה עָלָה הוּא בְּמַחְשָׁבָה לְפָנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ, בְּשַׁעַה הַשְּׁנִיָּה הַתִּיעֵץ הַקַּב"ה עִם מְלָאכֵי הַשָּׁרָת, בְּשַׁעַה הַשְּׁלִישִׁית כִּנְסָה הַקַּב"ה אֶת אֶפְרוֹ, בְּשַׁעַה הַרְבִּיעִית גָּבַל אוֹתוֹ (=יֵצֵר אֶת דְּמוּתוֹ), בְּחַמִּישִׁית רָקְמוֹ (=הַכִּינוֹ), בְּשַׁעַה הַשְּׁשִׁית עָשָׂהוּ גֵלֶם, בְּשַׁבְעִית זָרַק בּוֹ נְשָׁמָה, בְּשַׁעַה הַשְּׁמִינִית הַכְּנִיסוֹ לְגֵן עֵדֶן, בְּתִשְׁעִית נִצְטוּהָ (הָאָדָם) שְׁלֵא לְאָכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, בְּעִשְׂרִית חָטָא הָאָדָם, בְּאוֹכְלוֹ מֵעֵץ הַדַּעַת, בְּשַׁעַה הָאַחַת-עֶשְׂרֵה נִשְׁפֵּט, וּבְשַׁעַה הַשְּׁתִּית-עֶשְׂרֵה יֵצֵא זָכָאִי בְּדִינוֹ (לְאַחַר שַׁעַשְׁהָ תִּשׁוּבָה). אָמַר לוֹ הַקַּב"ה, לְאָדָם הָרָאשׁוֹן: זֶה סִימָן לְבַנְיָךְ. כִּשְׁם שַׁעֲמַדָּת לְפָנֵי בְּדִין בַּיּוֹם זֶה, וַיֵּצְאֵת בְּדִימוּס (=זָכָאִי) – כֶּךָ עֲתִידִים בְּנֵיךְ לְהִיּוֹת עוֹמְדִים לְפָנֵי בְּדִין בַּיּוֹם זֶה (=בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה), וַיּוֹצֵאִים בְּדִימוּס (=זָכָאִים).

מֵעֵתָה מְבוֹאֵר הֵיטֵב מְדוּעַ רֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין (וְאָף בְּשָׁמַיִם יֵשׁ אוֹת לְכֶךָ. שְׁהַרִי, הַמְזַל הַשׁוֹלֵט הוּא מְאֻזְנִים – בָּא לְרָמוֹז עַל מְאֻזְנֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַקַּב"ה). שְׁכֵן בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה חָטָא הָאָדָם הָרָאשׁוֹן. וְכִמוֹ שַׁעַשְׁהָ תִּשׁוּבָה בַּיּוֹם זֶה, וַיֵּצֵא זָכָאִי בְּדִין – כֶּךָ גַּם לְגַבִּינוּ, אִם אָדָם עוֹשֶׂה תִּשׁוּבָה אֲמִיתִית, הַקַּב"ה סוֹלַח לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְהוּא יוֹצֵא זָכָאִי בְּדִינוֹ.

כְּדִי לְהַבִּין עֲנִינֵן זֶה בְּיִתֵּר שְׂאֵת, צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהָאָדָם הָרָאשׁוֹן חָטָא וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת לֹא מִצַּד עֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּגִלְלַת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בּוֹ, כְּפִי שְׁכַתּוֹב בְּסִפְרֵי הַלִּיקוּטִים לְהַאֲרִיזוֹ ל ("הַאֲזִינוּ"): "סִיבַת חָטָאוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן הִיְתָה בְּסִיבַת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בּוֹ מִכָּל מִין וּמִין – מֵהֵם צְדִיקִים, מֵהֵם רְשָׁעִים, מֵהֵם גְּזֻלָּנִים... וּמִצִּדִּים (שֶׁל נְשָׁמוֹת אֱלוֹ) נִתְאַוָּה (אָדָם הָרָאשׁוֹן) לְאָכּוֹל מִן הָעֵץ. אִם כֶּךָ, לֹא הָיָה מִצַּדוֹ כָּל-כֶּךָ חָטָא, כִּי אִם בְּסִיבַתָּם (שֶׁל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בּוֹ). וְעַם כָּל זֹאת עָשָׂה תִּשׁוּבָה, כִּי לוֹלֵא הַחָטָא הָיָה (הָאָדָם הָרָאשׁוֹן) נִצְחִי (וְחַי) לְעוֹלָם...".

לְפִי הָאִמּוֹר, כְּשֶׁאֲנוּ מְדַבְּרִים עַל חָטָא עֵץ הַדַּעַת, אֲנוּ בְּעֵצָם מְדַבְּרִים עַל אוֹתוֹ חָטָא שֶׁאֲנוּ עֲצָמֵנוּ חָטָאנוּ, בְּהִיּוֹתֵנוּ כְּלוּלִים בְּאָדָם הָרָאשׁוֹן. שְׁהַרִי עוֹבְדָה הִיא שְׁגִיזֵרַת הַמּוֹת נִגְזָרָה לֹא רַק עַל הָאָדָם הָרָאשׁוֹן – אֲלֵא עַל כָּל הַנְּבָרָאִים. וְלָכֵן מוֹטְלַת הַחוּבָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְתַקֵּן אֶת חֲלָקוֹ בְּחָטָא הָאָדָם הָרָאשׁוֹן. מֵעֵתָה יְבוֹאֲרוּ הֵיטֵב דְּבָרֵי הַר"ן, מְדוּעַ רֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם. כִּי, הִיּוֹת וְהָאָדָם הָרָאשׁוֹן נִבְרָא בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְחָטָא בַּיּוֹם זֶה, וְהַקַּב"ה דָּן אוֹתוֹ וְגָזַר עָלָיו מִיתָה בַּיּוֹם זֶה, וּמִכִּיּוֹן שַׁחֲטָא זֶה הוּא בְּעֵצָם הַחָטָא שֶׁל כְּלָנוּ (=שֶׁל כָּל הַנְּבָרָאִים, שֶׁהָיוּ כְּאִמּוֹר כְּלוּלִים בְּאָדָם הָרָאשׁוֹן) – אִם כֶּךָ, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בַּיּוֹם זֶה, יוֹם הַדִּין, מִתְעוֹרְרַת שׁוֹב הַשְּׂאֵלָה הָאֵם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיתָנוּ עֵדִין מִמְּשִׁיךְ חָס וְשְׁלוֹם בְּאוֹתוֹ הַמְּרָד, כְּנִגְדֵי צִוּוּיֵי בּוֹרָא הָעוֹלָם?

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׂאֵם אֲכֵן חָטָא הָאָדָם בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה, וְעֵבֵר עַל מִצְוֹת ה' יִתְבָּרֵךְ, וְאִינוּ חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה עַל חָטָאוֹ, אֲזִי, חָס וְשְׁלוֹם, נִגְזָרִים עָלָיו גְּזִירוֹת וִיסוּרִים. אוֹלָם אִם הוּא עוֹשֶׂה תִּשׁוּבָה וּמִתְקַן אֶת דְּרָכָיו, כִּי אֲזִי הַקַּב"ה סוֹלַח לוֹ, כְּמוֹ שֶׁסֻּלַּח לְאָדָם הָרָאשׁוֹן, וְהַאֲרִיךְ אֶת חַיָּו שְׁלֵא יָמוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּפִי שְׁגָזַר עָלָיו ("כִּי בַּיּוֹם אֲכַלְךָ מִמֵּנוּ מוֹת תָּמוּת").

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף, שֶׁהִנֵּה, לְאַחַר שַׁחֲטָאוֹ אָדָם וְחוּהוּ בְּאֲכִילַתָּם מֵעֵץ הַדַּעַת, כְּתוּב (שָׁם ג', ח'): "וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָהּ, וּפְרַשׁ רִשׁ": "יּוֹדַע הָיָה הֵיכֵן הוּא, אֲלֵא לְהִפְנֵס עִמּוֹ בְּדַבְּרִים, שְׁלֵא יְהֵא נִבְהַל לְהִשִּׁיב אִם

וידוע מה שאמר האדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מלאדי, שכאשר ישב בבית הפלא הרוסי, הופיע נציג בכיר של הממשל, כדי לחקור אותו. אותו אדם היה בקי בתנ"ך, ומלומד בעניני יהדות. הוא נצל את ההזדמנות כדי לשאול את רבי שניאור זלמן שאלה שהציקה לו זמן מה.

לאחר חטא עץ הדעת, כתוב "ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו איכה?". וכי לא ידע האלקים היכן נמצא אדם הראשון, שהיה עליו לשאול אותו "איכה"? - שאל הש"ר. הרבי ציטט את דבריו של רש"י, כי כמובן שלא נסתר מעיני האלקים מקומו של אדם הראשון, אלא היתה זו רק דרך לפתוח בשיחה.

"אני מכיר את דבריו של רש"י" - השיב החוקר - "אך ברצוני לשמוע את פירושו של הרב".

השיב לו הרבי, בקול חוצב להבות אש, שהקב"ה לא התכוון לשאול את האדם "איכה?", במשמעות של "היכן אתה נמצא/מסתתר פיזית", שהרי אין נסתר מנגד עיניו. אלא, התכוון לעורר אותו בתשובה, באומרו "איכה?" - ראה נא איה אתה נמצא בעולם! רק אתמול היית ברום המעלה, כמבואר בגמרא (סנהדרין נט'): "רבי יהודה בן תימא אומר: אדם הראשון - מסב בגן עדן היה, והיו מלאכי השרת צולין לו בשר, ומסנגין לו יין". והנה, עתה, כשעברת על מצות בוראך, נפלת "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא" (=מהר גבוה לבאר עמוקה), נגזרה עליך מיתה, ואבדת כל מעלותיך.

"וצריך לדעת" - אמר האדמו"ר הזקן - "שאת השאלה ששאל הקב"ה את אדם הראשון ("איכה?") שואל הקב"ה כל אדם בעולם: איכה? או היכן אתה?! התבונן נא מהו המצב שלך בעולם? האם מילאת כבר את החובות שהטיל הקב"ה עליך? החוקר התרשם מאד מהדברים שאמר לו רבי שניאור זלמן, ופעל רבות אצל המלכות לשחררו, בטענה שאדם גדול כזה לא יתכן שיחתור תחת המלכות.

וכן הגאון מוילנא זיע"א מפרש כך ב"אדרת אליהו": "ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו איכה?" - הקריאה היתה כי אם להיכנס עמו בדברים. ואמר "איכה?" - כלומר, התבונן בעצמך, איך נפלת ממעלתך, איה מדרגתך?".

לכן, כאשר נשמע את קולות השופר בראש השנה - "תקיעה", "שברים", "תרועה", "תקיעה" - הבה נחדד את חוישינו הרוחניים, לשמוע את קול הקב"ה, המתלבש בקול השופר, וזועק בקול חוצב להבות אש, המדהדד בתלל כל העולם - "איכה?" - כדי לעורר אותנו מתרדמת הזמן לומר לנו: "עורו ישנים, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה".

וצריך גם לשמוע את זעקת הכאב של הקב"ה בקול השופר "איכה?" - איך נפלת "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"? הרי בראתי אותך זך ונקי וטהור... ועתה "איכה?", להיכן נפלת והדרדרת? "ונשלמה פרים שפתינו"

היה זה בערב ראש השנה. באחת השנים, שופרו היחיד של הגאון רבי חיים ברליון, רבה של מוסקבה, נפל ונסדק לכל אורכו, ונפסל. היה זה השופר היחיד שהיה בקהילה, ורבי חיים לא ידע את נפשו מרוב צער... איך יוכל להחסיר בפעם הראשונה בחייו תקיעות שופר, ומה יהיה על עדת ה' שבמוסקבה.

החליט רבי חיים, שלכל הפחות יקים "ונשלמה פרים שפתינו", ולמד בליל ראש השנה הלכות שופר בעיון. עם שחר יצא רבי חיים מביתו לכיוון בית הכנסת. בעודו מהלך, נשא את עיניו, והנה מקצה הרחוב מגיעה עגלה עמוסת שחת. להפתעתו ראה, שמקום מושבו של העגלון הגוי מקושט בכלי נגינה שונים, ואחד מהם הוא שופר אמיתי! מנין לך שופר זה? - פנה רבי חיים ברליון אל בעל העגלה. החל הגוי לגמגם במבוכה... "לא ידעתי שהשופר שיד לך...". התברר כי העגלון, שהיה אספן של מיני חצוצרות, התפתה לגנוב את השופר מאחד מבתי הכנסת. בראותו את הדרת פניו של רבי חיים, סבר כי הוא רבו של אותו בית הכנסת, חשב שהוא מזוהה את השופר, בקש ממנו שלא ילשין עליו למשטרה - "קח את השופר".

רבי חיים נטל את השופר בשמחה, וקים בו את מצות היום כדת. לימים, קבל רבי אריה את השופר מרבו, רבי חיים ברליון. השופר הזה היה חביב עליו ביותר, גם שלא בראש השנה תקע בו. מידי יום ששי, סמוך לכניסת שבת, היה עולה רבי אריה לגג ביתו, ותוקע בו לארבע רוחות השמים, כדי להודיע על השבת, הממשמשת ובאה. ("בית אמיי") הגאון רבי שמחה שלמה לוין, שזכה לתקוע בשליחות אביו בשופר הזה למצורעים ולנדבאים, אמר: מעשה השופר הזה מלמדנו, שלא די שהקב"ה משלם לנו שכר טוב על המצות, אלא הוא אף מסיע לנו בדרכים פלאיות לקיים את אותן מצות. וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק "מי הקדימני ואשלם?" - שהקב"ה משלם לנו שכר על המצות שהוא עצמו אפשר לנו לקימן.

שבת שלום וחג שמח שנה טובה, חתימה טובה לכל בית ישראל!

אָבִינוּ אָב הַרְחָמִים, בְּחֵדֶשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבִנְיָךְ רַחֲמִים!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֹט:** 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com **יְצִיאַת הַשְּׁבֹט:** 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"נחפשה דרכינו ונחקרה, ונשובה אליך, כי ימינך פשוטה לקבל שבים" (מתוך הסליחות)

בנוסח הסליחות אנו אומרים בכל יום "נחפשה דרכינו... כי ימינך פשוטה לקבל שבים".
וצריכים אנו להבין את עמק העניין של "כי ימינך פשוטה לקבל שבים". וכי מהו ההבדל בין אם ימינו של הקב"ה פשוטה (=פרושה) לקבל שבים, לבין אם שמאלו פשוטה לקבל שבים?

כדי לבאר זאת, נקדים מה שאמרו חז"ל, שידוע ומפורסם שהשם המלא של הקב"ה י-ה-ו-ה, הוא שם של חסד ורחמים גמורים. ולעומת זאת, השם של הקב"ה "אלהים", הוא שם של מידת הדין. ולכן, על הפסוק הראשון בתורה הקדושה: "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", פרש רש"י זצ"ל: "ברא אלהים (מידת הדין), ולא אמר ברא י-ה-ו-ה (מידת הרחמים), (כיון) שבתחילה עלה במחשבה (של הקב"ה) לברואותו (את העולם) במידת הדין, וראה שאין העולם מתקיים (כך), והקדים מידת הרחמים למידת הדין, והינו (וזהו מה שכתוב בהמשך התורה): 'ביום עשות י-ה-ו-ה (מידת הרחמים) אלהים (מידת הדין) ארץ ושמים' – שהקדים מידת הרחמים למידת הדין".

והנה שואל הבעש"ט הקדוש זי"ע, על הפסוק (תהילים צד, א): "אל נקמות ה', אל נקמות הופיע": הרי אל הוא מידת חסד ורחמים, כמו שכתוב בתהילים (נב, ג): "חסד אל כל היום".

ואם כך, איך כתוב "אל נקמות"? וכי מה העניין של הנקמה לשם של אל, שהוא מידת חסד?
ובאר הבעש"ט בדברי קודשו, שהקב"ה, יש לו שתי דרכים איך לעורר את האדם בתשובה: א. על-ידי שמביא עליו עונשים ודינים, וממילא מתעורר האדם לעשות תשובה שלימה.

ב. בדרך השניה הקב"ה משפיע על האדם חסדים ורחמים גדולים, ועל-ידי כך מתעורר האדם וחושב: הלא אני חוטא גדול, ואיך משפיע עלי הקב"ה חסדים ורחמים? ומזה הוא בא לידי בוש גדולה, ומתעורר בתשובה שלימה לתקן את כל מה שמרד במלך מלכי המלכים הקב"ה.

והביא הבעש"ט על זה משל, למלך גדול ונורא, שאחד משריו חטא כנגדו, ולפי חוקי המדינה אחת דתו להמית, אבל המלך היה רחמן וחסיד, וחפץ להטיב עם אותו השר ולא להענישו, ולכן צוה המלך להעלות את השר בדרגה יותר גבוהה. וכאשר ראה השר שבמקום להענישו, המלך משפיע עליו מטובו, נתמלא בוש והכנעה, ובא לפני המלך, ונפל לפניו בבכיות נוראות, כדי שיסלח לו על כל מה חטא כנגדו.

וזהו הפירוש: "אל נקמות ה', אל נקמות הופיע" – הקב"ה, ברוב חסדיו, נוקם את נקמתו באדם על-ידי שהוא משפיע עליו טוב וחסד, כדי לעוררו לחזור בתשובה.

אבל צריכים אנו לדעת, שאם אין לאדם שכל ודעת להתעורר בתשובה על חטאיו, למרות שה' משפיע עליו מטובו – אזי אין ברירה, אלא לעוררו על-ידי דינים ועונשים חס ושלום.

וזהו שפרש רש"י, שבתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, כלומר להעניש את האדם במידת הדין על-ידי ייסורים, כדי שיתעורר בתשובה, "וראה שאין העולם מתקיים", כי קשה כח הסבל, ולכן הקדים את מידת הרחמים, ושתפה למידת הדין. כלומר, קודם מנסה הקב"ה לעורר את האדם לתשובה על-ידי שהוא משפיע עליו חסדים ורחמים. ורק אם אין לאדם שכל ובינה להשפיל שהקב"ה משפיע עליו חסדים כדי שיתעורר בתשובה – כי אז בהכרח יש להענישו במידת הדין, כדי שיתעורר בתשובה.

ומעתה יבואר היטב מה שאנו אומרים בסליחות "נחפשה דרכינו ונחקרה, ונשובה אליך, כי ימינך פשוטה לקבל שבים". הפונה היא שאל לנו להמתין, חס ותלילה, ולהתעורר בתשובה שלימה רק כשהקב"ה יעניש אותנו, אלא עיקר התכלית הוא "נחפשה דרכינו ונחקרה", לחפש את דרכינו ולחקור, "ונשובה אליך" ולעשות תשובה שלימה גם כשהקב"ה משפיע עלינו חסדים, ומדוע?

"כי ימינך פשוטה לקבל שבים". שהרי ימינו של הקב"ה רומזת למידת החסד (כמו שאמרו חז"ל (סוטה מז):

...שמאל דוחה וימין מקרבת"), והקב"ה יתברך פושט את ימינו בתחילה, ומשפיע עלינו חסד ורחמים, כדי שנתעורר בתשובה, ורק אם אין בנו התבונה להתעורר בתשובה על-ידי מידת החסד – רק אז הוא מעניש אותנו חס ושלום במידת הדין.

ואם כן, למה לנו להמתין עד שמשמים יענישו אותנו? הלא טוב להתעורר כאשר הוא יתברך משפיע עלינו חסד ורחמים, ולחזור בתשובה שלימה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"יום תרועה יהיה לכם"

חידוש נפלא אומר לנו האדמו"ר מרן יהושע מפעלזא: נכון הדבר שהקב"ה קצב עונשים ותוכחות, אם יעברו ישראל חס וחלילה על התורה. אך יש עצה נפלאה, שאפילו אם חטא האדם, הוא לא יצטרך לקבל את העונשים בפועל ממש. וזאת, על-פי מה ששנינו בגמרא: "כל העוסק בתורת חטאת – כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם – כאילו הקריב אשם".

רואים אנו מכאן, כי יש לתורה הקדושה סגולה מיוחדת, שהעוסק בה כאילו קיים בפועל כל מה שלמד, בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו". ולכן כל העוסק בתורה בפרשיות התוכחה ("בחקתי", "כי תבוא"), המתארת את גדל העונשים הבאים על האדם (העובר על הפתוב בתורה), וילביש עצמו בפחד ה' מיסורים אלו, כי אז יחשב לו כאילו קבל את היסורים בפועל, וכך ינצל מיסורים ממש.

והנה כתוב בתורה הקדושה, שמהותו של ראש השנה היא "יום תרועה יהיה לכם". ובאר המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, כי אותיות "תרועה" הן אותיות "תורה ע", כלומר תורה שיש לה ע' פנים (=שבעים פרושים). ונשאלת השאלה, מה הקשר בין התרועה שתוקעים בשופר, לבין התורה, שנתנה בשבעים פנים? אלא, אומר רבנו סעדיה גאון, שאחד הטעמים של תקיעת השופר בראש השנה הוא, כדי להזכיר את זכות מעמד הר סיני, אשר נשמע בו קול השופר, כמו שכתוב (שמות יט', יט'): "ויהי קול השופר הולך וחונק מאד". ולפי זה מובן מה שהדגישה התורה הקדושה – "יום תרועה יהיה לכם": "תרועה" – כדי להזכיר ולעורר את זכות מתן התורה בהר סיני, שבו קבלו ישראל "תורה ע" – תורה שיש בה שבעים פנים. וממילא יתעורר מזה לימוד זכות בשמים על ישראל שאין צורך להביא עונשים בפועל על ישראל, אלא הם יכולים לעסוק בתורה בפרשיות התוכחה, ויחשב להם הדבר כאילו קבלו את העונשים בפועל ממש.

"לב נשבר ונדכא, אלקים לא תבזה"

בראש השנה ישבו שני חסידים בפינת בית מדרשו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זיע"א, ושוחחו ביניהם בלחש. שלח מרן מהר"ש את בנו מרן מהר"י זיע"א, כדי להקשיב לשיחתם של שני החסידים הללו. הפן התקרר ליד שני החסידים, מבלי ששימו לב כי מקשיבים לקולם. והנה, נשמע אחד החסידים אומר: אוי! ראש השנה היום! במה אנו באים לפני מלך המלכים הקב"ה, הבוחן כליות ולב, ביום הדין הגדול והנורא...?

נאנח חברו עמו, ושניהם שקעו בדממה עמוקה, והתבוננו ארוכות בשתיקה זועקת.

כאשר שב מרן מהר"י, וספר לאביו על עיסוקם של שני החסידים ודבריהם, ספר לו אביו, כי באותה שעה ששני החסידים הללו דברו איש אל אחיו, היה קטרוג גדול בשמים. על כל דברי הסניגוריה הביא המקטרג תשובות נחרצות להאשים את ישראל, חס וחלילה. כאשר נסה הסניגור לספר כי היהודים נותנים צדקה, השיב השטן כי גם הגויים נותנים, ואף הביא ראיות לכך. על כל דבר טוב של ישראל הביא השטן דברים טובים כמותם אצל הגויים.

לפתע, עלתה אנחה גדולה וכבדה, שיצאה מלבכם הנשבר והנדכא של יהודים אלו, בשל חטאיהם ופשעיהם. מיד קם הסניגור, ואמר: רבנו של עולם, אין לך אומה ולשון אשר לבם נשבר בקרבם מפני שחטאו לך. "לב נשבר ונדכא, אלקים לא תבזה". את הזכות הזאת של "לב נשבר" יש רק ליהודים. מול טענה זו נשתתק השטן, ונסתתמו טענותיו. (יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שבזכות לימוד התורה, התפילות והצדקות שאנו מקיימים, יסתתמו טענותיו של השטן על ישראל, ונכתב ונחתם כלנו, לחיים טובים ולשלום, אמן כן יהי רצון).

שבת שלום וחסד שמח שנה טובה, חתימה טובה לכל בית ישראל!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: רֹאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁע"ט "אֵל שׁוּדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים" ❗❗❗ כְּנִיסַת הַשְּׁבֻט: 18:37

רֹאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁע"ט, כֹּט' אֱלוּל תִּשְׁע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבֻט: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הַזְמָנִים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (=בְּתִשְׁרִי) בְּאַחַד לַחֲדָשׁ... יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם" (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַפְּתוּב (וַיִּקְרָא כג', כד'), "וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (=בְּתִשְׁרִי) בְּאַחַד לַחֲדָשׁ... יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם", דָּרְשׁוּ חו"ל בְּגִמְרָא (רֹאשׁ הַשָּׁנָה לג'), שְׁצַרְיָךְ לְהַשְׁמִיעַ בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה **מֵאָה** קוֹלוֹת שׁוֹפָר, כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל. (שְׁלֹשׁ פְּעָמִים תִּשְׁר"ת, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים תִּשְׁ"ת, וְשְׁלֹשׁ פְּעָמִים תִּר"ת – סֵךְ הַכֹּל שְׁלֹשִׁים קוֹלוֹת. וּמֵאַחַר וְאַנּוּ תוֹקְעִים גַּם בְּתַפִּילַת הַמוֹסָף בְּלַחֵשׁ וּבַחֲזֹרַת שְׁלִיחַ הַצִּיּוּר, הָרִי קִבְּלָנוּ 90 קוֹלוֹת, וּמִשְׁלִימִים עוֹד עֶשְׂרֵי קוֹלוֹת לְאַחַר מוֹסָף, כְּדֵי לְקַבֵּל **מֵאָה** קוֹלוֹת שׁוֹפָר).

וּכְפִי שְׂמוּבָא בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה (סִימָן תקצ"ב): "הַמּוֹבָחַר לְתַקוּעַ תִּשְׁר"ת תִּשְׁ"ת תִּר"ת לְמַלְכוּיוֹת, וְכֵן לְזַכְרוֹנוֹת, וְכֵן לְשׁוֹפְרוֹת... (ו) עוֹד תִּשְׁר"ת תִּשְׁ"ת תִּר"ת, כְּדֵי לְהַשְׁלִים עַד **מֵאָה** קוֹלוֹת".

וְסִימָן לְ**מֵאָה** קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר הוּא בְּפִתּוּב: "אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה". "יוֹדְעֵי" בְּגִמְטְרִיָּה **מֵאָה**. וְכֵן (תְּהִילִים מו', ב'): "תִּקְעוּ **כָּף** (=100) הָרִיעוּ לְאֱלֹהִים". "**כָּף**" גִּמְטְרִיָּה **מֵאָה**.

וְצַרְיָךְ לְהַבִּין עֲנִיָן זֶה. שְׁפֹן, מְדוּעַ קָבְעוּ לָנוּ חו"ל לְהַשְׁמִיעַ דוֹקָא **מֵאָה** קוֹלוֹת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה? תַּחֲלִיָּה, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שְׂמוּבָאָר בְּגִמְרָא וּבִסְפָרִים הַקְּדוּשִׁים, שְׂמֵאָה קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר שְׂאָנוּ תוֹקְעִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם כְּנִגְדַּ **מֵאָה** פְּעִיּוֹת (=קוֹלוֹת בְּכִי) שְׂבִכְתָּה אִם סִסְרָא, כְּאֲשֶׁר בּוֹשֵׁשׁ סִסְרָא בְּנֵה לְחִזּוֹר מֵהַמְּלַחְמָה נִגְדַּ יִשְׂרָאֵל. וּכְפִי שְׂמִבִּיא "סִפֵּר הַתּוֹדָעָה" (פָּרָק שְׁנִי): "כְּבָר פֶּשֶׁט הַמְּנַהֵג בְּקִהְלוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׂתוֹקְעֵין... **מֵאָה** קוֹלוֹת. מֵהֶם תִּקְיעוֹת, מֵהֶם שְׂבָרִים וּמֵהֶם תְּרוּעוֹת. וְסִמְכוּ מִנֵּן זֶה שֶׁל קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר כְּנִגְדַּ **מֵאָה** פְּעִיּוֹת שְׂפַעְתָּה אִם סִסְרָא וַיִּבְבֵּה עַל בְּנֵה: 'מְדוּעַ בִּשְׁשׁ רִכְבוּ לְבוֹא, מְדוּעַ אַחֲרוּ פְּעַמֵי מִרְכָּבוֹתֵינוּ' (שׁוֹפְטִים ה'), שְׂכָךְ הִיָּה יְדוּעַ לְחַכְמִים בְּמִסּוֹרַת, שְׂמִסְפָּר פְּעִיּוֹתֶיהָ (=שֶׁל אִם סִסְרָא) – **מֵאָה**".

וְרֹאוּי לְהַבִּיא כֵּאֵן אֶת דְּבָרֵי בְּעַל "סִפֵּר הַמְּנַהֵיג" (רַבִּי אֲבָרָהָם בְּרַבִּי נִתָּן הַיְרִיחִי), הַמְּבִיא אֶת דְּבָרֵי הַמְּדָרֶשׁ (תְּנַחֲמוּמָא, תְּרִיעַ י"א), שְׂהִיּוֹלְדַת הַיּוֹשְׁבֵת בְּשַׁעַת הַמְּשִׁבַּר לְלִדַת, פּוֹעָה **מֵאָה** פְּעִיּוֹת, עַד שֶׁהִיא זוֹכָה לְלִדַת תִּינוּק חַי וְבָרִיא, כְּפִי שְׂכַתּוּב בְּמִדְרָשׁ: "רַבִּי לׁוֹי פִּתַּח (יִשְׁעִיהָ מֵא', כד'): 'הֵן אַתֶּם מֵאִין וּפְעַלְכֶם מֵאַפֵּעַ, מֵאִין מֵלֵא כְּלוּם וּמִלְחָה סְרוּחָה'. מֵאַפֵּעַ, מִמֵּאָה פְּעִיּוֹת שְׂהֵאֲשָׁה פּוֹעָה, בְּשַׁעַת לִידַתָּהּ בְּשַׁעַת שְׂיוֹשְׁבַת עַל הַמְּשִׁבַּר, תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה לְמִיתָהּ וְאַחַת לְחַיִּים".

וּמִצִּיּוֹנוּ בִּיאוֹר נִפְלֵא עַל-כֵּךְ בְּ"מִשְׁךְ חַכְמָה", פְּרֶשֶׁת "אֵמֶר" (וַיִּקְרָא כג' כד'): "רָמְזוּ לְמֵאָה קוֹלוֹת שְׂתוֹקְעֵין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, עַל-פִּי מָה דְאִיתָא (=שְׁלִמְדָנוּ) בְּמִדְרָשׁ תְּנַחֲמוּמָא, מֵאָה פְּעִיּוֹת הָאֲשָׁה פּוֹעָה כְּשֵׁהִיא יּוֹשְׁבַת עַל הַמְּשִׁבַּר... וְהַיּוֹם הָרַת עוֹלָם, וְתָבֵל וּמִלּוּאָה פְּיוֹשְׁבַת עַל הַמְּשִׁבַּר, אִם לְחֶסֶד אוֹ לְשִׁבְט, (וְעַל-כֵּן) תוֹקְעִים מֵאָה קוֹלוֹת".

בִּיאוֹר דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים הוּא עַל-פִּי מָה שְׂתַקְנוּ לָנוּ חו"ל לְזַמֵּר בְּתַפִּילַת הַמוֹסָף שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה: "הַיּוֹם הָרַת עוֹלָם, הַיּוֹם יַעֲמִיד בְּמִשְׁפָּט כָּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים". וּמִבְּאֵר הַ"מִּשְׁךְ חַכְמָה", שְׂהַטְעַם לְכָךְ שְׂהַגְדִּירוּ חו"ל אֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּיוֹם "הָרַת עוֹלָם" הוּא, כִּיּוֹן שְׂבִירָאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בְּאִי עוֹלָם הֵם בְּגִדְר "עוֹבֵר הַנִּתּוֹן בְּמַעֲי אִמוּ", וְהֵם עוֹמְדִים לְפָנֵי הַקַּב"ה לְמִשְׁפָּט: הֵאֵם הֵם רְאוּיִים לְהִיּוֹלַד מִחֲדָשׁ בְּעוֹלָם, אוֹ חֲלִילָה לֵאמֹר?

לְכֵן אָנוּ תוֹקְעִים מֵאָה קוֹלוֹת בְּשׁוֹפָר, כְּמוֹ הַיּוֹלְדַת עַל הַמְּשִׁבַּר, כְּדֵי שֶׂהַקַּב"ה יוֹלִיד אוֹתָנוּ מִחֲדָשׁ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וַיַּעֲנִיק לָנוּ, בְּרוּב רַחֲמֵינוּ וְחֶסֶדֵינוּ, שָׁנָה טוֹבָה וּמְבוֹרָכָה.

רְאוּי לְהוֹסִיף מָה שְׂכַתּוּב רִבְנוּ סַעֲדָה גְּאוֹן, בְּטַעַם הַשְּׁבִיעִי לְמִצּוֹת תִּקְיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה: "כְּשִׁנְשַׁמְעַ תִּקְיעַת שׁוֹפָר נִירָא וְנַחֲרַד וְנִשְׁבּוֹר (=נְכַנְעֵי) עֲצָמָנוּ לְפָנֵי הַבוֹרָא. כִּי כָךְ הוּא טְבַע הַשׁוֹפָר, מְרַעִיד וּמְחַרִּיד, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (עָמוּס ג'): 'אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחַרְדּוּ?'".

וְכֵן כְּתַב הַרְמַב"ם (הַלְכוֹת תְּשׁוּבָה פ"ג, ה"ד): "עַל-פִּי שְׂתַקְיעַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה גְּזִירַת הַכְּתוּב (הִיא) – רָמְזוּ יֵשׁ בּוֹ (=בְּה). כְּלוּמָר, עוֹרוּ יִשְׁנִים, וְנִרְדָּמִים הִקְיִצוּ מִתְרַדְמַתְכֶם, וְחַפְּשׁוּ בְּמַעֲשֵׁיכֶם וְחִזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, וְזָכְרוּ בּוֹרְאֵכֶם".

והנה, ידוע שבעל תשובה הוא פקטן שנוגד דמי (=דומה), ובפרט מי שזוכה לעשות תשובה בימים הנוראים, כמבואר במדרש (ילקוט שמעוני, תהילים קב, יט): "ועם גברא יהלל יה' - אלו הדורות שהם כמתים במעשיהם, ובאים ומתפללים לפניך בראש השנה וביום הכיפורים, ואתה בורא אותם בריה חדשה".

מעשה, יאירו עינינו להבין את מנהג ישראל תורה, לתקוע בשופר מאה קולות, כנגד היולדת, שפפי המבואר לעיל, "מאה פעיות... (היא) פועה בשעת לידתה, בשעה שיושבת על המשבר". כי על-ידי מאה הקולות שאנו משמיעים, אנו זוכים להתעורר בתשובה, ולהיולד מחדש כעובר היוצא ממעי אמו, שלם ובריא לחיים חדשים. ויש לומר, שזה מה שאמר הנביא (ישעיה כו, יז): "כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה, כן היינו מפניך ה". ופרש ה"בני יששכר" (תשרי מאמר ו'), שהכונה היא על התשובה שעושים ישראל בראש השנה וביום הכיפורים. ולפי מה שפרשנו יש לומר, שהרמז שאנו תוקעים לפני הקב"ה מאה קולות הוא, שכמו אשה הרה העומדת ללדת ("כמו הרה תקריב ללדת, תחיל תזעק בחבליה"), הפועה מאה פעיות, כדי להוליד זרע של קימא, חי ובריא - "כן היינו מפניך ה", כן אנו מתעוררים בתשובה שלימה "מפניך ה" - כדי שתעניק לנו חיים, ותוליד אותנו מחדש... (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ותאמר (שרה) מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקניו"

על הפרשה שאנו קוראים ביום הראשון של ראש השנה, "ותאמר (שרה) מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקניו", כותב ה"מאור ושמש" (נצבים), שהמנהג לתקוע מאה קולות שופר בראש השנה רמזו בפסוק זה: הנה, "מי מלל לאברהם", דהיינו התורה הקדושה אומרת - "מי מלל" - מי שתוקע מאה קולות, כמספר "מלל" (=100) - הרי הוא זוכה לעורר את מידתו של אברהם, מידת החסד, כדי להמתיק את הגבורות/הדינים של יצחק. ובזכות זה יתקיים "היניקה בנים שרה". דהיינו, השכינה הקדושה, היא "אם הבנים", מניקה שפע רב טוב לבניה - בני ישראל. (ולכן, "שרה" ראשי תיבות שופר ראש השנה, ו"אם הבנים הן אותיות "מאה" - לרמז על מאה קולות השופר). "ותאמר (שרה) מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקניו"

ספר המשפיע והדרשן החסידי הגאון, הרב אלימלך בידרמן: היה אצלי אחד, שהוא עסקן גדול ביהדות החרדית בענייני עזרה לחשוכי בנים. וספר לי, שהוא עצמו לא זכה להיפקד בזרע קדש כבר עשר שנים! וכל מה שנסה - לא צלח... לאחר כל אותן תלאות, נכנס אל רבו בערב ראש השנה. (שכן, זמן זה מסוגל לפקידה. שהרי, בזמן זה נפקדו שרה, רחל ורחנה. וכן יוסף הצדיק יצא מבית הסוהר ביום קדוש זה), והפציר בכל מאודו מרבו, שיברכו שיזכה לחיבוק ילד. ענה לו רבו: "הרי אלי באת, כי אני רבך. אך אם יצויר, שהיית עומד כעת לפני רב, מצדיקי הדורות הקדמונים, שיכול בנדאות להבטיח לך בנים, מה היית מוכן לשלם על-כך?". ענה לו מיודענו: "הייתי מוכן לשלם כל הון שבעולם!". אמר לו הרבי: "והרי יש לך צדיק גדול מהדורות הקדמונים שמבטיח בנים, הלא הוא הגאון הרב גרשון שאול יום טוב ליפמן הלוי הָלֵר וְלִרְשָׁטֵיין זצוק"ל (המכונה בעל "התוספות יום-טוב"), שתקן "מי שברך" לאותם אנשים ה"נועלים" את פיהם בזמן התפילה. וכל-כך למה?

ידוע שרבינו עשה "שאלת חלום" בזמן גזירות ת"ח ו-ת"ט הקשות, ובקש להבין, מדוע בורא העולם מביא על עם ישראל גזירות איומות וקשות כאלו. ונענה רבינו מן השמים, שכל הצרות באות בגלל עון הדיבור בבית הכנסת בשעת התפילה. לכן תקן רבינו לעשות "מי שברך" מיוחד בעבור אותם ששומרים על פיהם בשעת התפילה. ושם, באותו "מי שברך", הוא מבטיח "ויזכה לראות בנים חיים וקיימים, למי ששומר פיו ולשונו שלא לדבר בעת התפילה".

קבל אותו יהודי על עצמו באותו מעמד, אצל רבו בחדר, לשמור פיו ולשונו, שלא לדבר בעת התפילה, ואכן כעבור כשנה, הבטחתו של בעל "התוספות יום-טוב" התקיימה, ונושע הלה, ונולדו לו תאומים! והמשיך הגאון הרב אלימלך לספר: "ספר לי הרב קלמן וייס, רב בבית שמש, על בן משפחה, שלאחר לידת בנם הראשון לא זכו לילדים נוספים, וחלפו יותר משמונה שנים!. ומה מאד חפצו בעוד ילדים. פעם, בהזדמנות אחת, זעק האברך מנהמת לבו: "ריבונו של עולם, אני מקבל על עצמי שלא לדבר בקריאת התורה, אפילו בין גברא לגברא, ובלבד שאזכה לעוד" גברא". כעבור תשעה חודשים זכה לעשות ברית לבנו הנולד לו... שנה טובה ומתוקה! ושבת שלום לכל בית ישראל!

אָבִינוּ אָב הַרְחָמִים, בְּחֵדֶשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים:

פְּרֻשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: רֵאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁע"ט "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֹט: 18:37**

רֵאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁע"ט, כֹּט' אֱלוּל תִּשְׁע"ח (9.9.18) bnei-zion.com **יְצִיאַת הַשְּׁבֹט: 19:29** ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אם כְּבָנִים אִם כְּעַבְדִּים, אִם כְּבָנִים רַחֲמָנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, וְאִם כְּעַבְדִּים עֵינֵינוּ לָךְ תְּלוּיּוֹת עַד שֶׁתִּחַנְּנוּ וְתוֹצִיא לָאוֹר מִשְׁפָּטֵנוּ קְדוֹשׁ" (על פי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לַהֲרַח"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

יְדוּעַ, שֶׁהַקֶּב"ה מְקַבֵּל בְּתִשׁוּבָה רַק אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֶת הַגּוֹיִים, כִּי כָּלֵל יִשְׂרָאֵל הֵם בְּבַחֲיַנַּת בָּנִים לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בָּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹקֵיכֶם". וּמְכִיּוֹן שֶׁכָּךְ, וְאֵנוּ בָּנִים לְמָקוֹם, וְהַקֶּב"ה הוּא אָבִינוּ, לָכֵן יְכוּל הוּא לְמַחֹל עַל כְּבוֹדוֹ, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (קִידוּשֵׁין לֵב): "אָב שְׂמַחַל עַל כְּבוֹדוֹ – כְּבוֹדוֹ מְחוּל".

אָבֵל הַגּוֹיִים הֵם בְּבַחֲיַנַּת עַבְדִּים לְמָקוֹם, וְהַקֶּב"ה הוּא עֲלֵיהֶם בְּבַחֲיַנַּת מְלָךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִילִים מו', ט'): "מְלָךְ אֱלֹקִים עַל גּוֹיִם". וְלָכֵן הַקֶּב"ה אֵינוּ יְכוּל לְמַחֹל עַל כְּבוֹדוֹ, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (קִידוּשֵׁין לֵב): "מְלָךְ שְׂמַחַל עַל כְּבוֹדוֹ – אֵין כְּבוֹדוֹ מְחוּל".

אִם כֵּךְ, אִפְשָׁר לְהַקְשׁוֹת: שֶׁהָרִי כְּתוּב גַּם בְּגִמְרָא (שָׁם לו'): "בָּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹקֵיכֶם" – בְּזִמְן שֶׁאַתֶּם נוֹהֲגִים מְנַהֵג בָּנִים (=כְּאִשֶׁר אַתֶּם מְתַנַּהֲגִים כְּמוֹ בָּנִים הַשּׁוֹמְעִים לְקוֹל אֲבִיהֶם) אַתֶּם קְרוּיִים בָּנִים, (אָבֵל אִם) אֵין אַתֶּם נוֹהֲגִים מְנַהֵג בָּנִים, אֵין אַתֶּם קְרוּיִים בָּנִים, דְּבָרֵי ר' יְהוּדָה...".

אִם כֵּךְ, וְאֵנוּ, חָס וְחֲלִילָה, לֹא הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, וְאֵין אֵנוּ בְּבַחֲיַנַּת בָּנִים, אֵיךְ יִמְחֹל לָנוּ הַקֶּב"ה עַל חֲטָאֵינוּ? הָרִי אֵין אֵנוּ בְּבַחֲיַנַּת בָּנִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְרַק "אָב שְׂמַחַל עַל כְּבוֹדוֹ – כְּבוֹדוֹ מְחוּל"!

אֱלֹא, אוֹמֵר רַבֵּי מֵאִיר (שָׁם לו'): "בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ אַתֶּם קְרוּיִים בָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָה ד', כב'): 'בָּנִים סְכָלִים (=חֲסָרֵי שְׂכָל) הֵמָּה, וְאוֹמֵר 'בָּנִים לֹא אֲמֵן בָּם'" (דְּבָרִים לֵב, כ').

רוֹאִים אֵנוּ מִכָּאן שֶׁכָּל מְקַרָּה אֵנוּ נִקְרָאִים בָּנִים גַּם כְּאִשֶׁר אֵין אֵנוּ מְתַנַּהֲגִים כְּמוֹ בָּנִים, וְזֹאת כְּפִי הַנֶּאֱמָר: "בָּנִים סְכָלִים", גַּם כְּאִשֶׁר אֵנוּ מְתַנַּהֲגִים כְּסְכָלִים חֲסָרֵי שְׂכָל וְלֹא שּׁוֹמְעִים בְּקוֹל אָבִינוּ שְׂבִשְׂמִים, לְמַרְוֹת זֹאת נִקְרָאִים אֵנוּ בָּנִים לֵה' יִתְבָּרַךְ.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהִנֵּה, לְפִי שֵׁיטַת רַבֵּי מֵאִיר יֵשׁ תִּיקוּן לַחוּטָא בְּתִשׁוּבָה. שֶׁהָרִי, אִפְּלוּ בְּשַׁעָה שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם נִקְרָאִים הֵם "בָּנִים", וְיְכוּל הַקֶּב"ה לְמַחֹל עַל כְּבוֹדוֹ כְּדִין "אָב שְׂמַחַל עַל כְּבוֹדוֹ – כְּבוֹדוֹ מְחוּל". אָבֵל לְפִי שֵׁיטַת רַבֵּי יְהוּדָה, שְׁבוּזֵמֶן שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְאֵין הֵם נִקְרָאִים בָּנִים, אֵיךְ יֵשׁ תִּיקוּן בְּתִשׁוּבָה? וְהֵלֵא "מְלָךְ שְׂמַחַל עַל כְּבוֹדוֹ – אֵין כְּבוֹדוֹ מְחוּל"...

וְהָרִי בְּרוּר, שֶׁלֹּא יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁלְּפִי שֵׁיטַת רַבֵּי יְהוּדָה אֵין הַקֶּב"ה מְקַבֵּל אֶת הַחוּטָא בְּתִשׁוּבָה...

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁלְּפִי שֵׁיטַת רַבֵּי יְהוּדָה, אֲמַנָּם הַקֶּב"ה אֵינוּ מוֹחֵל עַל כְּבוֹדוֹ, וְעַל-כֵּן הוּא מְבִיא עוֹנְשִׁים עַל הַחוּטָא. וְלָכֵן, אִם הַחוּטָא אֵינוּ שָׁב בְּתִשׁוּבָה, מְעַנִּישׁוּ הַקֶּב"ה בְּעוֹנְשִׁים קָשִׁים, חֲלִילָה. אוֹלָם, אִם הַחוּטָא שָׁב בְּתִשׁוּבָה שְׁלִימָה, מְעַנִּישׁ אוֹתוֹ הַקֶּב"ה בְּעוֹנְשִׁים קָלִים, כְּפִי שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (עֶרְכִין טז'): "עַד הֵיכָן תִּכְלִית יִסּוּרִין? אָמַר רַבֵּי אֱלֶעָזָר: כֹּל שֶׁאֲרָגוּ לוֹ בְּגַד לְלַבּוֹשׁ, וְאֵינוּ מְתַקַּבֵּל עָלָיו... גְּדוּלָה מְזוּ אָמְרוּ: אִפְּלוּ גַתְּכּוֹנוּ לְמִזּוּג לוֹ בַּחֲמִין וּמְזוּג לוֹ בְּצוֹנָן, בְּצוֹנָן וּמְזוּג לוֹ בַּחֲמִין... אָמַר: אִפְּלוּ גַהֲפָךְ לוֹ חֲלוּקוֹן... אִפְּלוּ הוֹשִׁיט יָדוֹ לְכִיס לִיטוּל שְׁלֵשׁ (פְּרוּטוֹת), וְעָלוּ בִידוֹ שְׁתֵּים".

וְכָתַב הַרְח"ק מְהַרְ"א מְקַמְאֲרָנָא זִיע"א ב'נְתִיב מִצְוֹתֶיךָ" (נְתִיב אַמּוּנָה), בְּשֵׁם הַבַּעַשׁ"ט, שֶׁאִם אָדָם מֵאֲמִין בְּאִמוּנָה שְׁלִימָה שֶׁאֵין שׁוּם דְּבַר בְּמִקְרָה, אֱלֹא הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרֻטִית, הָרִי הוּא זוֹכֵה לְהַתְּעוֹרֵר בְּתִשׁוּבָה וּלְהַזְדַּכֵּךְ בְּיִסּוּרִים קָלִים שֶׁמְבִיא עָלָיו הַקֶּב"ה. וְעַל-כֵּךְ אֵנוּ מְתַפְּלִים בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּעִמְדָה: "וַיְמָה שְׂחַטָּאתִי לְפָנֶיךָ, מִחוּק בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים אָבֵל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וְחֲלָאִים רָעִים". וְאִם אֵין הָאָדָם מֵאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ, חֲלִילָה, מְבִיא עָלָיו הַקֶּב"ה יִסּוּרִים וְחֲלָאִים קָשִׁים וְרָעִים.

לְפִי זֶה יוֹמְתֵךְ לְהַבִּין מָה שֶׁתִּקְנֶה לָנוּ חו"ל בְּתַפִּילַת הַמוֹסָף שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה: "הַיּוֹם הָרַת עוֹלָם, הַיּוֹם יַעֲמִיד בְּמִשְׁפָּט כֹּל יִצְוֵרֵי עוֹלָמִים, אִם כְּבָנִים אִם כְּעַבְדִּים. אִם כְּבָנִים רַחֲמָנוּ כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים, וְאִם כְּעַבְדִּים עֵינֵינוּ לָךְ

תלויות, עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו, קדוש".
 ובאר ה"בני יששכר" (תשרי): "אם כבנים" – אם הלכה כרבי מאיר, שאפילו כשאין ישראל עושים רצונו של מקום, הם קרויים בנים, אז "רחמנו כרחם אב על בנים", שהרי "אב שמחל על כבודו – כבודו מחול".
 אבל, "אם כעבדים" – אם ההלכה היא כשיטת רבי יהודה, שבזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום, אין הם נקראים בנים, אלא עבדים, שאז אין הקב"ה יכול למחול על כבודו, אז "עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו קדוש". הכונה בזה היא, שתחננו להעניש אותנו בעונשים קלים עד מאד, כיון ש"עינינו לך תלויות", ואנו מאמינים בני מאמינים, שכל מה שקורה לנו הוא בהשגחה פרטית.

"ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את כל מצותיו"

"תשוב" ראשי תבות **"תחל שנה וברכותיה"** ללמדנו שהשב בתשובה שלמה זוכה שתתחדש עליו שנה טובה ומתוקה (פני מנחם (ע"פ "וכל המאמינים"))

"ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך"

ראשי התבות: **"ומל ה' אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך"** הם בגימטריה "אמן" רמז לגדל כחה של עניית אמן להחדיר בלב האדם אמונה זכה בחי העולמים, עד אשר יגיע לדרגת: "לאהבה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך".

כאן המקום להוסיף את הידוע כי ראשי התבות **"את לבבך ואת לבב"** הם "אלול" ויתכן שבא הדבר ללמדנו שבחדש אלול שבו אנו מתכוננים ליום הדין, ראוי שנתחזק בעניית "אמן" שגדולה סגלתה לקרע גזר דינו של אדם. (ע"פ "וכל המאמינים")

"ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו"

דרש רבנו אפרים "עד ה'" בגימטריה מאה. מכאן שהמברך בכל יום מאה ברכות בכונה, מגיעות ברכותיו עד פסא הכבוד ונעשות עטרה לראש השכינה (ע"פ "וכל המאמינים").

"קנה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקנה אל ה'"

מעשה בסוחר עצים, ששגר מליטא לפרוסיה המזרחית מטען גדול של עצי הסקה. אך למגינת לבו, עכבו שלטונות פרוסיה את המטען כמה וכמה ימים, ולבסוף שלחוהו בחזרה אליו.
 עגמה נפשו של הסוחר האמיד, נוכח ההפסד הכספי הצפוי לו מן העצים, המונחים כאבן שאין לה הופכין. וכיון שהיה מקורב לרבי חיים מוולוז'ין, מהר ובא אצל אותו גאון ושפך את מרי לבו, נוכח מצוקתו הקשה.
 האזין רבי חיים בסבלנות לדברי האיש, ובתום סיפורו העצוב נחמו בדברים מלבבים, ובין השאר אמר לו: הרבה דרכים לבורא, להוציא אדם מאפילה לאורה, וממצוקה לרוחה, וכבר אמר נעים זמירות ישראל, דוד המלך: "קנה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקנה אל ה'"
 לא עברו ימים מרובים, ומחירי העצים עלו כמה מונים, ואותו סוחר הרויח אלפי רובלים על המטען שהושב לו מפרוסיה.

חזר האיש אל רבי חיים, וקרא בשמחה: "יישר כוחו של רבנו, על דבריו המעודדים בימי מצוקתי, היום אני רואה בעליל את השגחתו של הבורא ותברך!"

התחנך רבי חיים, נוכח דבריו של הסוחר, ואמר לו: ראה מה בין עני לעשיר בהשגחת הבורא! העני, העמל קשה לפרנסתו, חש על בשרו את השגחת הבורא בכל יום ויום, ובכימיו הקשים מנשוא, הוא משליך את יתרו על ה', ש"כל דרכיו משפט".

לעומת זאת, הגבירים בישראל, שזכו בעולם הזה לכל מנעמי החיים, מגיעים להפרכת ההשגחה העליונה רק במקרים מיוחדים המזדמנים להם לפעמים, לאחר המתנה של כמה וכמה שנים...

שנה טובה ומתוקה! ושבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרַשְׁת הַשָּׁבוּעַ: רֵאשׁ הַשָּׁנָה תשע"ט "אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים" ❗❗ כְּנִיסַת הַשָּׁבָת: 18:37

רֵאשׁ הַשָּׁנָה תשע"ט, כַּט' אֱלוּל תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשָּׁבָת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הַזְמִנִּים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְהֶאֱלֹהִים עָשָׂה שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו" (קהלת ג' יד') (על פי "אֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לַהֲרַה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

יְדוּעַ וּמְפוֹרָסִם מִדְּבָרֵי חוֹ"ל, שֶׁתְּכַלִּית מִצְוֹת תְּקִיעַת שׁוֹפָר הַיָּא לְהַמְתִּיק אֶת מִידַת הַדִּין לְרַחֲמִים, כְּפִי שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה טו'): "אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: לְמָה תוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל? אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּקְעוּ לְפָנָי בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל, כְּדֵי שְׂאֲזַכֵּר לָכֶם עֲקִידַת יִצְחָק בֶּן אֲבְרָהָם, וּמַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאִילוֹ עֲקִידַתְּם עִצְמָכֶם לְפָנָי."

וְעוֹד לְמַדְּנָנוּ בַּמְדָּרָשׁ, כִּי תְּכַלִּית מִצְוֹת תְּקִיעַת הַשׁוֹפָר הַיָּא לְהַמְתִּיק אֶת מִידַת הַדִּין, וְלַהּוֹפְכָהּ לְחֶסֶד (=לְהַפּוֹךְ גְּזִירוֹת רָעוֹת לְגְזִירוֹת טוֹבוֹת), כְּמוֹבָא בַּמְדָּרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה כַּט', ג'): "יְהוּדָה בְּרַבִּי נַחֲמָן פֶּתַח: 'עֲלָה אֱלֹהִים בְּתַרוּעָה, ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר' (תְּהִלִּים מז'). בְּשַׁעַר שֶׁהַקַּב"ה יוֹשֵׁב וְעוֹלָה עַל כֶּסֶף הַדִּין, בְּדִין הוּא עוֹלָה (כְּדֵי לְשׁוֹפְטָנוּ בְּמִידַת הַדִּין)... (שְׁהַרִי כְּתוּב): 'עֲלָה אֱלֹקִים בְּתַרוּעָה' (אֱלֹקִים הוּא מִידַת הַדִּין). וּבְשַׁעַר שִׁישְׁרָאֵל נוֹטְלִין אֶת שׁוֹפְרֵיהֶן וְתוֹקְעִים לְפָנָי הַקַּב"ה, עוֹמֵד הוּא מְכַסֵּא הַדִּין וְיוֹשֵׁב בְּכֶסֶף הַרְחָמִים, דְּכַתִּיב: 'ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר' (ה' הוּא מִידַת הַרְחָמִים).

וְהוֹסִיפוּ שֵׁם חוֹ"ל ל' (וַיִּקְרָא רַבָּה כַּט', ד'): "אָמַר ר' יֵאֲשִׁיָּה: כְּתִיב 'אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תַרוּעָה'. וְכִי אֵין אוֹמוֹת הָעוֹלָם יוֹדְעִים לְהַרְיֵעַ?... אֵלָּא שְׁהֵן (=יִשְׂרָאֵל) מְכִירִין לְפִתּוֹת אֶת בּוֹרְאָן בְּתַרוּעָה, וְהוּא עוֹמֵד מְכַסֵּא הַדִּין לְכֶסֶף (הַרְחָמִים, וּמִתְמַלָּא עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְהוֹפֵךְ לָהֶם מִידַת הַדִּין לְמִידַת (הַרְחָמִים). אֵימַתִּי? בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (=בְּתַשְׁרִי)."

מְצִינּוּ עַל-כֵּךְ בִּיאוֹר נִפְלָא ב' שֶׁפֶת אֲמַת" (רֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׁנַת תַּרנ"ד): "אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תַרוּעָה... תְּקִיעָה בְּשׁוֹפָר חֲכָמָה' (ר"ה כַּט'). דְּכַתִּיב 'הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֲלִיָּה'... וְאִפִּילוֹ מִידַת הַדִּין הַיָּא (קְיָמַת), כְּדֵי שְׁלִמְד הָאָדָם מִזֶּה לְיִשָּׁר אוֹרְחוֹתָיו. וְכִשְׁלוֹמֵד מִזֶּה (=מִמִּידַת הַדִּין), הַדְּבָר הַמְּבוֹקָשׁ (=מִתְמַלָּא הוּא בִּירָאָה)... מִיָּד נִמְתַּק הַדִּין, דְּכַתִּיב 'וְהֶאֱלֹהִים עָשָׂה שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו', וְכִשְׁמַקְבְּלִין מִזֶּה (=מִמִּידַת הַדִּין) הִירָאָה, מִתְהַפֵּךְ מִידַת הַדִּין לְמִידַת הַרְחָמִים, וּבִזְוָה יוֹדְעִין (יִשְׂרָאֵל) לְפִתּוֹת אֶת בּוֹרְאָם בְּתַרוּעָה... וּמִיָּד עוֹמֵד (הַקַּב"ה) מְכַסֵּא הַדִּין, וְיוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף רַחֲמִים."

דְּהֵינּוּ, אוֹמֵר ה' שֶׁפֶת אֲמַת", תְּכַלִּית תְּקִיעַת הַשׁוֹפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתַשׁוּבָה מִתּוֹךְ פְּחַד וְחֶרֶדָה, כְּמֵאֲמַר הַנְּבִיא (עֲמוֹס ג', ו'): "אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ?"

בְּסִפְר הַקְּדוֹשׁ "בְּרִית כְּהוֹנֵת עוֹלָם" מוֹבָא רְמִזׁ נִפְלָא בְּכַתּוּב (תְּהִלִּים צו', ט'): "חִילוֹ מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ" הוּא בְּגִמְטְרִיָּה "שׁוֹפָר", לוֹמֵר שֶׁתְּכַלִּית הַתְּקִיעָה בְּשׁוֹפָר הוּא חִילוֹ/יִפְחַדוֹ הַבְּרִיּוֹת מִקוֹל הַשׁוֹפָר, וְיִחְזְרוּ בְּתַשׁוּבָה.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ צָרִיךְ לְעוֹרֵר בְּיִשְׂרָאֵל אֶת הִירָאָה וְהַחֶרֶדָה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה? וְהֵלָּא לְכַאוֹרָה עֲדִיף לְעוֹרֵר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אֶת אֲהַבַּת ה' יִתְבָּרֵךְ.

אֵלָּא, שֶׁהִבִּיאוֹר עַל-כֵּךְ הוּא עַל-פִּי מָה שְׂאֲמַר הַחֲכָם מְכַל הָאָדָם (קַהֲלַת ג', יד'): "וְהֶאֱלֹהִים עָשָׂה שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו". וּבְאֵר הַבַּעַשׁ"ט הַקְּדוֹשׁ זִיע"א וְאָמַר, כִּי מָה שְׁבָרָא הַקַּב"ה בְּעוֹלָם אֶת מִידַת הַדִּין, שְׁנִמְשָׁךְ מִשֵּׁם "אֱלֹקִים", הוּא לֹא כְּדֵי לְהַעֲנִישׁ אֶת הַחוּטָא בְּפוּעַל. אֵלָּא עֵיקַר הַתְּכַלִּית שֶׁל מִידַת הַדִּין/שֵׁם אֱלֹקִים, הוּא לְהַבִּיא עַל הָאָדָם אֶת יְרֵאת ה', כְּדֵי שֶׁהָאָדָם יִתְעוֹרֵר וְיִשׁוּב בְּתַשׁוּבָה אֶל ה'. וְעַל-יְדֵי כֵךְ שׁוֹב אֵין צוֹרֵךְ לְהַעֲנִישׁ אֶת הָאָדָם בְּפוּעַל. וְזֶהוּ שְׂאֲמַר שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ: "וְהֶאֱלֹהִים עָשָׂה שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו". דְּהֵינּוּ, מָה שְׁעָשָׂה הַקַּב"ה אֶת שֵׁם אֱלֹקִים/מִידַת הַדִּין הוּא רַק כְּדֵי "שִׁירָאוּ מִלְּפָנָיו" – שְׁלֹא יִחְטְאוּ.

וּכְפִי שֶׁהִבִּיא גַם ה' חִידוּשֵׁי הַרִי"ם", בְּשֵׁם הַיְהוּדִי הַקְּדוֹשׁ זִיע"א: "מִשְׁמִים הַשְּׁמַעַת דִּין אֶרֶץ יְרָאָה וְשִׁקְטָה', שֶׁהַדִּינִים הוּא רַק לְיְרָאָה מִפְּנֵיו... וְלֹאֲחַר שִׁירָא (הָאָדָם) נִתְבַּטַּל הַדִּין וְשִׁקְטָה. וְזֶהוּ מִמְתִּיק הַדִּינִים בְּשׁוֹרְשָׁם, שֶׁהַדִּין הוּא רַק לְצוֹרֵךְ הַחֶסֶד, וּבִזְוָה שֶׁהָאָדָם מִתְיָרָא הוּא מִמְתַּק הַדְּבָר."

מַעֲתָה, יְרוּחַ לָנוּ לְהַבִּין אֶת דְּבָרֵי ה' שֶׁפֶת אֲמַת", שְׁכַתֵּב שֶׁתְּכַלִּית תְּקִיעַת הַשׁוֹפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא כְּדֵי שְׁנַתְמַלָּא פְּחַד וְרַעְדָה מֵאֵימַת יוֹם הַדִּין, בְּבַחֲנֵינַת "אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ", וְעַל-יְדֵי כֵךְ שׁוֹב לֹא יִצְטָרֵךְ הַקַּב"ה לְהַעֲנִישׁ אֶת הַחוּטָאִים בְּפוּעַל מִמֶּשׁ.

וּמְצִינּוּ עַל-כֵּךְ רֵאָיָה בְּרוּרָה לְרַעֲיוֹן נִשְׁגָּב זֶה (שְׁבִזְכוֹת הַחֶרֶדָה שְׁמַתְמַלָּאִים יִשְׂרָאֵל מִתְקִיעַת הַשׁוֹפָר הֵם גִּיצוּלִים

10
מִן הַרְעוּת), כְּפִי שְׁכַתּוּב בַּמְדָּרֶשׁ (פְּסִיקְתָא רַבְתִּי, סִימָן מ'): "אָמַר הַקַּב"ה: בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנִי דָן אֶת עוֹלָמִי, וְבוּ בַיּוֹם הַיְיָתִי צָרִיךְ לְגַמּוֹר אֶת הַדִּין, וְלֵמָּה אָנִי תוֹלֵה (=מַמְתִּין) עַד עֶשְׂרֵה יָמִים? כְּדֵי שְׂיַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה... שְׂכַךְ הַתְּקַנְתִּי לָכֶם, שְׁתִּהְיוּ תוֹקְעִים בְּשׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּדֵי שְׁתִּהְיוּ חֲרָדִים מִתְּקִיעַת הַשׁוֹפָר, לְהַתְּקִין עֲצַמְכֶם לְתְּשׁוּבָה, (שְׁהָרִי) אָמַר הַנְּבִיא (עֲמוֹס ג', ו') 'אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ? לְפִיכָךְ 'אִם תִּהְיֶה רָעָה בְּעִיר וְה' לֹא עֲשֶׂה'?"

"לָמָּה (יִשְׂרָאֵל) תוֹקְעִין וּמְרִיעִין כְּשֶׁהוּ יוֹשְׁבִין, (וּבַפֶּעַם אַחֲרַת) תוֹקְעִים וּמְרִיעִין כְּשֶׁהוּ עוֹמְדִים? (אֶלָּא) כְּדֵי לְעַרְבֵב (אֶת) הַשֵּׁטָן" (על פי "אורח של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב (במדבר כט' א'): "יום תרועה יהיה לכם" אומרים חז"ל, שלקול השופר יש סגולה נפלאה לעורר את לבבות ישראל לפחד ולרעדה מיום הדין, ראש השנה, כמו שכתוב: "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו!" אלא, שלא רק בעולם הזה מעורר קול השופר פחד מיום הדין, אלא גם בעולם העליון מעורר השופר חיל ורעדה, וכמו שחבר הפיטון האלקי רבי אמנון ממגנצא, בפיוט "ונתנה תוקף": "ובשופר גדול יתקע, וקול דממה דקה ישמע, ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזו, ויאמרו: הנה יום הדין (בא), לפקוד על צבא מרום בדין... וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון".

ומפרשים חז"ל, שבראש השנה תוקעים בשופר גדול גם בשמים, ואז מתעוררים המלאכים בפחד וברעדה מיום הדין, כדי לפקוד על צבא מרום בדין.

וצריכים אנו להבין, מהו הענין שגם בשמים תוקעים בשופר גדול? הרי זוהי מצוה שנצוטינו אנו, בני האדם, ולא בשמים היא...

כדי לבאר ענין זה, נקדים להביא את הכתוב בגמרא (ראש השנה טז'), שם שואלים חז"ל: "למה (ישראל) תוקעין ומריעין כשהו יושבין, (ובפעם אחרת) תוקעים ומריעין כשהו עומדים? (ומשיבים): כדי לערבב (את) השטן".

ב"תוספות" שם, הביאו ביאור על-כך בשם הירושלמי: "כאשר שומע השטן את קול השופר פעם אחת בתקיעות דמיושב הוא נבהל... וכששומע הוא את קול השופר פעם שניה בתקיעות דמעומד, הוא אומר ודאי שזה קול השופר הגדול שהקב"ה תוקע בו בגאולה העתידה, כמו שכתוב: 'והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול', ואז חושב הוא שהגיע הזמן שהוא יתבטל מן העולם (כמו שאמרו חז"ל (סוכה נב'): "לעתיד לבוא, מביאו הקב"ה ליצר הרע, ושוחטו...")", ואז הוא מתערבב (=מתבלבל), ואין לו זמן לקטרג (על ישראל).

וצריכים אנו להבין את עמק הענין. וכי השטן אינו רואה שלא הקב"ה הוא זה שתוקע בשופר, אלא ישראל למטה הם שתוקעים ומריעים?

אלא, אומרים חכמי ישראל, שכלל גדול הוא בידינו, ש"באתערוותא דלתתא איתער עובדא דלעילא". כלומר, כמו שאנו מתנהגים למטה, כך גם מתנהגים בשמים. וכפי שהביא השל"ה הקדוש, בשם המדרש, על הפסוק בתהילים (קכא, ו'): "ה' שמרך ה' צלך..." - כמו שהצל של האדם "מתנהג" בדיוק כפי שהאדם מתנהג, כך כביכול "ה' צלך" - הקב"ה נוהג למעלה כמו שנוהגים ישראל למטה.

ולכן צונו הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, לתקוע בשופר, כפי שכתוב: "יום תרועה יהיה לכם". שכן, על-ידי שתוקעים ישראל בשופר למטה (=בעולם הזה), כך בשמים, בבחינת "ה' צלך", הקב"ה גם כן תוקע בשופר (שכן, על-ידי שהקב"ה תוקע בשופר בשמים נמשכת חיות לכל נשמות ישראל בארץ).

ומטעם זה תקנו חז"ל לתקוע בשופר פעמים - פעם בישיבה, כנגד מה שצונו ה' יתברך "יום תרועה יהיה לכם", ופעם שניה בעמידה, כנגד זה שהקב"ה תוקע בשופר למעלה בשמים (ולכן תוקעים אנו בשופר בעמידה, לכבודו של הקב"ה).

לפיכך מבואר היטב, מדוע נבהל השטן כשהוא רואה שישראל תוקעים בשופר פעמים (פעם בישיבה ופעם בעמידה). שכן, הוא מבין, שעל-ידי תקיעת השופר למטה, גם הקב"ה תוקע בשופר למעלה, ואז הוא נבהל ומתבלבל, כי חושב הוא שמא כבר הגיע הזמן שיתקיים "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול", שהוא זמן גאולת ישראל, והוא (=היצר הרע, השטן) יתבטל ויעבור מן העולם - במהרה בימינו, אמן.

"והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות"

הצדיק רבי מנחם מנדיל מרימנוב (מגדולי האדמו"רים בגאליציה בסוף המאה ה-יח' ובראשית המאה ה-יט') הפסיק פעם את הקריאה בספר התורה כשהגיע לפסוק: "והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות", ואז נשא בפיו כלפי מעלה, וקרא בהתרגשות: רבונו של עולם, אל תמלח יותר מדי! הן ידוע לך, כי יותר מדי מלח מקלקל את הבשר, ויותר מדי יסורים לא יטיבו איתנו. רחם נא אפוא על עמך ישראל, ואל תמלח יתר על המידה!

שנה טובה ומתוקה! חג שמח! ושבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" כְּנִיסַת הַשְּׁבֻתָּה: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבֻתָּה: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֲבִינוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָדָה רְחָמִים! (הוזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"לָכֵן הִתְקִינוּ חֲזו"ל, שְׂיִהְיוּ תוֹקְעֵי בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה"

אֶחָד מִמְנַהֲגֵי יִשְׂרָאֵל הוּא לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפָר בְּכָל חֲדָשׁ אֱלוֹל, זָכַר לְתַקִּיעַת הַשׁוֹפָר שֶׁתַּקְעוּ יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁעָלָה מִשָּׁה לְמָרוֹם בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל. וְכַפִּי שְׂמִיבִיא הַטּוֹר (או"ח סימן תקפ"א): "תִּנְיָא בְּפָרְקֵי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל אָמַר הַקַּב"ה לְמִשָּׁה עָלָה אֵלַי הִקְרָה, שְׂאָז עָלָה (מִשָּׁה) לְקַבֵּל לִוְחוֹת אַחֲרוֹנוֹת (=הַשְּׁנִיִּים), וְהַעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּמַחְנָה. מִשָּׁה עָלָה לָהָר שְׂלֵא יִטְעוּ עוֹד אַחַר עֲבוּדָה זָרָה, וְהַקַּב"ה נִתְעַלָּה בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר, שְׂנֶאֱמַר (תהילים טז): 'עָלָה אֱלֹהִים בְּתַרְוַעָה הִ' בְּקוֹל שׁוֹפָר...'. לָכֵן הִתְקִינוּ חֲזו"ל, שְׂיִהְיוּ תוֹקְעֵי בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וְכָל הַחֲדָשׁ (הִיוּ תוֹקְעִין), כְּדִי לְהַזְהִיר (אֶת) יִשְׂרָאֵל, שְׂנַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה, שְׂנֶאֱמַר (עמוס ג'): 'אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ...!', וְכַדִּי לְעַרְבֵב הַשְּׁטָן".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין עֲנִין זֶה שֶׁל תַּקִּיעַת הַשׁוֹפָר בְּכָל חֲדָשׁ אֱלוֹל, וְאֵיךְ עַל-גִּידֵי זֶה נִתְעַלָּה הַקַּב"ה, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב: "וְהַקַּב"ה נִתְעַלָּה בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר, שְׂנֶאֱמַר: 'עָלָה אֱלֹהִים בְּתַרְוַעָה הִ' בְּקוֹל שׁוֹפָר...". נִקְדִּים מָה שְׂמִבּוֹאֵר בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׂהִימִים שֶׁל חֲדָשׁ אֱלוֹל נִקְרָאִים "יְמֵי רְצוֹן". שְׂכֹן, בְּיָמִים אֵלּוּ נִתְרַצָּה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל לְתַתּ לָהֶם לִוְחוֹת שְׁנִיִּים, לְאַחַר שְׂנִשְׁתַּבְּרוּ הַלִּוְחוֹת הָרִאשׁוֹנִים, בְּעוֹן חֲטָא הַעֲגָל. וְנִרְאָה שְׂהִיטוּי "יְמֵי רְצוֹן", מְקוּרוֹ מִמָּה שְׂפָרַשׁ רַש"י (דְּבָרִים ט', יח'): "(בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל עָלָה מִשָּׁה לְקַבֵּל אֶת הַלִּוְחוֹת הַשְּׁנִיִּים), (ו)בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים בּוֹ בְּיוֹם, נִתְרַצָּה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, וְאָמַר לוֹ, לְמִשָּׁה: 'סְלַחְתִּי כְּדַבְּרְךָ. לְכֹךְ הוֹקְבָע לְמַחִילָה וְלִסְלִיחָה. וּמִנֵּינן שְׂנִתְרַצָּה (לָהֶם הַקַּב"ה) בְּרְצוֹן שְׁלָם? שְׂנֶאֱמַר בְּאַרְבָּעִים (יּוֹם) שֶׁל לִוְחוֹת אַחֲרוֹנוֹת: 'וְאָנֹכִי עֲמַדְתִּי בְּהָרַ פְּיָמִים הָרִאשׁוֹנִים' - מָה הָרִאשׁוֹנִים בְּרְצוֹן, אֵף הָאַחֲרוֹנִים בְּרְצוֹן".

הִנֵּה מְבוֹאֵר מִכָּאן, שְׂבְּאַרְבָּעִים הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים, כְּשֶׁעָלָה מִשָּׁה בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל לְקַבֵּל אֶת הַלִּוְחוֹת הַשְּׁנִיִּים, נִתְרַצָּה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל "בְּרְצוֹן שְׁלָם", וּמֵאֵז נִקְבָּע חֲדָשׁ אֱלוֹל לִימֵי רְצוֹן, שְׂאָז מִתְרַצָּה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. עֲנִין זֶה מִתְקַשֵּׁר לְדַבְּרֵי הַנְּבִיא יִשְׁעִיָה (מט', ח'): "כֹּה אָמַר ה' בְּעַת רְצוֹן עֲנִיתִיד". וּמָהִי "עַת רְצוֹן"? וּפָרַשׁ רַש"י, שְׂ"עַת רְצוֹן" זֶהוּ זְמַן הַתְּפִילָה, שְׂאָז הָאָדָם נִכְנָע וּמִתְפָּיֵס לִפְנֵי ה', וְכַפִּי דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "בְּעַת רְצוֹן - בְּעַת תְּפִילָה, שְׂאַתָּה מִתְרַצָּה וּמִתְפָּיֵס לִפְנֵי".

כְּדִי לְהַרְחִיב עֲנִין זֶה, הִבָּה נִתְבוֹנֵן בְּעֲנִין עֲלִיתוֹ שֶׁל מִשָּׁה רַבְּנוֹ לְשִׁמִּים שְׂלֵשׁ פְּעָמִים, אַרְבָּעִים יּוֹם וְלִילָה (סָךְ הַכֹּל 120 יּוֹם). הִנֵּה בְּפַעַם הָרִאשׁוֹנָה עָלָה מִשָּׁה אֵל ה' מִיַּד לְמַחְרַת מִתֵּן תּוֹרָה, בְּ-ח' בְּסִינּוֹ, כְּאֶשֶׁר עָלָה לְקַבֵּל אֶת הַלִּוְחוֹת הָרִאשׁוֹנִים, כְּפִי שְׂכַתּוֹב (דְּבָרִים ט', ט'): "בְּעִלְתִּי הִקְרָה לְקַחַת לִוְחוֹת הָאֲבָנִים לִוְחוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה' עִמָּכֶם, וְאֲשַׁב בְּהָר אַרְבָּעִים יּוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לָחֵם לֹא אֶכְלָתִי וַיִּמֵּם לֹא שְׂתִיתִי". לְאַחַר תּוֹם אַרְבָּעִים הַיָּמִים יָרַד מִשָּׁה מִן הָהָר בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמוּז, וּכְשֶׁרָאָה אֶת הַעֲגָל שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל, שָׁבַר אֶת הַלִּוְחוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם (יז' בְּתַמוּז).

וְלְאַחַר שְׂשָׂרָף אֶת הַעֲגָל, עָלָה לְמַחְרַת, בְּ-יח' בְּתַמוּז, לְשִׁמִּים, לְאַרְבָּעִים יָמִים נוֹסְפִים, כְּדִי לְהַתְּפִלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מַחִילָה מֵה' יִתְבַּרְךָ, עַל הַעֲגָל שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל, כְּפִי שְׂכַתּוֹב (דְּבָרִים ט', יח'): "וְאֶתְנַפֵּל לִפְנֵי ה' כְּרִאשְׁנָה אַרְבָּעִים יּוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לָחֵם לֹא אֶכְלָתִי וַיִּמֵּם לֹא שְׂתִיתִי". וְכַפִּי דְּבָרָיו שֶׁל רַש"י: "'וְאֶתְנַפֵּל לִפְנֵי ה' כְּרִאשְׁנָה אַרְבָּעִים יּוֹם' - שְׂנֶאֱמַר: 'וְעַתָּה אֶעֱלֶה אֵל ה' אוֹלֵי אֶכְפָּרָה בְּעַד חֲטָאֲתְכֶם'. בְּאוֹתָהּ עָלָה נִתְעַכְכְּתִי אַרְבָּעִים יּוֹם. נִמְצָאוּ כְּלִים (=מִסְתַּיְמִים) בְּ-כ"ט בָּאָב...בְּיוֹם (זֶה) נִתְרַצָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לְמִשָּׁה 'פֶּסֶל לָךְ שְׂנִי לַחַת אֲבָנִים כְּרִאשְׁנִים".

וְאָז, כְּדִי לְקַבֵּל אֶת הַלִּוְחוֹת הַשְּׁנִיִּים, עָלָה מִשָּׁה בְּרֹאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל, בְּפַעַם הַשְּׁלִישִׁית, וְהִיא שֵׁם אַרְבָּעִים יּוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, עַד יּוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְאָז נִתְרַצָּה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לְמִשָּׁה "סְלַחְתִּי כְּדַבְּרְךָ". וְעַל-כֵּן נִקְבָּע יּוֹם זֶה לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים. וְכַפִּי שְׂרַש"י מְבִיא: "וְאָמַר (הַקַּב"ה) לְמִשָּׁה 'פֶּסֶל לָךְ שְׂנִי לַחַת אֲבָנִים כְּרִאשְׁנִים', (ו)עֲשֵׂה (מִשָּׁה) עוֹד מִי יּוֹם. נִמְצָאוּ כְּלִים (=נִגְמָרִים) (אוֹתָם מִי יָמִים) בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. בּוֹ בְּיוֹם נִתְרַצָּה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, וְאָמַר לוֹ, לְמִשָּׁה: 'סְלַחְתִּי כְּדַבְּרְךָ. לְכֹךְ הוֹקְבָע לְמַחִילָה וְלִסְלִיחָה. וּמִנֵּינן שְׂנִתְרַצָּה (לָהֶם הַקַּב"ה) בְּרְצוֹן שְׁלָם? שְׂנֶאֱמַר בְּאַרְבָּעִים (יּוֹם) שֶׁל לִוְחוֹת אַחֲרוֹנוֹת: 'וְאָנֹכִי עֲמַדְתִּי בְּהָרַ פְּיָמִים הָרִאשְׁנִים' - מָה הָרִאשְׁנִים בְּרְצוֹן, אֵף הָאַחֲרוֹנִים בְּרְצוֹן. אָמַר מְעַתָּה (מִי יָמִים) אֶמְצָעִים הִיוּ בְּכַעַס".

וְהִנֵּה, מִדְּבָרֵי רַש"י אָנוּ לְמַדִּים, שְׂאוֹתָם מִי יָמִים אֶמְצָעִים (=בְּפַעַם הַשְּׁנִיָּה) שֶׁעָלָה מִשָּׁה לְהַתְּפִלֵּל עַל

ישראל, על שחטאו בעגל, היו ימים של כעס, כפי שאומר רש"י: "אמר מעתה (מ' ימים) אמצעיים חלו בכעס". וצריכים אנו להבין, איזו תועלת היתה בכך שהקב"ה כעס ארבעים יום רצופים על ישראל? כדי להבין זאת, נקדים לבאר מדוע שהה משה בכל פעם ארבעים יום, לא פחות ולא יותר? ונראה לבאר ענין זה על-פי מה שפרש רש"י (בראשית ז', ד): "ארבעים יום - כנגד יצירת הולד". והמקור לזה הוא בגמרא (בכורות כא'): "אמר רב חסדא: הרי אמרו, יצירת הולד באשה (היא לאחר) ארבעים יום". נמצאנו למדים מכל זה, שכל יצירה חדשה באדם היא ארבעים יום. ונראה כי זה המקור לדברי הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק, ב"צעטיל קטן", שם הוא כותב (סעיף טז'): "האדם לא נברא בעולם, (אלא) רק לשבר את הטבע (=מידותיו). לכן יזרו את עצמו לתקן מדותיו בשנת(=בגיל) שמונה-עשרה דוקא, כמו שאבאר. למשל, מי שנולד בטבע של עקשנות, ישבר את טבעו ארבעים יום רצופים לעשות דוקא להיפך ממה שיעלה במחשבתו. וכן, מי שבטבעו עצל, ירגיל את עצמו ארבעים יום רצופים לעשות כל דבר בזריזות, הן כשהולך לשכב על מטתו, והן כשהוא קם בבקר ממשכבו, הן בזריזות". והביאור הוא, כי ארבעים יום רצופים (שהם כאמור כנגד יצירת הולד), הם הזמן המתאים לאדם לשנות את טבעו, וליצר את עצמו בבחינת יצירה חדשה.

ומכאן יפתח לנו פתח להבין, שהסיבה שעלה משה רבנו לשמים לקבל את התורה ארבעים יום בדיוק, היא כיון שארבעים ימים אלו, הם בבחינת יצירה חדשה לכלל ישראל, שנתהוו להיות לעם התורה. וכפי שכותב ה"ספורנו" (שמות כד', יח'): "ויהי משה בהר". בכל פעם שעלה שם, מכאן ואילך שהה ארבעים יום וארבעים לילה, כימי יצירת הולד". וכן כתב ה"שפתי כהן" ("עקב", ד"ה ואשב): "אשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה. מה שהיו ארבעים כנגד יצירת הולד, כמו שיצירת הגוף בארבעים יום, כן היה צריך ארבעים יום לתורה".

אם כך צריכים אנו ביאור: בשלמא (=ניחא) ארבעים ימים ראשונים ששהה משה רבנו בשמים היו כדי ליצר את ישראל כיצירה חדשה של עם התורה. וכן, ארבעים הימים האחרונים (מראש חדש אלול עד יום הכיפורים) היו כדי ליצר את ישראל יצירה חדשה של בעלי תשובה. אבל איזה יצירה חדשה נתחדשה בארבעים הימים האמצעיים שבהם כעס הקב"ה, ולא נתרצה להם, אלא רק אחרי שעברו ארבעים ימים תמימים?

על-פי האמור, יאיר לנו להבין איך נפלו ישראל הקדושים בחטא העגל. שכן, היות ובמתן תורה, בעומדם על הר סיני, פסקה זוהמתן, והיו נקיים מכל חטא, נפלו בקליפת הנאווה. וזאת, כפי שאמר אותו חכם לתלמידיו: "אילו לא היו לכם עונות, הייתי מפחד עליכם (יותר), ממה(=מדבר) שהוא גדול מן העונות. אמרו לו (תלמידיו): מה הוא (הדבר ש) גדול (יותר) מן העונות? אמר (להם): הנבהות והנאווה". על-כן, כיון שנפלו ישראל תחילה בקליפת הנאווה, שהיא ענף של עבודה זרה, הנה, על-ידי ש"עבירה גוררת עבירה", נגררו ישראל עד שעבדו עבודה זרה ממש(=חטא העגל). ולראיה למידת הנאווה של ישראל אנו למדים מדברי רש"י על הכתוב: "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר". ופרש רש"י: "כי בשש משה" - כי כשעלה משה, אמר להם: לסוף ארבעים (יום) אני בא... כסבורים הם (=ישראל) שאותו יום שעלה (משה) מן המנין הוא...". (ישראל סברו בטעות, שיום עלייתו של משה לשמים נחשב במנין הארבעים יום).

ועתה, אם היתה בהם מידת הענוה ושפלות הרוח, לא היה עולה בדעתם שמשה רבנו, האומר להם "לסוף ארבעים (יום) אני בא", יכזב חלילה. והיו ממתינים עוד יום, שמא הם טעו בספירה. אולם, מאחר ונפלו בקליפת הנאווה, ולא היתה להם התבטלות לפני משה רבם, הנה זה גרם להם לטעות שהצדק אתם, ומשה רבנו לא עמד בהבטחתו לרדת מן ההר לסוף ארבעים יום. ומכיון שנפלו בקליפת הנאווה, שהיא ענף של עבודה זרה, הנה, על-ידי עבירה הגוררת עבירה, אמרו לאהרן: "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו".

ומעתה יש לומר, שכיון ששרש חטא העגל היה מחמת שנפלו ישראל בקליפת הנאווה, על-כן לפני שנתרצה הקב"ה למסור להם את הלוחות השניים, היה צריך לשבור את לבם כדי שיבואו לידי ענוה ושפלות-רוח, שזהו התנאי להשגת התורה. וזאת, כמאמר חז"ל (תענית ז'): "למה נמשלו דברי תורה למים? דכתיב (ישעיה נה'): 'הוי כל צמא לכו למים'. לומר לך, מה מים מניחין מקום גבוה, והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה".

ומעתה יאיר לנו להבין מעט מזעיר מה שבחר הקב"ה לכעוס בארבעים הימים האמצעיים(=לאחר חטא העגל). שכן, ארבעים ימים הללו הם בבחינת יצירה חדשה של לב נשבר ונדכה בישראל. ולכן הודיע משה לישראל, שהוא עולה להתפלל עליהם על מה שחטאו בעגל, כפי שכתוב (שמות לב', לו): "ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדולה, ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם". שכן, כאשר ראו ישראל שכל אותם ארבעים ימים לא ירד משה מן השמים, הבינו מזה שעדין הקב"ה כועס עליהם, ועדין לא נתרצה לתפלתו של משה, ועל-ידי זה נשבר לבם בקרבם על שחטאו בעגל.

אָמַנְס שְׁלִימוֹת הַיְצִירָה הַחֲדָשָׁה שֶׁל לִבָּם הַשְּׁבוּר הָיָה רַק בְּסוּף אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁזָּהוּ זְמַן יְצִירַת הַוּלָד. לְכֵן, דוֹקָא בְּסוּף אַרְבָּעִים הַיָּמִים הָאֵלּוּ, נִתְרָצָה הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לְמֹשֶׁה: "וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה פֶּסֶל לְךָ שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁינִים וְכַתְּבֵתִי עַל הַלְּחוֹת אֵת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלְּחוֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ." וּמִנֵּי יֵשׁ לָנוּ הוֹכְחָה שְׂאֵכּוֹן, הַשִּׁיגוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְבָּעִים הַיָּמִים הָאֵלּוּ(=הָאֲמָצְעִיִּים), לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָּה?
הִנֵּה, אוֹמֵר הַפְּרָקִי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: "בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵלּוּל אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: 'עֲלֵה אֵלַי הַהֲרָה', שְׂאֵז עֲלֵה (מֹשֶׁה) לְקַבֵּל לוחות אַחֲרוֹנוֹת(=הַשְּׁנַיִים), וְהַעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּמַחֲנֶה. מֹשֶׁה עָלָה לְהַר שְׂלֵא יִטְעוּ עוֹד אַחֵר **עֲבוּדָה זָרָה**". הִנֵּה, רוֹאִים מִכָּאן שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא סָמְכוּ יוֹתֵר עַל עֲצָמָם, שֶׁיִּדְעוּ לְחַשֵּׁב נִכּוֹן אֵת חֲשׁבוֹן אַרְבָּעִים הַיָּמִים הַלָּלוּ. וְכִיּוֹן שֶׁפָּחְדוּ שְׂמָא יִטְעוּ שְׁנֵית בְּסִפִּירַת הַיָּמִים, תִּקְעוּ **בְּשׁוֹפָר** בְּכָל יוֹם - כְּדִי שְׂלֵא יִטְעוּ וְיִבְאוּ לִידֵי **עֲבוּדָה זָרָה**.

וּמִמְשִׁיךְ הַפְּרָקִי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאוֹמֵר: "וְהַקַּב"ה נִתְעַלָּה בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים טו): 'עֲלֵה אֱלֹהִים בְּתִרוּעָה ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר...'. לְכֵן הַתְּקִינוּ חַז"ל, שֶׁיְהִיוּ תוֹקְעִין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵלּוּל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. וְכָל הַחֲדָשׁ (הָיוּ תוֹקְעִין), כְּדִי לְהַזְהִיר (אֵת) יִשְׂרָאֵל, שֶׁיַּעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה". כְּלוּמָר, שֶׁנִּתְעַלָּה הַקַּב"ה בְּאוֹתוֹ שׁוֹפָר, מִשׁוּם שֶׁהָיָה לְיִשְׂרָאֵל לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָּה, וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּעֲצָמָם שְׂלֵא יִטְעוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ד, י"ט): "קְרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי-לֵב, וְאֵת דִּכְאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעִי".

וּמַעֲתָה, יוֹמֵתֵק עַל-פִּי פִּירוּשׁ זֶה לְבָאֵר אֵת הַכְּתוּב: 'עֲלֵה אֱלֹהִים בְּתִרוּעָה'. שֶׁהִנֵּה, כְּתוּבוֹ ה"דְּגַל מַחֲנֶה אֲפָרַיִם" (בְּתַעֲלֻתָּךְ, ד"ה עַל-פִּי ה') וְה"בָּאֵר מִיָּם חַיִּים" (שֵׁם, ד"ה וְכִי תִבְאוּ), כִּי "תִּרוּעָה" הוּא מְלִשׁוֹן שְׁבִירָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתִהִלִּים (ב', ט'): "תִּרְעַם(=תִּשְׁבַּר) בְּרִזְלִי". וְלָכֵן יֵשׁ לוֹמָר, שֶׁהַקַּב"ה נִתְעַלָּה בְּאוֹתוֹ קוֹל שׁוֹפָר ("עֲלֵה אֱלֹהִים בְּתִרוּעָה"), עַל-יְדֵי הַלֵּב הַנִּשְׁבַּר שֶׁרָכְשׁוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְבָּעִים הַיָּמִים הָאֲמָצְעִיִּים.
וְיֵשׁ לְהוֹסִיף כְּאֵן מָה שֶׁכָּתַב הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ עַל קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר, תְּקִיעָה שְׁבָרִים תִּרוּעָה תְּקִיעָה, רֹאשֵׁי תִיבוֹת תִּשְׂרִית (רֹאשׁ הַשָּׁנָה, תוֹרָה אוֹר, אוֹת ג'): "תְּקִיעָה" הִיא שׁוֹפָר קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר, הִיא קוֹל פְּשוֹט וְיִשָּׁר, הַרְוִיזוּ עַל לִידַת הָאֲדָם בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא תִינוּק, לְלֹא חֲטָא וּפְגָם. וְאוּלָם, לְאַחַר שֶׁהָאֲדָם נוֹפֵל בְּחַטָּאִים, חָס וְחִלְיָה, הוּא נֶעֱשֶׂה בְּבַחֲיַנַּת "שְׁבָרִים" - שֶׁזָּהוּ קוֹל שׁוֹפָר שְׁבוּר - הַרְוִיזוּ לְכַךְ שֶׁהַנֶּפֶשׁ פְּגוּמָה וְשְׁבוּרָה **מִהַחַטָּאִים וּמִהַעֲוֹנוֹת**. וְהַעֲצָה הִיא, שֶׁיַּעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה, בְּבַחֲיַנַּת "תִּרוּעָה", שֶׁהִיא קוֹל שׁוֹפָר שֶׁל יְבָבָה וְיִלְלָה, כְּאֲדָם הַבוֹכָה וְהַמְשַׁמֵּיעַ קוֹלוֹת קֶצְרִים בְּזֶה אַחֵר זֶה. וְה"תְּקִיעָה" בְּסוּף סֵדֶר קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר בָּאָה לְרְמוֹז לָנוּ, שֶׁלְאַחַר הַתְּשׁוּבָה הַנֶּפֶשׁ תוֹקְנָה, וְהִיא שׁוֹב יִשְׂרָה כְּבַתְּחִילָה, בְּלִי פְגָם.

אוּלָם, לְפִי מָה שֶׁלְמַדְנוּ יֵשׁ לוֹמָר, שֶׁקוֹלוֹת הַשׁוֹפָר רוֹמְזִים עַל ג' פְּעָמִים אַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁשֶׁהָה מֹשֶׁה רִבְּנוּ בְּמִרוֹם. וְהִנֵּה, ה"תְּקִיעָה" הִיא שְׁבִירָה, הִיא כְּאֲמוֹר קוֹל פְּשוֹט וְיִשָּׁר, רוֹמְזַת עַל מ' הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁקָּבַל מֹשֶׁה אֵת הַלוחות הָרִאשׁוֹנִים, שְׂאֵז הָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלִימוֹת, בְּלִי פְגָם וְזוּהֶמָא (לְפָנֵי חֲטָא הַעֲגָל). ה"שְׁבָרִים" הֵם רְמֵז **לְחַטָּא הַעֲגָל**. שֶׁהָרִי, נִפְגְּמוּ וְנִשְׁבְּרוּ נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל מִחַמַּת הַחֲטָא הַנּוֹרָא. "תִּרוּעָה" הוּא רְמֵז ל-מ' הַיָּמִים הָאֲמָצְעִיִּים, שְׂאֵז **כְּעַס** הַקַּב"ה עַל יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁנִּשְׁבַּר לִבָּם, בְּבַחֲיַנַּת "תִּרוּעָה", שֶׁהוּא לְשׁוֹן שְׁבִירָה, כְּאֲמוֹר. וְעַל-יְדֵי כֵךְ זָכוּ יִשְׂרָאֵל ב-מ' הַיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים לְהִיּוֹת שׁוֹב בְּבַחֲיַנַּת "תְּקִיעָה", שֶׁהוּא קוֹל פְּשוֹט וְיִשָּׁר, בְּלִי שׁוּם פְגָם.

וְלָכֵן "הַתְּקִינוּ חַז"ל, שֶׁיְהִיוּ תוֹקְעִין בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵלּוּל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְכָל הַחֲדָשׁ, כְּדִי לְהַזְהִיר (אֵת) יִשְׂרָאֵל, שֶׁיַּעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה". כִּי, כְּמוֹ שֶׁבְּאוֹתָם יָמִים תִּקְעוּ יִשְׂרָאֵל **בְּשׁוֹפָר** מִשׁוּם שֶׁהָיָה לָהֶם לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָּה, כְּדִי רֹאוּ לָנוּ לְתַקוּעַ **בְּשׁוֹפָר** בְּמִשְׁךְ כָּל חֹדֶשׁ אֵלּוּל - וְזֹאת, כְּדִי לְעוֹרֵר בְּנוֹ חֲרָדָה אֲמִיתִית, בְּבַחֲיַנַּת לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָּה, עַל **עוֹנוֹתֵינוּ**. וְעַתָּה, בֹּא וְרֹא,ה שְׂאֵת כָּל הַעֲנִין הַזֶּה רְמֵז הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה רִבְּנוּ, כְּשֶׁאָמַר לוֹ (שְׁמוֹת ל"ב, י'): "וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וַיְחַר אֲפִי בָהֶם וְאֶכְלָם". וּפָרַשׁ רַש"י: "הִנֵּיחָה לִי" - עֲדִין לֹא שָׁמַעְנוּ שֶׁהַתְּפִלָּה מֹשֶׁה עֲלֵיהֶם, וְהוּא(=הַקַּב"ה) אוֹמֵר 'הִנֵּיחָה לִי? אֵלָּא, כְּאֵן פְּתַח לוֹ (הַקַּב"ה) פְּתַח, וְהוֹדִיעוּ שֶׁהַדְּבָר תְּלוּי בּו(=בְּמֹשֶׁה), שְׂאֵם יִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם לֹא יִכְלָם". לְפִי הָאֲמוֹר יוֹצֵא, אֲפּוֹא, שְׂאֵמְנָם הַקַּב"ה רְמֵז שֶׁיֵּשׁ לְיִשְׂרָאֵל תִּיקוּן, וְהוּא - עַל-יְדֵי תְּפִילַת מֹשֶׁה. אוּלָם, צָרִיךְ לְכַךְ אַרְבָּעִים יוֹם, בְּבַחֲיַנַּת יְצִירַת הַוּלָד, כְּדִי לְיַצֵּר לָהֶם לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָּה. וְזֶהוּ שְׂאֵמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: "וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי" - תְּנִיחַ לִי **לְכַעוֹס** עֲלֵיהֶם אַרְבָּעִים יוֹם, בְּגַמְטְרִיָּה "לִי", כְּדִי לְיַצֵּר לָהֶם לֵב נִשְׁבַּר וְנִדְכָּה, וְעַל-יְדֵי כֵךְ "אֶכְלָם" - אֶכְלָה אֵת מִידַת הַנֶּאֱוָה שֶׁבְּקֶרֶב. הֵי רְצוֹן, מִלְּפָנֵי אֲבִינוּ שֶׁבְּשִׁמְיָם, שֶׁנִּזְכָּה כְּלָנוּ לְהַגִּיעַ בְּאַרְבָּעִים הַיָּמִים הַלָּלוּ, לְבַחֲיַנַּת יְצִירָה חֲדָשָׁה - כְּדִי לְעַמּוֹד לְמִשְׁפָּט לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים כְּתִינוּק שֶׁנוֹלָד עֲכָשִׁיו - אֲמֵן! (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְחֵ"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"אַתֶּם נִצְבִים הַיּוֹם כְּלָכֶם לְפָנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (כ"ט ט')

"אַתֶּם נִצְבִים" - עוֹמְדִים וְקִימִים לְעַד, וְלֹא כְּמוֹ אוֹמוֹת הָעוֹלָם. (הַבְּטָחָה זֹו חֲתוּמָה בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ - "אַמֶּת". שֶׁהָרִי, הַמֶּלֶךְ "אַתֶּם" מוֹרְכֶבֶת מְאוֹתִיוֹת "אַמֶּת"). וְעוֹד אוֹמֵר הַכְּתוּב: אִם תִּתְיַצְבוּ כְּלָכֶם יַחַד, וְתִהְיוּ מְאוֹחֲדִים, אֲזוּ תוֹכְלוּ לְהִיּוֹת "לְפָנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם" - בֵּין שֶׁהוּא בְּמִידַת הַרְחֻמִּים(=ה'), וּבֵין שֶׁהוּא בְּמִידַת הַדִּין(=אֱלֹהֵיכֶם). כִּי כְּשִׁירָאָה ה' יִתְבָּרַךְ שְׂאֵתֶם מִתְנַהֲגִים בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּה, שְׁלוֹם וְרַעוּת - יָקוּם מִכְּסָא הַדִּין וְיֵשֵׁב עַל כְּסֵא הַרְחֻמִּים.

שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה! חַג שְׂמַח! וְשִׁבְתָּ שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" ❗❗ כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אֵב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תַּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם... יום תרועה יהיה לכם" (במדבר כט, א')

לקראת ראש השנה, הבא עלינו לטובה, הבה נתבונן במצוה הנשגבה של תקיעת השופר, כפי שכתוב בתורה הקדושה: "ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהיה לכם... יום תרועה יהיה לכם".

הנה, שנינו בגמרא (ראש השנה טז): "אמר רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני". ומובא בשלחן ערוך (או"ח סימן תקצ"א): "תקע (התוקע) בצד הרחב של השופר – לא יצא". ומקור הדבר בדברי הר"ן (ר"ה כז), שכתב בשם תלמוד ירושלמי: "תקע בצד הרחב – לא יצא. ותנא יהיה סימנא (תהילים קיח, ה): 'מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה'".

וכן כתב הרא"ש (ר"ה פ"ג סימן ד'): "ותוקע מן הקצר (=החלק הצר), שנאמר: 'מן המצר קראתי יה'". וכן פתב האריו"ל בשער הפונות (ר"ה דרוש ז'): "ואחר-כך תכון בענין השופר בעצמו, כי הוא קצר למעלה ורחב למטה, בסוד 'מן המצר קראתי יה', מקום המצר הוא מקום הקצר הנתון בפיו של התוקע, ומקום רחב הוא למטה".

ומצינו רמז נשגב על-כך במשנתו הטוהרה של ה"ברית כהונת עולם" (פרק ל'), הכותב ששני המקומות בשופר – המקום הצר של השופר, שמשם נכנס הקול, והמקום הרחב של השופר, שמשם יוצא הקול – שניהם עולים בגמטריה "שפר" (מצר+מרחב=שפר). ואם נוסיף את הקול היוצא מן השופר, שהוא בבחינת קו (בצורת האות ו') נשלמו אותיות "שופר".

וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מדוע צריך לתקוע בשופר מהמקום הצר, כדי שהקול יצא מן המקום הרחב, כדי לרמוז על המקרא "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה"?

נקדים תחילה לבאר יסוד נפלא שאמר כ"ק האדמו"ר מרן מהרי"ד מבבלזא זיע"א (על-פי הרב הקדוש השרף רבי אורי מסטרעליסק זיע"א, ובתוספת ביאור).

הנה, אומר האדמו"ר מרן מהרי"ד מבבלזא, בכל יום ויום בתפילת שחרית, בברכת "ישתבח" אנו אומרים "הבוחר בשירי זמרה", ומתכוננים אנו לאותם שירי זמרה שאמרנו לפני-כן בתפילה (תהילים, ויברך דוד ושירת הים). אולם צריך לדעת שיש עוד כונה בכתוב "הבוחר בשירי זמרה". שכן, איש ישראל הירא את ה', לאחר שהוא מתפלל לבורא עולם, ואומר לפניו שירות ותשבחות, הוא יושב וחושב לעצמו: "בודאי שלא התפללתי כראוי ובכונת הלב הראויה". ולכן, הוא משתוקק עתה בכל לבו, וחושב "הלואי ויכולתי להתפלל שוב, ולומר לפני ה' יתברך שירות ותשבחות באופן יותר מושלם".

וצריכים לדעת, אומר האדמו"ר מבבלזא, שהשתוקקות וגעגועים אלו, שיוצאים מלב נשבר ונדכה של איש ישראל לאחר התפילה, חשובים מאד בעיני הקב"ה – אפילו יותר מעצם אמירת השירות והתשבחות בפועל. ומחשבה טובה – הרי הקב"ה מצרפה למעשה. ולכן נחשב לאותו אדם, כאילו אמר שוב שירות ותשבחות בתכלית השלימות, כפי השתוקקותו.

וזהו פירוש "הבוחר בשירי זמרה": כלומר, הקב"ה בוחר דווקא "בשירי זמרה" – ב"שירי" אותה הזמרה – באותה ההשתוקקות שנשתירה ונותרה בלב האדם, לשוב ולהתפלל לפני ה' יתברך, ולומר שירות ותשבחות באופן יותר מושלם.

והנה, כאשר נתבונן בענין זה, נשכיל להבין שבעצם זהו שרש מצות התשובה. שכן, אפילו אם אדם נפל חלילה ברשת היצר, ולא קים אחת מרמ"ח מצות "עשה". הנה, לאחר מכן, פשהוא מתבונן ועושה חשבון נפש, ולבו נשבר בקרבו, והוא משתוקק ואומר: "הלואי שהייתי יכול לקים את אותה מצוה שהחסרתי", הנה, על-ידי כך, "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", ונחשב לו (=לאדם) כאילו קים אותה מצוה בפועל כראוי.

וְכֵן גַּם בְּמִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה", אִם אָדָם נִכְשָׁל, חָלִילָה, וְעָבַר עַל מִצְוֹת "לֹא תַעֲשֶׂה", הִנֵּה, כְּאִשֶּׁר הוּא מִתְחַרֵּט בְּכֹל לְבוֹ שֶׁעָבַר עֲבִירָה, וּמִשְׁתוֹקֵק בְּכֹל לְבָבוֹ, כְּאוֹמֵר: "הֲלוֹאֵי וְהִיִּיתִי מִתְגַּבֵּר עַל יְצִירִי, וְלֹא הִיִּיתִי עוֹבֵר אֶת הָעֲבִירָה", הִנֵּה, מִחֲשָׁבָה טוֹבָה זֶה הַקַּב"ה מְצַרְפָּה לְמַעֲשֵׂה, וְנִחְשָׁב לְאוֹתוֹ אָדָם כְּאִילוֹ הַתְּגַבֵּר עַל יְצִרוֹ, וְלֹא עָבַר אוֹתָהּ הָעֲבִירָה.

וְנִרְאָה שֶׁאֵת הַיְסוּד הַנִּשְׁגָּב הַזֶּה (שֶׁל מִחֲשָׁבָה טוֹבָה, שֶׁהַקַּב"ה מְצַרְפָּה לְמַעֲשֵׂה), סָלַל אֲבָרָהֶם, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעִקִּידַת יִצְחָק בְּנוֹ. שֶׁהָרִי, לְמִרוֹת שֶׁלֹּא הִקְרִיב אֲבָרָהֶם בְּפוֹעַל אֶת בְּנוֹ יִצְחָק, חָשַׁב לוֹ הַקַּב"ה כְּאִילוֹ הִקְרִיבוֹ בְּפוֹעַל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדָךְ". וּמִקּוֹר הַדְּבָר בְּמִדְרָשׁ (ב"ר נו', ז'): "אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ, לְשַׁחוּט, אֲמַר לוֹ (אֲבָרָהֶם): אִם לְחִינָם בְּאֵתִי לְכֹאן, אֲעֲשֶׂה בּוֹ (=בְּיִצְחָק בְּנִי) חֲפָלָה, וְאוֹצִיא מִמֶּנּוּ מֵעַט דָּם. אֲמַר לוֹ (הַקַּב"ה): 'אֵל תַּעֲשֶׂ לּוֹ מְאוּמָה' – אֵל תַּעֲשֶׂ בּוֹ מוֹם. הָרִי לָנוּ כְּמָה הַשְׁתוֹקֵק אֲבָרָהֶם אֲבִינוֹ לְהַקְרִיב אֶת יִצְחָק בְּנוֹ לְפָנָי ה'." וְהִנֵּה, הֵן אֵמֶת הַדְּבָר שֶׁמִּחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקַּב"ה מְצַרְפָּה לְמַעֲשֵׂה. אוֹלָם, מֵאַחַר וְאַבְרָהָם אֲבִינוֹ הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁסָּלַל עֲנִין זֶה לְכָל יִשְׂרָאֵל, עַל-כֵּן הָיָה צְרִיךְ אֲצֵל אֲבָרָהֶם גִּילּוּי בְּרוּר וּמוֹחֲלָט, שֶׁאֲכֵן מִחֲשָׁבָה אֲמִיתִית הִיְתָה לוֹ לְעֵלוֹת אֶת בְּנוֹ לְעוֹלָה לְה'.

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁעֲנִין זֶה הַתְּגָלָה אַחֲרֵי שֶׁלָּקַח אֲבָרָהֶם אֶת הָאֵיל שֶׁנֶּאֱחָז בְּקַרְנָיו, וְהִקְרִיבוֹ בְּפוֹעַל תַּחַת יִצְחָק בְּנוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיִּקַּח (אֲבָרָהֶם) אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ". וּמִצִּינּוֹ חִיזוּק לְכֹךָ בְּדַבְרֵי חוֹ"ל בְּמִדְרָשׁ תְּנַחֲמוּמָא (שְׁלַח יד'), וְהוּבָא בְּפִירוּשׁ רַש"י וְצ"ל בְּפִרְשֵׁת הָעִקִּידָה (בְּרֵאשִׁית כב', יד'): "וַיִּקַּח (אֲבָרָהֶם) אֶת הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ, עַל כָּל עֲבוּדָה שֶׁעָשָׂה מִמֶּנּוּ (=מִהָאֵיל), הָיָה מִתְפַּלֵּל (אֲבָרָהֶם), וְאוֹמֵר: יְהִי רְצוֹן, שֶׁתְּהֵא (פְּעוּלָה) זֶה, כְּאִילוֹ הִיא עֲשׂוּיָה בְּבִנִי, כְּאִילוֹ בְּנֵי שְׁחוּט, כְּאִילוֹ דָּמוֹ זָרוּק, כְּאִילוֹ הוּא מוֹפְשֵׁט, כְּאִילוֹ הוּא נִקְטָר וְנִעֲשָׂה דָשֵׁן". וְזֶהוּ שֶׁאֲמַר מִלֶּאךָ ה' לְאַבְרָהָם, לְאַחַר שֶׁהִקְרִיב אֶת הָאֵיל תַּחַת יִצְחָק: "כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדָךְ".

וְלִכְאוּרָה לֹא מוּבָן הַכְּתוּב. וְכִי אֲבָרָהֶם לֹא חָשַׁף אֶת בְּנוֹ, וְהֵעֵלָה אֶת בְּנוֹ יִצְחָק יַחֲדוֹ, לְעוֹלָה? בּוֹדָאֵי שֶׁלֹּא אֵלָּא, עַל-יְדֵי שֶׁהִקְרִיב אֲבָרָהֶם אֶת הָאֵיל לְעוֹלָה, וְהָיָה מִתְכַּוֵּן בְּכָל פְּעוּלָה וּפְעוּלָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּבְנוֹ, נִחְשָׁב לוֹ שֶׁהִקְרִיב אֶת בְּנוֹ יִצְחָק לְעוֹלָה מִמֶּשׁ בְּפוֹעַל.

וְזֶהוּ שֶׁבִּרְךְ הַמִּלֶּאךָ אֶת אֲבָרָהֶם, "כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה". כְּלוּמַר, עַל-יְדֵי מִחֲשַׁבְתְּךָ הַטוֹבָה לְשַׁחוּט אֶת בְּנֶךָ, הִנֵּה הַקַּב"ה צִרַף מִחֲשָׁבָה זֹאת לְמַעֲשֵׂה, וְלָכֵן בְּפוֹעַל מִמֶּשׁ "לֹא חֲשַׁכְתָּ אֶת בְּנֶךָ אֶת יַחֲדָךְ" – וְהֵעֵלְתָה אֶת יִצְחָק לְעוֹלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

וְלָכֵן, "בֵּרַךְ אֲבָרְכֶךָ וְהִרְבָּה אֲרָבָה אֶת זֶרְעֶךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם... וַיִּרְשׁ זֶרְעֶךָ אֶת שַׁעַר אֲבִיבּוֹ". גַּם אֲצֵל זֶרְעֶךָ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּצְרַף הַקַּב"ה אֶת מִחֲשַׁבְתָּם הַטוֹבָה לְמַעֲשֵׂה, וְתַחֲשַׁב לָהֶם אֶת הַמִּחֲשָׁבָה הַטוֹבָה לְמַעֲשֵׂה בְּפוֹעַל מִמֶּשׁ (וְעַל-יְדֵי כֹךָ: "יִרְשׁ זֶרְעֶךָ אֶת שַׁעַר אֲבִיבּוֹ").

וְעַתָּה, בֹּא וְרֵאָה מָה שֶׁמִּצִּינּוֹ בְּמִדְרָשׁ, שֶׁמֵּאַחַר וְעִקִּידַת יִצְחָק הִיְתָה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, עַל-כֵּן הַתְּפִלָּה אֲבָרָהֶם אֲבִינוֹ לְפָנָי הַקַּב"ה, שֶׁבְּכָל רֵאשׁ הַשָּׁנָה יִזְכּוֹר לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) אֶת עִקִּידַת יִצְחָק בְּנוֹ.

עַל-כֵּן הִשִּׁיב לוֹ הַקַּב"ה, שֶׁאִם יִתְקַעוּ בְּנֵיוֹ לְפָנָיו בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל, יִזְכּוֹר לָהֶם אֶת עִקִּידַת יִצְחָק, וַיִּזְכֶּה אוֹתָם בְּדִין. וְכִפִּי שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ (פְּסִיקְתָּה רַבִּית): "וַיִּקְרָא אֲבָרָהֶם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא ה' יִרְאָה אֲשֶׁר יִאֲמַר הַיּוֹם בְּהַר ה' יִרְאָה... אֲמַר לוֹ (אֲבָרָהֶם): רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גִּלּוּי הָיָה לְפָנֶיךָ שֶׁהָיָה לִי מָה לְהַשִּׁיבְךָ. כְּשֶׁאֲמַרְתָּ לִי לְקַרְבֵּן (=לְהַקְרִיב) אֶת יִצְחָק, אֵילוֹ הַשְּׁבִתִי אוֹתְךָ לֹא הָיָה לְךָ מָה לְהַשִּׁיבְנִי, שֶׁהִיִּיתִי אוֹמֵר לְךָ, אֶתְמוּל אֲמַרְתָּ לִי 'כִּי בִּיצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע', וְעַכְשָׁיו אֲתָה אוֹמֵר לִי לְשׁוֹחֲטוֹ? וְלֹא הַשְּׁבִתִי אוֹתְךָ אֵלָּא עֲשִׂיתִי עֲצָמִי כְּאֵלֶם וּכְחַרְשׁ... כְּשֶׁהָיוּ בְּנֵיוֹ שֶׁל יִצְחָק גִּידוּנִים לְפָנֶיךָ בְּיוֹם זֶה, וְאִפִּילוֹ יֵשׁ לָהֶם כְּמָה **קְטָגוֹרִים מְקַטְרָגִים** אוֹתָם, כְּשֶׁם שְׁדַמְמִתִי וְלֹא הַשִּׁיבוֹתֶיךָ כֹּךָ אֲתָה לֹא תִשִּׁיב לָהֶם (=לְמְקַטְרָגִים)... אֲמַר לוֹ הַקַּב"ה: וְכֹךָ אֲנִי עוֹשֶׂה! אֲמַר לוֹ אֲבָרָהֶם: הַשְּׁבַע לִי... מִיָּד (כְּתוּב) 'בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה'... וַיֵּשֶׂא אֲבָרָהֶם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה אֵיל אַחַר נֶאֱחָזוּ בְּסַבֵּךְ בְּקַרְנָיו... מָהוּ 'אַחַר נֶאֱחָזוּ בְּסַבֵּךְ' אֲמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רֵאָה מָה לְפָנֶיךָ, בְּנֶיךָ הַעוֹמְדִים אַחֲרֶיךָ כְּשֶׁהָיוּ מְסוּבְּכִים וְנֶאֱחָזוּם **בְּעִבְרִיּוֹת**, מָה הֵם עוֹשִׂים?... נוֹטְלִים אֶת הַקְּרָנוֹת הָאֵלוֹ וְתוֹקְעִים בָּהֶם, וְאֲנִי נֹזֵכַר עִקִּידַתוֹ שֶׁל יִצְחָק, וּמִזְכֶּה אוֹתָם בְּדִין".

וּמַעַתָּה יֵאִירוּ דְבָרֵי חוֹ"ל: "אֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: "תְּקַעוּ לְפָנָי בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל, כְּדֵי שֶׁאֲזַכֵּר לָכֶם עִקִּידַת יִצְחָק

בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני".

והפונה היא, שמאחר וראש השנה הוא יום **הדין** לכל באי עולם, הניצבים לתת דין וחשבון לפני הקב"ה, מלך העולם, היושב ביום זה על כסא **הדין**. הנה, כאשר ישראל עושים חשבון נפש, ומגלים את כל מה שהחסירו בעבודת ה', מיד הם מתמלאים צער רב, ומשתוקקים בכל לבם לעבוד את ה' יתברך כראוי. על-כן צוה הקב"ה לתקוע לפניו בשופר של איל – "כדי שאזכר לכם עקדת יצחק בן אברהם", ומה יזכור הוא יתברך?

שלמרות שיצחק לא נשחט על-ידי אברהם, בכל זאת כאשר הקריב אברהם את האיל תחת בנו, נחשב לאברהם כאילו הקריב את בנו בפועל ממש, ובכך סלל את הדרך לכל ישראל, שמחשבה טובה תחשב להם כמעשה. ולכן, כל ישראל, זרע אברהם, המשתוקקים בכל לבם לעבוד את ה' יתברך כראוי, נחשב להם עתה כאילו קימו את כל המצוות בתכלית השלימות.

פיון שבאנו לידי כך, מה טוב ומה נעים לבאר את דברי רבנו האריו"ל, שצריך לתקוע בשופר במקום הצר, כדי שהקול יצא מהמקום הרחב של השופר, כדי לרמוז על "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה". שכן, כאשר תוקעים בשופר בקול, בלי דיבור, במקום הצר, בבחינת ה"מצר", אנו מבטאים את הצער שלנו, על שלא קימנו את מצוות ה' כראוי, ועל-ידי כך שקול השופר עולה למעלה לפניו יתברך במקום הרחב, הנה על-ידי כך הקב"ה "הרחיב לנו" (=הגדיל עמנו), ומחשב את מחשבתנו הטובה, כאילו קימנו את מצוותיו בשלימות בפועל.

וזהו שאומר דוד המלך "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה". דהיינו, כאשר אני קורא לה' מן המצר, כי צר לי מאד, על שלא עבדתי אותו יתברך כראוי, הנה עתה אני משתוקק בכל לבי, הלאי שהייתי יכול להשלים את המצוות כראוי. הנה, "ענני במרחב יה", הקב"ה עונה לי ומחשב לי, ברוב רחמי וחסדיו, כאילו קימתי את המצוות כראוי בתכלית השלימות. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"הרבי מנדבורנה אינו מרשה"

להלן סיפור מופלא ביותר, שיש בו כדי ללמדנו עד כמה יש בפת רבותינו לשנות ולקרוע את גזר דיננו. בערב ראש השנה בקש אחד המקושרים לאדמו"ר מנדבורנא (=עקב יששכר בער רוזנבוים זצ"ל) להזכיר את בנו, שהיה חולה אנוש, לא עלינו. ואכן, הצדיק ברכו לרפואה שלמה. ביום הראשון של ראש השנה הלך רבנו האדמו"ר מנדבורנא לטבול לפני התקיעות. כשעבר ליד גיסו של החולה, שאל: "מה נשמע בענינו של גיסך?". הגיס ענה שאינו יודע דבר. אולם, תמה הוא, הכיצד בשעה כה נשגבת זוכר רבנו ומתענין אודות גיסו?

ביום השני של ראש השנה עבר שוב רבנו האדמו"ר מנדבורנא לידו, ולמרה הפלא, על אף שראהו, לא שאל לשלום גיסו. נחרד האברך ודאג עד מאד. שכן, מדוע רבנו לא שאל אודותיו. מיד במוצאי החג, התקשר בלב הולם וכבד לגיסו, "מי יודע מה יבוא", חשש. להפתעתו קולות נרגשים נשמעו מהעבר השני, אולם הוא לא הבין דבר. חלפו דקות ארוכות, ולאחר שנגעו ספרו לו מעשה נורא שהיה להם. אותו גיס חולה אנוש (לא עלינו), כבר אבד את ההפירה. הרופאים פנו למשפחה, והסבירו על חומרת מצבו, והכינו את בני המשפחה לגרוע מכל. לפתע החל הגיס זועק כמתוך חלום "הרבי מנדבורנה אינו מרשה"!!!

אביו, ששהה סמוך למיטתו, תמה מדבריו, ונסה להרגיע את בנו. החולה אמנם נרגע, אולם מפעם לפעם היה ממלמל "הרבי מנדבורנה אינו מרשה"!!!

כעבור שעה, למרה הפלא, פקח החולה האנוש את עיניו והביט סביבו. שאל אותו אביו: "מה צעקת אודות הרבי מנדבורנא?". הבן ספר, שפאשר כבד חוליו, ראה את עצמו בבית דין של מעלה, והחלו לדון בדינו: האם להשאירו במרומים, או להוריד חזרה את נשמתו לגופו. לבסוף החליטו בסיכומו של דבר, שאם עלה - שוב לא ירד!

ואז ראה את הרבי מנדבורנה מגיע לבית-הדין של מעלה, ואומר: "הלא אברך צעיר הוא, ואב לילדים רפים, ועליו לחנכם ולהשיאם, יש לאפשר לו להמשיך ולחיות!". ומיד יצא, באומרו שעליו למחר ולטבול לפני תקיעת שופר. והנה, לאחר שהרבי הלך, המשיך בית הדין לדון בענינו, ועדן רבו הצדדים להשאירו בעולם שכולו טוב, ולא להחזירו. ואז הוא צעק: "הלא הרבי מנדבורנה אינו מרשה!", וחזר על-כך שוב ושוב "הלא הרבי מנדבורנה אינו מרשה!". עד שהחליטו לשמוע בקול הרבי מנדבורנה ולהחזירו לחיים, ומיד התעוררתי... "שנה טובה ומתוקה! חג שמח! ושבת שלום לכל בית ישראל!"

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" ❗❗❗ כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יציאת השבת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָדָה רְחָמִים! (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כַּתְּפוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דְּוֹדֵי בֵּין הַבְּנִים" (שיר השירים ב', ג')

כְּתַב הַרְמ"א (סימן תקפ"ג): נוהגין לֵאכּוֹל בְּלֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה תְּפוּחַ מְתוּק מְדַבֵּשׁ, וְאוֹמְרִים: תִּתְחַדֵּשׁ עֲלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה. וְלִכְאוּרָה, צְרִיף לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכֵן, מְדוּעַ אוֹכְלִים דּוֹקָא תְּפוּחַ וְלֹא פְּרִי אַחֵר, אוֹ אַחַד מִפְּרוֹת שְׁבַעַת הַמִּינִים?

הַגַּה"ק בַּעַל "הַבֵּן אִישׁ חַי" זִיע"א כּוֹתֵב טַעַם נִפְלָא לֵאכִילַת תְּפוּחַ בְּדַבֵּשׁ. הֵנָּה, אֶצֶל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, בְּשַׁעַה שָׁבָא לְקַחַת וְלִיטוֹל אֶת הַבְּרָכוֹת מֵעֶשׂוֹ (בְּרֵאשִׁית כ"ז, כ"ח), נֹאמֵר "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי יִצְחָק אֲבִיו גִּשָּׁה נָא וּשְׁקָה לִי בְּנֵי וַיִּגַּשׁ וַיִּשְׁק לּוֹ וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֵאשׁ הַיּוֹם בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכּוּ הֵי".

וּמִסְבִּיר שֶׁם רַש"י, וְאוֹמֵר: "כְּרִיחַ שְׂדֵה", שְׁנֵתָן בּוֹ רֵיחַ טוֹב, וְזֶה שְׂדֵה תְּפוּחִים". וְזֶהוּ, אִם כֶּף הַטַּעַם לְכַף שְׂאוֹכְלִים אֶת הַתְּפוּחַ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, בְּכַדֵּי שְׁנוּכָל גַּם אֲנִי לְבּוֹא הַיּוֹם וְלַחֲטוֹף אֶת הַבְּרָכוֹת, וְלִהְיוֹצִיאָן מִיַּדֵּי עֶשׂוֹ, הוּא הַשְּׂטָן הַמְּשַׁחֵת, בְּדִיוֹק כְּמוֹ שְׁחַטֵּף יַעֲקֹב מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּרָכוֹת, וְעַל-יַדֵּי כֶּף נִתְבָּרַךְ כְּלָנוּ בְּשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה... אָמֵן!

וְשִׁמְעֵתִי מִכ"ק מֶרֶן אַדְמו"ר מִמִּישְׁקוֹלֶץ שְׁלִיט"א, שֶׁפָּרַשׁ עַל-פִּי דְבָרֵי חַז"ל (שַׁבָּת פּה"י), שֶׁהֵנָּה כְּתוּב בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (ב', ג') "כַּתְּפוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דְּוֹדֵי בֵּין הַבְּנִים". וְלָמָּה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְתְּפוּחַ? אֵלָּא, לוֹמֵר לָךְ, מָה תְּפוּחַ זֶה, פְּרִיו קוֹדֵם לְעֵלְיוֹ, אִף יִשְׂרָאֵל הַקְּדִימוֹ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע, בּוֹ בְּזִמְן שְׂאוֹמוֹת הָעוֹלָם סָרְבוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. עַל-כֵּן, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אוֹכְלִים אֲנִי דּוֹקָא תְּפוּחַ, כְּדֵי לְעוֹרֵר זְכוּת בְּעַד עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁקָּבְלוּ עֲלֵיהֶם עַל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, בְּלֹא שִׂדְעוּ מָה כְּתוּב בָּהּ, וּבְלֹא שׁוּם הַתְּחַפְּמוּיוֹת - וּבְזְכוּת זֶה גַּם אֶתָּה, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תִּתְחַדֵּשׁ עֲלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה! אֶפִּילוֹ שֶׁלֹּא מִגִּיעַ לָנוּ...

מֵהַגַּה"צ רַבֵּי אֶהֱרֹן טוֹיִסִּיג שְׁלִיט"א שִׁמְעֵתִי לְפָרֶשׁ, דֶּהֱנָה, אֲנִי יוֹדְעִים שֶׁטַּבְּעוֹ שֶׁל הַתְּפוּחַ הוּא, שֶׁלְאַחֵר זִמְן שֶׁמְקַלְפִּים אֶת קְלִיפָתוֹ, מִתְחִיל צְבָעוֹ לְהִשְׁחִיר. אֵדָּךְ יֵשׁ גַּעֲזָה אַחַת, אֵיךְ בְּכָל זֹאת לְשִׁמּוֹר עַל מְרֵאָהוּ: לְמֵרוּחַ דָּבֵשׁ עַל הַפְּרִי, וְהַדְּבֵשׁ, בְּכַח סִגּוּלָתוֹ הַטַּבְּעִי, שׁוֹמֵר וּמְגַן עַל מְרֵאָהוּ. וְלָכֵן אֲנִי לוֹקְחִים בְּלֵיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה דּוֹקָא "תְּפוּחַ בְּדַבֵּשׁ", כִּי אֲנִי אוֹמְרִים לְהַקְב"ה: הָרִי עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְשַׁל לְתְּפוּחַ, עֶבֶר וְעוֹבֵר כָּל-כֶּף הַרְבֵּה צְרוֹת וַיִּיסוּרִים, וְלִפְעָמִים אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים נְגִד רְצוֹנָךְ, וּמִמֶּשׁ אֲנִי מִשְׁחִירִים אֶת פְּנֵינוּ לְבַלְתֵּי הַכֶּר בַּעֲבִירוֹת וּבְמַעֲשִׂים לֹא טוֹבִים, אֵדָּךְ רִיבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תִּמְרָח וְתִצְיֵף אוֹתָנוּ בְּדַבֵּשׁ, וְאֵדָּךְ טוֹב וְחֶסֶד תִּתְּדַפְּנוּ, וְתִרְאֶה אֵיךְ פִּתְאוֹם אֲנִי שׁוֹמְרִים עַל מְרֵאָנוּ, וּמִתְחִילִים לְהַכִּיר בְּמִתְיָקוֹת שֶׁל הַטוֹב שְׁנֵתָתָּ לָנוּ, וְאֲנִי מִשְׁתַּדְּלִים לְהִיּוֹת כְּמָה שְׁיֹתֵר וַיֹּתֵר טוֹבִים, וְעַל-כֵּן תִּזְכְּנוּ בְּשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה!... אָמֵן! (ע"פ "פְּנִינִים") חֲדָשׁ אֶלּוּל - חֲדָשׁ הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת

יְדוּעַ שֶׁחֲדָשׁ אֶלּוּל הוּא חֲדָשׁ שֶׁל הַתְּבוּנָנוּת וְחֶשְׁבוֹן-נֶפֶשׁ לְקִרְאָת רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הוּא יוֹם הַדִּין. וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁעֲנִין זֶה נִרְמָז בְּפִרְשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה בְּחֲדָשׁ אֶלּוּל: הֵנָּה, פְּרִשְׁת "כִּי תְבוֹא" מְרַמֶּזֶת עַל בִּיאַתְךָ לְעוֹלָם הַזֶּה, כְּפִי שֶׁכְּתַב "דַּע מֵאִין בָּאתָ". וְאֵילוֹ פְּרִשְׁת "כִּי תֵצֵא" מְרַמֶּזֶת עַל יְצִיאַתְךָ מִזֶּה הָעוֹלָם, כְּפִי שֶׁאָמַר הַתָּנָא "וּלְאֵן אֶתָּה הוֹלֵךְ".

וְאֵילוֹ "נִצְבִים" רוֹמֶזֶת עַל יוֹם הַדִּין, "וְלִפְנֵי מִי אֶתָּה עֹתִיד לָתֵן דִּין וְחֶשְׁבוֹן", שָׂאזְ אֲנִי נִיֶּצְבִים לְפָנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, לְתַת דִּין עַל כָּל מַעֲשֵׂינוּ בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה.

וְנִרְאֶה לוֹמֵר, שֶׁאַחַד הַדְּבָרִים הַחֲשׁוּבִים בְּהַתְּבוּנָנוּת שֶׁלָּנוּ הוּא עַנְיַן הַכְּרַת הַטוֹב לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ. כְּפִי שְׁנִרְמָז עֲנִין זֶה בְּפִרְשְׁת "כִּי תְבוֹא": "וּשְׁמַחַת בְּכָל הַטוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָךְ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ...". הֵנָּה ב' כָּל הַטוֹב" (=67) הוּא בְּדִיוֹק הַגְּמִטְרִיָּה שֶׁל אֶלּוּל (=67).

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן מָה שֶׁאָמַר ה' שְׁפַת אֲמַת" עַל מַעֲלַת חֲדָשׁ אֶלּוּל, שֶׁהוּא זִמְן שֶׁל פְּתִיחַת שְׁעָרִים בְּשָׁמַיִם. וְעַל זֶה, אוֹמֵר שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ (מְשַׁלֵּחַ, ל'ד): "אֲשֶׁרִי אָדָם שִׁמְעַלֵּי, לְשִׁקֵּד עַל דְּלַתְתֵּי יוֹם יוֹם לְשִׁמּוֹר מְזוּזוֹת פְּתַחְתִּי". וְלִכְאוּרָה הָעֲנִין תְּמוּהָ, לְאִיזָה "דְּלַתְתִּי" מִתְּכַוֵּן שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ?

וּמְבָאָר עֲנִין זֶה ה' שְׁפַת אֲמַת" ("כִּי תְבוֹא"), וְאוֹמֵר, שֶׁבְּשָׁמַיִם יֵשׁ שְׁנֵי פְתָחִים/דְּלַתוֹת, שֶׁיְכוּלִים לְהִיפָתַח לְבְנֵי הָאָדָם.

דְּלַת אַחַת הִיא מִיּוֹחַדָּת לְצַדִּיקִים, בְּבַחֲיַנַת "הַפּוֹתַח בְּכָל יוֹם שְׁעָרֵי מִזְרַח...", שֶׁהִיא נִפְתַּחַת בְּכָל יוֹם, רַק לְמֵאִירִים אֶת הָעוֹלָם, אֵלוֹ הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הָעוֹשִׂים בְּאִימָה וּבִירְאָה אֶת רְצוֹן קוֹנֵיָהֶם.

אוֹלָם, הַדְּלַת הַשָּׁנָה נִפְתַּחַת רַק לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה, וְהִיא בְּבַחֲיַנַת "בּוֹקֵעַ חֲלוּנֵי רְקִיעַ", שֶׁהֵשֵׁב בְּתִשׁוּבָה

אמיתית לפניו יתברך, הקב"ה חותר חתירה מיוחדת עבורו, ו"בוקע (לו) חלוני רקיע" (=שער זה בשמים)!
ומוסיף ה"שפת אמת", שחדש אלול הוא זמן מיוחד, שבו נפתח שער בעלי התשובה בקלות יתרה, אלא
שצריך "לשקד על דלתתי יום יום", לשקד/ולהשתדל לעשות תשובה בכל יום ויום עד יום הדין.
(ראוי להוסיף כאן, שגם בכל אדם ואדם יש שתי "דלתות" - דלת היצונית ודלת פנימית (=נקודה פנימית
בנפש) כמו שכתוב (בראשית ב', ז'): "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה", ופרש רש"י: "שתי
יצירות". ועל-כן צריך האדם בכל יום לפתוח את דלתות שיערי לבו, ולחזור בתשובה שלמה לאביו
שבשמים.

ועל זה כתב ה"שפת אמת" (אלול תרמז): "והנה, מזל אלול (הוא) בתולה. הינו, שיש נקודה פנימית בנפש
ישראל, שאין שולט שם מגע נכרי. גן נעול, מעין חתום. ונקראת (הנקודה הפנימית הזאת) 'בתולה', ועל
זה הנקודה נאמר 'אני לדודי' - שלעולם לא נתרחקה זו הנקודה מדביקות בשורשה (=בורא עולם),
ושמורה לשמו יתברך". אך לא בכל עת יכולין למצוא זו הנקודה. ועתה, הזמן (=אלול) גורם שנתעוררו
בני ישראל בתשובה, ונתקרבו נפשות בני ישראל אליו יתברך!"

"אבן שלמה וצדק יהיה לך" (כ"ה, ט"ו)

זהירות גדולה נזקרו גדולי ישראל בכל הזמנים במצוה זו של הקפדה על מידות ומשקלות מדויקים.
בעיר אחת גזרו חכמי ישראל תענית מחמת עצירת גשמים. התענו כל בני העיר, אולם גשם אין. באותו
לילה גלו לרב העיר בחלום, כי אם פלוני החנוני יעבור לפני התיבה בתפילה לגשם, יענו מן השמים וירדו
גשמים.

למחרת, כנס הרב את כל בני העיר לעצרת תפילה וזעקה, ולהפתעת כלם בקש הרב מהחנוני שיעבור לפני
התיבה. החנוני סרב, באומרו כי הוא איש פשוט ואינו ראוי לכך, אולם הרב עמד על שלו, באומרו כי
דוקא החנוני הוא זה אשר יעבור לפני התיבה, ולא אחר!

עזב החנוני את בית הכנסת, וחזר כעבור זמן מה כשהוא נושא עמו את המאזנים, בהם נוהג לשקול
סחורה בחנותו. ירד החנוני לפני התיבה, ואמר: רבונו של עולם! שתי כפות מאזנים אלו, כנגד שתי
אותיות ה' בשמך (י.ה.ה). מוט המאזנים הוא כנגד האות ו' (י.ה.וה) שבשמך. והידיית בה מחזיקים את
המאזנים היא כנגד האות י' בשמך (י.ה.ה). רבונו של עולם! אם עשיתי עול במאזנים אלה, לשקול בהם
פחות מהמידה, ופגמתי בשמך הקדוש, הריני מקבל עלי את העונש הראוי! ואם לאו, אני מתפלל לפניך
שתוריד גשמי רצון! מיד התכסו השמים בעבים, וירדו גשמי ברכה על הארץ...

"ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו, ישאג ישאג על נוהו"

על הכתוב, "ה' ממרום ישאג...שאג ישאג על נוהו", שואלים חכמי ישראל: לכאורה, צריך להבין, מדוע
הקב"ה שואג על הגלות? הרי בידינו לגאול אותנו, אז שיגאל אותנו ודי, ולמה הוא צריך לשאוג?
אלא, סוף הפסוק מורה "שאג ישאג על נוהו" - שהקב"ה שואג על מה שמדברים בנוה שלו, שזה בית
הכנסת...וכמה נוראים הדברים...

בספר "נוטרי אמן" מובא סיפור בשם הגאון ר' בצלאל שטרן ז"ל (בעל שו"ת "בצל החכמה"), המספר על
אביו, ר' אברהם שטרן, שפעם דרש בבית הכנסת על מעלת ענית "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבה", תוך
כדי דבריו הזכיר הרב את דברי הרמ"ק (רבי משה קורדוברו), שכתב שראשי התיבות של "שיבה" הם:
"שתיקה יפה בשעת התפילה". ללמדנו, שמי שרוצה לזכות לשיבה טובה יזהר מאד שלא לדבר בבית
הכנסת בכלל, ובפרט בשעת קדיש וקריאה בספר התורה.

והנה, למחרת היום היה רעש גדול בבית הכנסת, אחד השומעים את הדרשה של הרב ספר שחלם הוא
בלילה, שהוא עומד למשפט לפני בית דין של מעלה, ויצא חיב בדין, ועליו להיפטר מן העולם. ומיד החל
הוא להתחנן על חיו לפני בית הדין, ואמר להם: ראו, טרם הגעתי לגיל שיבה, ומדוע אתם קונסים עלי
דין כל-כך קשה? וענו אותו בית הדין ואמרו לו: "כיון שאתה שח שיחה בטלה בתוך התפילה - ולא ענית
"אמן" ו"אמן יהא שמיה רבה" - על אלו נחתם דינך".

ושוב נסה האיש והתחנן לפני בית הדין, ואמר להם, שלא ידע על גדל החומרה של דיבור בבית הכנסת.
ועל-כך ענו לו בית הדין: "הלא בשבת זו דרש הרב בקהילתכם דרשה בענין זה בשם הרמ"ק, "שהשותק
בבית הכנסת זוכה לשיבה טובה". והנה, גם לאחר מכן דברת בבית הכנסת...

כששמע כך אותו אדם, התחנן שוב, והבטיח בצורה נחושה לבית דין של מעלה, שמעתה ואילך לעולם
לא ידבר בבית הכנסת, ואף יודיע ויפרסם לפני הקהילה על החלום הזה, למען יזהרו מאד, שמכאן
ולהבא לא לדבר בבית הכנסת. ועל-כך התרצו בית הדין והעבירו ממנו את גזר דינו. וסיים הגאון ר'
שטרן וז"ל ואמר, שאותו אדם הקפיד מאד על הבטחתו, וזכה לעלות לארץ ישראל, וזכה שם לארץ
ימים ושיבה טובה. **שנה טובה ומתוקה! חג שמח! וישבת שלום לכל בית ישראל!**

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" ❗❗ כְּנִיסַת הַשְּׁבֻת: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יציאת השבת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אָבִינוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִי הַיּוֹם" – זה ראש השנה, יום שבו דן הקב"ה את העולם" (הזהר הקדוש)

על הכתוב (איוב א', ו'), "וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל ה', וַיָּבֹאוּ גַם הַשָּׁטָן בְּתוֹכָם", מְבֹאֵר הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ: "וַיְהִי הַיּוֹם" – זה ראש השנה, יום שבו דן הקב"ה את העולם. וכפי דברי הזהר הקדוש (פינתס רלא, מתורגם): "אמר רבי יהודה (לרשב"י): לאמר לנו רבנו דברים טובים מראש השנה. פתח רבי שמעון ואמר: וַיְהִי הַיּוֹם. בְּכָל מְקוֹם שֶׁכְּתוּב 'וַיְהִי' הוּא (לשון) צַעַר... וְזֶהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹם שֵׁשׁ בּוֹ דִין קָשָׁה עַל הָעוֹלָם... וּבְכָל מְקוֹם 'וַיְהִי הַיּוֹם' זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה. (על-כן), 'וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים' – יוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הִיא. וּבְכָל זְמַן (=תְּמִיד) שְׁנֵי יָמִים הֵם (בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה). וּמָה הַטַּעַם (לְכַד)? (אֵלָּא), כְּדֵי שִׁיְהִיָּה יִצְחָק כְּלוּל דִּין וְרַחֲמִים... כִּי אֵילּוּלֵי הָיָה נִמְצָא (רק יום) אֶחָד (שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה), הָיָה מַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאִי (=רשב"י) חִידוּשׁ גְּדוֹל: אִם לֹא הָיוּ מוֹסִיפִים חו"ל אֶת יוֹם ב' שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה – הָיָה הָעוֹלָם נִחְרָב.

וְצָרִיךְ לְהִבִּין עַנְיָן זֶה. מִדּוּעַ אִם הָיָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה רַק יוֹם אֶחָד הָיָה נִחְרָב הָעוֹלָם? וּבְאֵרוֹ חו"ל וְאָמְרוּ, שְׂאֵמַת וְנִכּוֹן שֶׁהַקַּב"ה דָּן אֶת כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהַמְשַׁפֵּט וְהַדִּין הוּא בְּשְׁנֵי הַיָּמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְאוּלָּם צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁבִּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַקַּב"ה דָּן אֶת הָעוֹלָם בְּ"דִינָא קְשִׁיא", דְּהֵינּוּ בְּמִידַת הַדִּין הַקָּשָׁה. וּבִיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם בְּ"דִינָא רַפְּיָא" – בְּמִידַת הַדִּין הַרַפָּה. וּכְפִי דְבְרֵי הַזֶּהר (שם, מתורגם): "(הנה כתוב בספר מלכים (א' ה', ט'): 'וַיִּמְשַׁפֵּט עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ'. (וְצָרִיךְ לְהִבִּין, מִדּוּעַ כְּתוּב) 'יוֹם בְּיוֹמוֹ' מָהוּ (=על מה כּפּל הלשון)? אֵלָּא, הֵם שְׁנֵי הַיָּמִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה. (ו) מִדּוּעַ שְׁנֵי יָמִים? מִשּׁוּם שְׁנֵי בְּתֵי דִינִים הַמִּתְחַבְּרִים כְּאֶחָד – דִּין עֲלִיוֹן, שֶׁהוּא קָשָׁה, בְּדִין תַּחְתּוֹן, שֶׁהוּא רַפָּה".

הֵנָּה מְבֹאֵר מְדַבְּרֵי הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ, שְׂאֵלְמַלְא הַיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הָיָה הָעוֹלָם נִחְרָב מִחַמַּת הַדִּין הַקָּשָׁה. וְלָכֵן, אִם לֹא הָיוּ חו"ל קוֹבְעִים לָנוּ יוֹם ב' שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הָיָה הַקַּב"ה דָּן אֶת הָעוֹלָם רַק בִּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא כְּאֵמֹר "דִּינָא קְשִׁיא" (=דִּין קָשָׁה), וְהָיָה הָעוֹלָם נִחְרָב. שְׁכֵן, רוֹב הָעוֹלָם אֵינָם מְסוּגָלִים לְעִמּוּד בְּדִין הַקָּשָׁה. עַל-כֵּן הוֹסִיפוּ חַכְמֵים אֶת הַיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא "דִּינָא רַפְּיָא" (=דִּין רַפָּה), כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת הַ"דִּינָא קְשִׁיא" (=הַדִּין הַקָּשָׁה) שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

עַנְיָן זֶה מְבֹאֵר גַּם בְּשַׁעַר הַפְּנוּת לְרַבְּנּוּ רַבִּי תֵיִם וַיִּטְאֵל, תְּלַמִּידוֹ הַנְּאֻמָּן שֶׁל הָאֲרִיז"ל (דְּרוּשֵׁי רֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּף צ'): "גַּם הָיָה נוֹהֵג מוֹרֵי ז"ל (=הָאֲרִיז"ל) לְבַכּוֹת הַרְבֵּה בְּתַפִּילוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֶפִּילוֹ שֶׁהוּא יוֹם טוֹב, וּמְכַל שְׁכֵן בְּתַפִּילוֹת יוֹם הַכִּיפּוּרִים. וְהָיָה אוֹמֵר מוֹרֵי ז"ל, כִּי מִי שְׂאִין בְּכִיָּה נּוֹפֶלֶת עָלָיו בְּיָמִים אֵלּוּ, הוּא הוֹרָאָה (=סִימָן) שְׂאִין נִשְׁמָתוֹ הַגּוֹנָה וְשִׁלְמָה. גַּם הָיָה אוֹמֵר, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם (ש) נִיְדוּנִים בִּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, וְאֵז הֵם דִּינָא קְשִׁיא (=דִּין קָשָׁה). וַיֵּשׁ (ש) נִיְדוּנִים בִּיּוֹם ב', שֶׁהוּא דִּינָא רַפְּיָא (=דִּין רַפָּה). (שְׁכֵן)... רוּצָה הַקַּב"ה לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְדָן אוֹתָם בִּיּוֹם הַשְּׁנִי. וְאֵמֵר מוֹרֵי ז"ל (=הָאֲרִיז"ל), כִּי אָדָם, הַנּוֹפֶלֶת עָלָיו בְּכִיָּה רַבָּה מֵאֵלּוּ בְּתַפִּילָה, הוּא הוֹרָאָה (=סִימָן הוּא) שְׁנִידוֹן בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְמַעֲלָה (בְּשָׁמַיִם)".

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים שֶׁל הָאֲרִיז"ל: "וַיֵּשׁ (ש) נִיְדוּנִים בִּיּוֹם ב', שֶׁהוּא דִּינָא רַפְּיָא (=דִּין רַפָּה). (שְׁכֵן)... רוּצָה הַקַּב"ה לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְדָן אוֹתָם בִּיּוֹם הַשְּׁנִי". כְּלוּמֵר, כְּאֶשֶׁר רוּאָה הַקַּב"ה שֵׁשׁ בְּיִשְׂרָאֵל אֲנָשִׁים שֶׁהִרְבוּ לְפָשׁוּעַ, וְאוּלָּם רוּצִים הֵם לְחַזּוֹר בְּתַשׁוּבָה, וְאִם בְּשָׁמַיִם יְדוּנוּ אוֹתָם בִּיּוֹם א' שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא כְּאֵמֹר "דִּינָא קְשִׁיא", לֹא יוּכְלוּ לְעִמּוּד בְּדִין, עַל-כֵּן הַקַּב"ה בְּרוֹב רַחֲמָיו וְחַסְדָּיו דָּן אוֹתָם בִּיּוֹם ב' שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא דִּינָא רַפְּיָא (=דִּין רַפָּה) כְּדֵי שְׂיוּכְלוּ לְעִמּוּד בְּדִין.

וּמַעֲתָה יָאִיר לָנוּ לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי רַשְׁב"י, שְׂאֵלְמַלְא הוֹסִיפוּ חַכְמֵים יוֹם אֶחָד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הָיָה נִחְרָב הָעוֹלָם. שְׁכֵן, רוֹב הַבְּרִיּוֹת לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְעִמּוּד בַּחוּזְק הַדִּין (שֶׁהָרִי יִצַּר הָרַע שֶׁל הָאָדָם רַע מְנַעֲרִיו, וַיֵּשׁ בְּפֹחוֹ לְהַפִּיל אֶת רוֹב הַבְּרִיּוֹת). נִמְצָא אֲפּוּא, שְׂאִם כָּל הַבְּרִיּוֹת הָיוּ נִיְדוּנִים בִּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בְּ"דִינָא קְשִׁיא" הָיָה הָעוֹלָם נִחְרָב.

וְלָכֵן בָּאוּ חַכְמֵי וְתַקְנֵי יוֹם שְׁנֵי לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּדֵי שֶׁהַקַּב"ה יְדוֹן אֶת בְּרִיּוֹתָיו גַּם בַּיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁהוּא **דִּינָא רַפְיָא** (=דִּין רַפְיָה), שְׂאֵז יוֹכֵל הָעוֹלָם לְהִתְקַיֵּם. (וְהָרִי זֹהֵי מִידָתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, לְהַאֲרִיךְ אִפּוֹ עִם הַבְּרִיּוֹת עַד שֶׁיַּחְזֹרוּ בְּתִשְׁבּוּבָה). (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְהַס פְּרִדְמָן)
"כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדֵי בֵּין הַבְּנִים"

כְּתַב הַרמ"א (סִימָן תַּקפ"ג): נוֹהֲגִין לְאָכּוֹל בְּלִיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה **תַּפּוּחַ** מִתּוֹק מְדַבֵּשׁ, וְאוֹמְרִים: תַּתְּחַדֵּשׁ עִלְיֵנוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה. וְלִכְאוּרָה, צְרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שְׂכֹן, מְדוּעַ אוֹכְלִים דּוֹקָא **תַּפּוּחַ** וְלֹא פְּרִי אַחֵר, אוֹ אֶחָד מִפְּרֻת שְׂבַעַת הַמִּינִים?

הַגַּה"ק בַּעַל "הַבֵּן אִישׁ חַי" זִיע"א כּוֹתֵב טַעַם נִפְלָא לְאָכִילַת תַּפּוּחַ בְּדַבֵּשׁ. הֵנָּה, אֶצֶל יַעֲקֹב אַבִּינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁבָּא לְקַחַת וְלִטּוֹל אֶת הַבְּרָכוֹת מֵעֵשָׂו (בְּרֵאשִׁית כ"ז, כ"ח), נֶאֱמָר "וַיֹּאמֶר אֵלָיו יַצְחָק אָבִיו גִּשָּׁה נָא וַיִּשְׁקָה לִי בְּנִי וַיִּגַּשׁ וַיִּשָּׂק לוֹ וַיִּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיִּבְרַכְהוּ וַיֹּאמֶר רֵיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ הִי".
וּמִסְבִּיר שֶׁם רש"י, וְאוֹמֵר: "כְּרִיחַ שְׂדֵה", שְׁנֵתָן בּוֹ רֵיחַ טוֹב, וְזֶה שְׂדֵה **תַּפּוּחִים**. וְזֶהוּ, אִם כִּד הַטַּעַם לְכַד שְׂאוֹכְלִים אֶת הַ**תַּפּוּחַ** בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּכַדֵּי שְׂנוּכָל גַּם אֲנִי לְבּוֹא הַיּוֹם וְלַחֲטוֹף אֶת הַבְּרָכוֹת, וְלְהוֹצִיאָן מִיַּד **עֵשָׂו**, הוּא הַ**שְׂטָן הַמְּשַׁחֵת**, בְּדִיוֹק כְּמוֹ שֶׁחֲטַף יַעֲקֹב מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּרָכוֹת, וְעַל-יָדֵי כִּד נִתְבָּרַךְ כְּלָנוּ בְּשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה... אָמֵן!

וְשִׁמְעֵתִי מִכ"ק מֶרֶן אַדמו"ר מְמִישְׁקוֹלֶץ שְׁלִיט"א, שֶׁפָּרַשׁ עַל-פִּי דְבָרֵי חז"ל (שַׁבָּת פה"ה), שֶׁהֵנָּה כְּתוּב בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (ב', ג') "**כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדֵי בֵּין הַבְּנִים**". וְלָמָּה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְ**תַּפּוּחַ**? אֵלָּא, לּוֹמֵר לָךְ, מָה תַּפּוּחַ זֶה, פְּרִיו קוֹדֵם לְעָלָיו, אִף יִשְׂרָאֵל הַקְּדִימוֹ נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמָע, בּוֹ בְּזִמְן שְׂאוֹמוֹת הָעוֹלָם סָרְבוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. עַל-כֵּן, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אוֹכְלִים אֲנִי דּוֹקָא **תַּפּוּחַ**, כְּדֵי לְעוֹרֵר זְכוּת בְּעַד עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם עַל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, בְּלֹא שְׂיַדְעוּ מָה כְּתוּב בָּהּ, וּבְלֹא שׁוֹם הַתַּחֲכַמּוּיּוֹת - וּבְזְכוּת זֶה גַּם אַתָּה, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תַּחֲדַשׁ עִלְיֵנוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה! אֶפִּילוֹ שֶׁלֹּא מְגִיעַ לָנוּ...

מֵהַגַּה"צ רַבֵּי אֶהֱרֹן טוֹיִסִּיג שְׁלִיט"א שִׁמְעֵתִי לְפָרֵשׁ, דְּהֵנָּה, אֲנִי יוֹדְעִים שֶׁטַּבְּעוֹ שֶׁל הַתַּפּוּחַ הוּא, שֶׁלְאַחֵר זִמְן שֶׁמְקַלְפִּים אֶת קְלִיפָתוֹ, מִתְחִיל צָבַעוּ לְהַשְׁחִיר. אִךְ יֵשׁ עֲצָה אַחֶת, אִיךְ בְּכָל זֹאת לְשָׁמּוֹר עַל מְרָאֵהוּ: לְמַרוֹחַ דְּבַשׁ עַל הַפְּרִי, וְהַדְּבַשׁ, בְּכַח סִגּוּלָתוֹ הַטַּבְּעִי, שׁוֹמֵר וּמְגַן עַל מְרָאֵהוּ. וְלָכֵן אֲנִי לּוֹקְחִים בְּלִיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דּוֹקָא "תַּפּוּחַ בְּדַבֵּשׁ", כִּי אֲנִי אוֹמְרִים לְהַקַּב"ה: הָרִי עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְשַׁל לְ**תַּפּוּחַ**, עֲבַר וְעוֹבֵר כֹּל-כִּד הַרְּבָה צְרוֹת וַיִּיסוּרִים, וְלַפְעָמִים אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים נֶגְדַר רְצוֹנָךְ, וּמִמֶּשׁ אֲנִי מִשְׁחִירִים אֶת פְּנֵינוּ לְבִלְתִּי הִכָּר בַּעֲבִירוֹת וּבְמַעֲשִׂים לֹא טוֹבִים, אִךְ רִיבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תִּמְרַח וְתַצִּיף אוֹתָנוּ בְּדַבֵּשׁ, וְאִךְ טוֹב וְחֶסֶד תִּתְּדַפְּנוּ, וְתִרְאֶה אִיךְ פְּתֹאֵם אֲנִי שׁוֹמְרִים עַל מְרָאֵנוּ, וּמִתְחִילִים לְהַכִּיר בְּמִתְיָקוֹת שֶׁל הַטוֹב שְׁנֵתָתָּ לָנוּ, וְאֲנִי מִשְׁתַּדְּלִים לְהִיּוֹת כְּמָה שְׁיִוְתֵר וַיִּוְתֵר טוֹבִים, וְעַל-כֵּן תִּזְכְּנוּ בְּשָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה! אָמֵן! (פְּנִינִים)
"וַיַּצְדָּקָה תְּצִיל מִמּוֹת"

הַגְּבִיר מִשֶּׁה אֶלְטִינִי הִיָּה מְפּוֹרָס בְּעִיר סְלוֹנִיקֵי בְּנִדְיבוֹתוֹ וּבַעֲשִׂירוֹתוֹ. בְּקָר אֶחָד הִגִּיעַ לְאַרְמוֹנוֹ יְהוּדֵי זָקֵן. אוֹתָהּ שַׁעַה עָמַד הַגְּבִיר אֶלְטִינִי עַל סֹף בֵּיתוֹ, וּמִזְוֹדָתוֹ אֲרוֹזָה, כְּשֶׁהוּא עוֹמֵד לְהַפְּלִיג בְּאוֹנֵה לְעִיר מְאַרְסִי לְנִסְיַעַת עֶסְקִים דְּחוּפָה אֶלְטִינִי, שֶׁהִבִּין שֶׁהִזְקֵן בָּא בְּבִקְשַׁת עֲזָרָה, רָמַז לְמִשְׁרָתוֹ לְהַעֲנִיק לוֹ שְׁתֵּי מְטַבְּעוֹת, אוֹלָם הִיָּהוּדֵי פָּרַץ בְּכִי וּבִקֵּשׁ שֶׁהַגְּבִיר יִתְעַבֵּב דָּקָה, וַיִּקְרָא אֶת הַמְּכַתֵּב שֶׁבִּגְדָיו בְּטָרֵם יַחֲלִיט לָתֵת נְדָבָתוֹ. הַגְּבִיר, שֶׁהִיָּה בַּעַל לֵב רְחוּם, פָּתַח בְּחַפְזוֹן אֶת הַמַּעֲטָפָה, בָּהּ נִכְתָּב שְׁלֵאִישׁ יֵשׁ בַּת הַעוֹמֶדֶת לְהִינְשָׂא, וְהָרַב הַכּוֹתֵב מְבַקֵּשׁ לָתֵת לוֹ הַלְוָאָה נְדִיבָה. אֶלְטִינִי נָתַן לוֹ אֶת הַכֶּסֶף, וּמֵהָר בְּמִרְפָּתוֹ לְהַגִּיעַ לְנֶמֶל. אִךְ שֶׁם הַתְּבַרֵר לוֹ שְׂאֵחֵר אֶת הָאוֹנֵה. הוּא חֲזַר כּוֹעֵס וּמְאוֹכְזָב לְבֵיתוֹ, וְגַעַר בְּעוֹבְדָיו נִמְרָצוֹת עַל שֶׁהִנִּיחוּ לְיְהוּדֵי לְעַכְבּוּ...

לְמַחֲרַת הַלֶּךְ לְמִשְׁרָדוֹ, וְהֵנָּה, עַל שְׁלַחַן הַמִּזְבִּירוֹת מוֹנַח לוֹ מְבָרַק שֶׁנִּשְׁלַח מִצְרַפְתָּ, בּוֹ שׁוֹאֲלִים בְּזִהִירוֹת, הֵאֵם הַגְּבִיר אֶלְטִינִי הַפְּלִיג כְּפִי הַתְּכַנּוּן הַמְּקוֹרֵי לְמְאַרְסִי, כִּי הָאוֹנֵה בָּהּ הִיָּה אֲמוֹר לְהַפְּלִיג עֲלֵתָהּ בְּחִצּוֹת הַלִּילָה עַל שְׂרָטוֹן, וְכָל נוֹסְעִיהָ טַבְּעוּ... לְתַדְהֶמְתוֹ וְלִשְׁמַחְתוֹ לֹא הִיָּה גְּבוּל, הוּא צָוָה עַל עוֹבְדָיו לְחַפֵּשׁ אֶת הַזָּקֵן וְלְהַבִּיאֵו לְפָנָיו! הַעוֹבְדִים יִצְאוּ בְּהוֹלִים לְמוֹצָאוֹ, אִךְ הִיָּהוּדֵי, שֶׁדָּבַר הַחִיפּוּשִׁים אַחֲרָיו הִגִּיעוּ לְאוֹזְנָיו, נִמְלֵט מִבֵּיתוֹ בְּבִהָלָה. הוּא הִיָּה בְּטוֹחַ שֶׁמִּשְׁרָתֵי הַגְּבִיר מִתְּכַנְנִים לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁפָטִים... לְבָסוֹף, לְאַחַר הַסְּבָרִים רַבִּים הַצְּלִיחוּ לְהוֹצִיא מֵאִשְׁתּוֹ כִּי הוּא בָּרַח לְבֵית הַקְּבֻרוֹת. הַזָּקֵן עָמַד וְאָמַר תְּהִילִים עַל קַבְרֵי צְדִיקִים לְהַצְּלָתוֹ... כְּשֶׁהִבְחִין בְּמִשְׁרָתֵי הַגְּבִיר הַמִּתְקַרְבִּים לְעַבְרוֹ, הַחֵל לְרוֹץ וּלְנִסּוֹת לְהַתְּחַבֵּא בֵּין הַמַּצְבּוֹת. אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ נוֹכְחִים אִף הֵם בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת נִסּוּ לְהַתְּעַרֵב וְלְהַצִּיל אֶת הָאִישׁ מִיַּד "רוֹדְפָיו", אִךְ כְּשֶׁהִמְשַׁרְתִּים הַסְּבִירוֹ לָהֶם אֶת מִטְרַת בּוֹאֵם, עֲזָבוּ אוֹתָם. הַמִּשְׁרָתִים נָטְלוּ אֶת הַזָּקֵן וְהַעֲלוּהוּ לְמִרְפָּבָה שֶׁמֵּהָרָה לְאַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַגְּבִיר. בְּאַרְמוֹנוֹ, אֶלְטִינִי חִבְּקוֹ, הוֹדָה לוֹ, וְהַעֲנִיק לוֹ מִתְּנוּת וּתְשׁוּרוֹת רַבּוֹת. הִיָּהוּדֵי הַזָּקֵן, שֶׁהִיָּה נִפְעֵם וְנִרְגָשׁ מְאֹד מִמְּחֹתוֹ שֶׁל הַגְּבִיר אֶלְטִינִי, מְצָא בְּקוֹשֵׁי מַלִּים כְּדֵי לַעֲנוֹת וְאָמַר: "לֹא אֲנִי הוּא שֶׁהַצְּלִיךְ, אֵלָּא זְכוּת הַצְּדָקָה, שֶׁנֶּאֱמָר: 'וַיַּצְדָּקָה תְּצִיל מִמּוֹת'". **שַׁבָּת שְׁלוֹם חַג שְׂמַח וְשָׁנָה טוֹבָה לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!**

פְּרֹשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: רֵאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁעִ"ט "אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים" ❗❗ כְּנִיסַת הַשְּׁבֹט: 18:37

רֵאשׁ הַשָּׁנָה תִּשְׁעִ"ט, כֹּט' אֱלוּל תִּשְׁעִ"ח (9.9.18) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבֹט: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אָבִינוּ אָב הַרַחֲמִים, בַּחֲדָשׁ הַרַחֲמִים תֵּן לְבַנְיָד רַחֲמִים! (הַזְּמַנִּים לְפִי הַעִיר חֵיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שֶׁבֶת" (=702) בְּגַמְטְרִיָּה "קִשְׂיָא רַפְיָא" (=702) (עַל פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

שְׁשֻׁנֵינוּ בְּגַמְטְרָא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה ט"ז): "אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, לָמָּה תּוֹקְעִין בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל? אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: תִּקְעוּ לְפָנַי בְּשׁוֹפָר שֶׁל אֵיל, כְּדֵי שְׁאֲזַכֵּר לָכֶם עֲקִידַת יִצְחָק בֶּן אֲבָרָהָם, וּמַעֲלָה אֲנִי עֲלֵיכֶם כְּאֵלוּ עֲקִידַתְּם עֲצָמְכֶם לְפָנָי".

וְעוֹד לְמַדְנוּ בְּמִדְרָשׁ, כִּי תַכְלִית מְצוֹת תִּקְיַעַת הַשׁוֹפָר הִיא לְהַמְתִּיק אֶת מִידַת הַדִּין, וּלְהַפְּכָה לְחֶסֶד (=לְהַפּוֹד גְּזִירוֹת רְעוֹת לְגְזִירוֹת טוֹבוֹת), כְּמוֹבָא בְּמִדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה כֹּט', ג'): "וַיְהוּדָה בְּרַבִּי נַחֲמָן פָּתַח: 'עֲלָה אֱלֹקִים בְּתְרוּעָה, הִי בְּקוֹל שׁוֹפָר' (תְּהִלִּים מ"ז). בְּשַׁעַה שֶׁהַקַּב"ה יוֹשֵׁב וְעוֹלָה עַל כֶּסֶף הַדִּין, בְּדִין הוּא עוֹלָה (כְּדֵי לְשׁוֹפְטֵנוּ בְּמִידַת הַדִּין)... (שְׁהַרִי כְּתוּב): 'עֲלָה אֱלֹקִים בְּתְרוּעָה' (אֱלֹקִים הוּא מִידַת הַדִּין). וּבְשַׁעַה שִׁישְׂרָאֵל נוֹטֵלִין אֶת שׁוֹפְרֵיהֶן וְתוֹקְעִים לְפָנַי הַקַּב"ה, עוֹמֵד הוּא מְכַסֵּא הַדִּין וְיוֹשֵׁב בְּכֶסֶף הַרַחֲמִים, דְּכַתִּיב: 'הִי בְּקוֹל שׁוֹפָר' (הִי הוּא שֶׁם מִידַת הַרַחֲמִים).

וְהוֹסִיפוּ שֶׁם חֲז"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה כֹּט', ד'): "אָמַר ר' יֵאֱשִׁיָּה: כְּתִיב 'אֲשֶׁרִי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה'. וְכִי אֵין אוֹמוֹת הָעוֹלָם יוֹדְעִים לְהַרְיַע... אֲלָא שְׁהוּ (=יִשְׂרָאֵל) מְכִירִין לְפָתוֹת אֶת בּוֹרְאָן בְּתְרוּעָה, וְהוּא עוֹמֵד מְכַסֵּא הַדִּין לְכֶסֶף (הַ)רַחֲמִים, וּמִתְמַלָּא עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְהוֹפֵךְ לָהֶם מִידַת הַדִּין לְמִידַת (הַ)רַחֲמִים. אֵימְתִי? בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (=בְּתִשְׁרִי)".

אִם כֵּן, רֵאוּי לָנוּ לְהַתְּבוּנוּ: שְׁהַרִי, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשֶׁבֶת בְּטָלוּ כְּאִמּוֹר חֲז"ל אֶת תִּקְיַעַת הַשׁוֹפָר (מְחַשֵּׁשׁ שְׁיִטְלִטֵל הָאָדָם אֶת הַשׁוֹפָר דִּי אָמוֹת). אִם כֵּן, אֵיךְ אָנוּ יְכוּלִים לְפַעוֹל, לֵאלֹא הַתִּקְיַעָה, לְכַךְ שֶׁבְּשָׁמַיִם יִמְתִּיקוּ אֶת הַדִּינִים, כְּדֵי שֶׁהַקַּב"ה יַעֲמֹד כְּבִיכּוֹל מְכַסֵּא הַדִּין וְיוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף הַרַחֲמִים? תְּשׁוּבָה לְכַךְ אָנוּ מוֹצְאִים מְדַבְּרֵי הַבַּעַשׂ"ט וְתַלְמִידֵינוּ זִיע"א, אֲשֶׁר אָמְרוּ כִּי יֵשׁ בְּכוּחָה שֶׁל קְדוּשַׁת הַשְּׁבֹט לְפַעוֹל מַעֲצָמָה אֶת כָּל הַפְּעוּלוֹת שֶׁנַּעֲשׂוֹת עַל-יְדֵי תִקְיַעַת הַשׁוֹפָר.

וּכְפִי שֶׁכְּתִב ה' "בְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר" (שֶׁבֶת א' ו' עַל פִּי רַבִּינוּ הַאֲר"י הַקְּדוֹשׁ שַׁעַר הַכּוֹנוֹת רֵאשׁ הַשָּׁנָה), שֶׁהַטַּעַם לְכַךְ שֶׁרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹמִים הוּא, מְכִיּוֹן שִׁישׁ שְׁנֵי סוּגִים שֶׁל דִּינִים בְּשָׁמַיִם: "דִּינָא קִשְׂיָא וְדִינָא רַפְיָא", כְּלוּמַר דִּין קִשְׂיָא וְדִין רַפְיָא. עַל-כֵּן נִתְּנוּ לָנוּ הַקַּב"ה שְׁנֵי יָמִים בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה - כְּדֵי שְׁבִיּוֹם הַרֵאשׁוֹן נִמְתִּיק אֶת "דִּינָא קִשְׂיָא" - אֶת הַדִּין הַקִּשְׂיָא. וּבִיּוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה נִמְתִּיק אֶת "דִּינָא רַפְיָא" - אֶת הַדִּין הַרַפְיָא - כְּדֵי לְצַאת זְכָאִים בְּמִשְׁפָּט.

וְהִנֵּה, מְבוֹאֵר בְּזוֹהַר הַקְּדוֹשׁ (פְּרֹשֶׁת יִתְרוֹ פַח"), שֶׁבְּשֶׁבֶת "בְּהַדִּין יוֹמָא כָּל דִּינִין אֲתַכְפִּיין וְלֹא מִתְעָרִין בְּעֵלְמָא" (=בְּיּוֹם זֶה, יוֹם הַשְּׁבֹט, כָּל הַדִּינִים נִכְפִּין, וְאֵינָם מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם). וּמֵאַחַר וּבִיּוֹם שֶׁבֶת קָדַשׁ אֵין הַדִּין שׁוֹלֵט כָּלֵל בְּעוֹלָם, לָכֵן בְּשֶׁבֶת אֵין צוֹרֵךְ בְּפַעוּלַת תִּקְיַעַת הַשׁוֹפָר, לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּין, כְּדֵי שִׁיעֲמוֹד הַקַּב"ה מְכַסֵּא הַדִּין, וְיוֹשֵׁב עַל כֶּסֶף הַרַחֲמִים. שְׁכֵן, עֵיצוּמוֹ שֶׁל יוֹם הַשְּׁבֹט מִמְתִּיק אֶת ה' "דִּינָא קִשְׂיָא וְדִינָא רַפְיָא" גַּם יַחַד. וּמוֹסִיף ה' "בְּנֵי יִשְׂשַׁכָּר" עַל-כֵּן רָמַז נֶאֱדָה, וְאוֹמֵר כִּי "שֶׁבֶת" (=702) בְּגַמְטְרִיָּה הוּא "קִשְׂיָא רַפְיָא" (=702). דְּבַר זֶה בָּא לְלַמְדְנוּ, שֶׁקְדוּשַׁת הַשְּׁבֹט מִמְתִּיקַת אֶת ה' "דִּינָא קִשְׂיָא" וְ"דִינָא רַפְיָא".

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרֵי ה' "אֲגָרָא דְּפִרְקָא" וְה' "חֲתָם סוֹפֵר", הַאֲוֹמְרִים, שֶׁמֵאַחַר וְרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין וְהַמְּשָׁפֵט, אֵין רֵאוּי שֶׁהָאָדָם יִתְּנֶה וְיִפְרֵט אֶת מַעֲשָׂיו הַרְעִים. שְׁכֵן, בְּכַךְ הוּא נוֹתֵן כֹּחַ לְמַקְטְרָגִים לְפַעוֹל נֶגְדוּ בְּמִשְׁפָּט. עַל-כֵּן צָוָה אוֹתָנוּ ה' יִתְּבַרֵךְ לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפָר, שֶׁהוּא קוֹל שֶׁל תְּפִילָה, וּבְשַׁעַת הַתִּקְיַעָה צְרִיךְ רַק לְהַתְּנוּדוֹת בְּלֵב עַל כָּל מַעֲשֵׂינֵנוּ הַרְעִים, וְעַל-יְדֵי כֵךְ רַק הַקַּב"ה לְבָדוּ, הַיּוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת-לֵב, מְקַבֵּל אֶת הַיּוֹדוּי וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁל הָאָדָם - מֵה שֶׁאֵין בּוֹ הַמַּקְטְרָגִים, שֶׁאֵין הֵם יוֹדְעִים מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי הָאָדָם.

וּכְפִי דְּבָרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים: "דְּהִנֵּה, סוּד הַשׁוֹפָר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין... צָוָה הַקַּב"ה לְתַקּוּעַ בְּלֵא דִיבוּר, כִּיּוֹן שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין. (וְ)אִם יִתְּנֶה הָאָדָם בְּדִיבוּר, כְּמֵה מַקְטְרָגִין יַעֲמִדוּ (עֲלִיו) מְלַמְעֵלָה, חֵס וְחִלְיָה. (עַל-כֵּן) צָוָה הַקַּב"ה לְתַקּוּעַ בְּקוֹל בְּלֵא דִיבוּר, (כְּדֵי) לְעוֹרֵר (אֶת) הַכּוֹנֵה שֶׁבֵּלֵב. וְתַעֲלוּמוֹת-לֵב (רַק) הֵשֵׁם יִתְּבַרֵךְ לְבָדוּ יוֹדֵעַ, וְלֹא הַמְּלֹאכִים (הַמַּקְטְרָגִים)...". (ה' "אֲגָרָא דְּפִרְקָא" סִימָן רַע"ג). רִיבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם "מְלוּךְ עַל כָּל הָעוֹלָם"

עַל הַטַּעַם לְקִרְיַאת "עֲקִידַת יִצְחָק" בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה אוֹמְרִים חֲז"ל, שֶׁמַּעֲשֵׂה הַעֲקִידָה הִיָּה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְלָכֵן עֲצָם הַקִּרְיָאָה בְּתוֹרָה בְּעִנְיָן זֶה, מְעוֹרְרַת זְכוּת וּמְלִיצָה טוֹבָה גְּדוּלָה עַל יִשְׂרָאֵל.

וְאִם כֵּן, מְדוּעַ אָנוּ מְמַשִּׁיכִים בְּקִרְיָאָה וְקוֹרְאִים אַחֲרֵי פְּרֹשֶׁת הַעֲקִידָה גַּם אֶת הַכְּתוּב: "וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

וַיִּגַד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יֵלְדָה מִלְכָּה גַם הוּא בָּנִים לְנַחֲוֹר אַחִיךָ... וְאֵת תַּחֲשׁ וְאֵת מַעֲכָה?"

אֲלֹא צְרִיךְ לְדַעַת, שְׂאֲחֵרֵי הַכֹּל, עֵינֵי עֲבוּדוֹתֵינוּ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הוּא לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפָר, וְלְהַמְלִיךְ אֶת מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים עֲלֵינוּ, וְלִכֵּן מִסְתַּיְמַת הַקְּרִיאָה "וְאֵת תַּחֲשׁ וְאֵת מַעֲכָה". שָׁפֵן, "תַּחֲשׁ" רֵאשֵׁי תִיבוֹת: "תַּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר", וְאָמְרוּ: (רִיבוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם) "מֶלֶךְ עַל כָּל הָעוֹלָם" (רֵאשֵׁי תִיבוֹת מַעֲכָה).

"יְהִי מָה שִׁיְהִי, אֲנִי אֲשַׁמַּח בְּיוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה (=רֵאשׁ הַשָּׁנָה), כִּכֹּל יִכּוֹלֵתִי"

מַעֲשֵׂה שְׂאֲרַע עִם הַצְּדִיק הַמְּקוּבָּל הַקָּדוֹשׁ, ר' יְהוּדָה פְּתִיָּה זצ"ל (מורו וּרְבוֹ שֶׁל הַמְּקוּבָּל רַבִּי סַלְמָן מוֹצְאָפִי זצ"ל): כִּידוּעַ, בְּעִיר בְּגֵדָד שְׁבַעֲיָרָאק, עִירוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה, שׁוֹרֵר חוּם כְּבֵד בְּרוֹב יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְלִכֵּן הָיָה מְנַהֵג שֶׁל הַיְהוּדִים בְּבִגְדָד לְעֵרוֹךְ אֶת סְעוּדוֹת הַשֶּׁבֶת וְהַחֵג בְּעֵלְיוֹת הַגָּג שֶׁל בְּתִיָּהֶם, שֶׁם הָאִוִּיר צָלוּל וְנִעִים יוֹתֵר.

שָׁנָה אַחַת, בְּלִיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, הִלְךְ הַמְּקוּבָּל רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה זצ"ל אֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת, עָטוּף בְּבִגְדֵי לְבָן צְחוּרִים, לְהַתְּפִיל אֶת הַתְּפִילָה הַרְאִשׁוֹנָה שֶׁל הַשָּׁנָה בְּקִדּוּשָׁה עֲצוּמָה וּבְהַתְּלַחְבוֹת גְּדוֹלָה. בֵּינְתַיִם, אֲשֶׁתוֹ הַרְבֵּנִית סִדְרָה אֶת כָּל הַמַּטְעָמִים וְהַסִּימָנִים שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה, כְּדֵי שֶׁהַכֹּל יָבוֹא עַל מְקוֹמוֹ בְּשִׁלוּם.

הַסְתַּיְמָה הַתְּפִילָה, וְהַצְּדִיק עָשָׂה אֶת דְּרָכּוֹ בְּזִרְיוֹת לְעֵבֶר בֵּיתוֹ, כְּדֵי לְעֵרוֹךְ אֶת קִידוּשׁ הַלֵּילָה בְּקִדּוּשָׁה נוֹרְאָה. רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה נִכְנָס לְבֵיתוֹ, וּבִפְנֵים מְאִירוֹת וּשְׂמֵחוֹת בֵּרַךְ אֶת אֲשֶׁתוֹ וּבְנֵי בֵיתוֹ בְּקוֹל רֵם וּבְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה: "שְׂתַכְתְּבוּ וְתַחַתְמוּ לְשָׁנָה טוֹבָה וּמְבוֹרָכָה", כְּמוּבָא בְּסִפְרֵי הַקְּבֵלָה עַל חֲשִׁיבוֹתָהּ שֶׁל כְּנִיסָה לְבֵית מֵתוּךְ שְׂמֵחָה וּבִרְכָה לְכֹל הַסּוֹבְבִים. הַשְּׂמֵחָה בְּבֵית הַיְתָה גְּדוֹלָה, וְהַרְבֵּ פְתִיָּה וּבְנֵי בֵיתוֹ עָלוּ אֶל עֲלִית הַגָּג, כְּדֵי לְעֵרוֹךְ אֶת הַקִּידוּשׁ בְּכּוֹנָה עֲצוּמָה, כְּפִי הוֹרָאת סִפְרֵי הַקְּבֵלָה, שְׁבַסְגוּלַת בְּרַכַּת "שֶׁהַחֵינּוּ" בְּשִׂמְחָה וּבְהוֹדָאָה לַה', עַל-כֵּן שֶׁהִגִּיעַ גַּם לְשָׁנָה זוֹ בְּבִרְיָאוֹת וּבְשִׂמְחָה, יִזְכֶּה לְשָׁנָה נוֹסֶפֶת שֶׁל בְּרַכָּה וְהַצְּלָחָה.

הַגָּג הָיָה מוֹאָר עַל-יְדֵי מְנוֹרַת שְׁמֵן גְּדוֹלָה, שֶׁהַכִּינָה אֲשֶׁתוֹ טָרַם הַחֵג. הַמְּנוֹרָה הָאִירָה בְּאוֹר גְּדוֹל אֶת הַשְּׁלֶחֶן הַמְּפוֹאָר. הַרְבֵּ פְתִיָּה נִעְמַד לִיד כּוֹס הַקִּידוּשׁ, אֶךְ הַרְגִישׁ שֶׁהַחוּם הַכְּבֵד מֵתַגְבֵּר עָלָיו, וְהַחֲלִיט לְהוֹרִיד אֶת גְּלִימָתוֹ הַטְּהוֹרָה. תוֹךְ כְּדֵי הַסֵּרֵת הַגְּלִימָה הַצְּחוּרָה וְהַנְּקִיָּה, נִתְקַלָּה לְפָתֵעַ יָדוֹ, שֶׁלֹּא בְּכוֹנָה, בְּמְנוֹרַת הַשְּׁמֵן הַגְּדוֹלָה, אֲשֶׁר נִשְׁפְּכָה עַל מִצְנַפְתּוֹ וּגְלִימָתוֹ שֶׁל הַצְּדִיק, וְלִכְלַכָּה אוֹתָם לְחֻלוּטִין. אֶךְ יוֹתֵר מִכֹּל, גִּירוֹת הַשְּׁמֵן שֶׁבְּמְנוֹרָה כְּבוֹ לְגַמְרִי, וּבִגָּג נִהְיָה חֲשֵׁךְ אֲפִילָה.

נִבְהַלָּה אֲשֶׁתוֹ מֵהַמַּחְזָה, וְחֲשְׁבָה: "כִּיֵּצֵד יִשְׁהָה הַצְּדִיק לְלֹא בְּגֵדָיו בְּיוֹם קָדוֹשׁ שְׂכוּזָה, אֶךְ יוֹתֵר מִכֹּל, כִּיֵּצֵד נְעֵרוֹךְ אֶת סְעוּדַת רֵאשׁ הַשָּׁנָה בַּחֲשֵׁךְ אֲפִילָה?". רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה שֶׁם לֵב לְבַהֲלַת אֲשֶׁתוֹ, וְהַחֲלִיט לְהַתְּפִיר בְּצַחוּק גְּדוֹל עַל מְנַת לְהַרְגִיעָהּ, וְהִרְאָה שֶׁלֹּא קָרָה כְּלוּם. "סִדְרָ לִיל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ יֵעֲרֹךְ גַּם בַּחֲשֵׁךְ אֲפִילָה, וְלֹא בְּגֵדִי, אִם כֵּךְ הוּא רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ". לְאַחַר צַחוּק מְמוּשָׁךְ שֶׁל הַצְּדִיק, שֶׁהִאִיר אֶת לִבָּם שֶׁל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ בְּשִׂמְחָה, הַחֲלִיט לִוְמַר אֶת סִדְרֵי הַקִּידוּשׁ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, כְּשֶׁסִּבְּבוּ חֲשֵׁךְ אֲפִילָה. הַקִּידוּשׁ נִאָּמַר בְּקִדּוּשָׁה נוֹרְאָה, וּבְסִיּוּמוֹ נִגְשׁוּ כָּלֵם לִיטוֹל אֶת יְדֵיהֶם, כְּדֵי לְפָתוּחַ בְּסְעוּדָה.

הַרְבֵּנִית הַצְּדִיקָה הִלְכָה אֶל הַמַּטְבַּח, הוֹצִיאָה אֶת הַמַּגֵּשׁ, וְהַנִּיחָה בְּתוֹכּוֹ אֶת סִיר הַמֶּרֶק הַמְּהַבִּיל, וְאֵת הַבֶּשֶׂר הַרֶךְ וְהַמְּבוּשָׁל בְּמִיּוֹחַד. הִיא הַחֲלָה לְעֵלוֹת בְּמַעֲלוֹת הַגָּג בְּזִהִירוֹת, כְּשִׁשְׁתֵּי יְדֵיהָ אוֹחְזוֹת בְּמַגֵּשׁ הַיֵּטֵב, פְּסִיעָה אַחַר פְּסִיעָה, מִפְּנֵי הַחֲשֵׁךְ הַכְּבֵד שֶׁשָּׂרַר בְּבֵיתָם. וְהִנֵּה, בְּמִרְחָק קֶצֶר מֵהַגָּג, כְּשֶׁלָּה רִגְלָהּ בְּאַחַת מִמְדְּרָגוֹת הָעֲלִיָּה, הִיא אֲבָדָה אֶת שִׁוּיֵי הַמַּשְׁקָל, וְהַמַּגֵּשׁ, הָעֵשִׂיר בְּמֶרֶק חֵם וּמַהֲבִיל וְעוֹפוֹת חֲמִים, נוֹרֵךְ לְעֵבֶר רְצַפַת הַבֵּית, כְּשֶׁהַרְבֵּנִית נוֹפְלַת אַחֲרָיו.

רַעַשׁ גְּדוֹל נִשְׁמַע עִם נְפִילַת הַמַּגֵּשׁ, וְהַרְבֵּנִית הַקָּדוּשָׁה הַחֲלָה לְפָרוֹץ בְּכִי חוֹנֵק. "מָה קָרָה הַשָּׁנָה?! הָאוֹר כָּבֵה, הַבְּגָדִים שֶׁל בְּעָלִי הַתְּלַכְלָכוֹ. וְכַעַת, כָּל סְעוּדַת הַלֵּילָה הַקָּדוֹשׁ נִפְלָה עַל הַרְצָפָה, וּמִמָּה נֹאכְל...?". רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה לֹא כָּעַס עַל אֲשֶׁתוֹ, חֲלִילָה, וְלֹא הָאֲשִׁים אוֹתָהּ בְּדָבָר, אֲלֹא רִץ מִמְּקוֹמוֹ בְּעֵלְיַת הַגָּג, וְסִיעַ לָהּ לְקוּם מִמְּקוֹמָהּ, וְאָסַף אֶת חֲלָקֵי הַמֶּרֶק וְהָעוֹפוֹת שֶׁעֲדָן נִשְׂאָרוֹ שְׁלֵמִים, וְלֹא הַתְּלַכְלָכוֹ בְּרְצַפַת הַבֵּית. הַרְבֵּ הַרְגִיעַ אֶת אֲשֶׁתוֹ הַצְּדִיקָה בְּמַלִּים חֲמוֹת וּמְעוֹדָדוֹת, וּבְכֵךְ שֶׁהִיא לֹא אֲשַׁמָּה, וּבִידִיעָה שֶׁהַכֹּל מֵאֵת ה' לְטוֹבָה גְּמוּרָה, וְשֶׁאִסוּר לְהַכְנִיס עֲצָבוֹת בְּלִילָה קָדוֹשׁ זֶה. הַרְבֵּנִית הַתְּאוּשָׁשָׁה מֵהַמְּאוֹרֵעַ, וְסִדְרָה לְרַב צְלַחַת עְרוּכָה, שֶׁעוֹד נִשְׂאָרָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ. רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה הוֹדָה לָהּ וּבִרְכָהּ בְּכֹל לְבוֹ בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, וְעָשָׂה אֶת דְּרָכּוֹ סוּף סוּף לְשִׁבַת וְלְסְעוּד בְּקִדּוּשָׁה וּבְשִׂמְחָה. וְהִנֵּה, הִגִּיעַ לְעֵבֶר הַשְּׁלֶחֶן הַחֲשׁוּךְ. וְמָה הוּא רוֹאֵה? לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר – חֲתוּל עוֹלָה עַל שְׁלַחְנוּ, וּמוֹשָׁךְ בְּעוֹף וְאוֹכְלוֹ..."

רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה עָמַד בְּמְקוֹמוֹ, הַבֵּיט לְמִרּוֹם, וְאָמַר בְּשִׁלוּהַ גְּמוּרָה, כְּשֶׁאִין שׁוּם טִיפַת כְּעֵס וְצַעַר בְּלִבּוֹ: "שְׁטוֹן, שְׁטוֹן, יוֹדֵעַ אֲנִי, שֶׁהַיּוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה בָּאתָ לְהַרְגִיזֵנִי וּלְנַסּוֹתִי, שְׂאֲעֵבֹר עַל רְצוֹן בּוֹרְאִי, וְאֵהִיָּה בְּכַעַס וּבְצַעַר. אֶךְ דַּע לִךְ, שֶׁלֹּא וְלֹא! יְהִי מָה שִׁיְהִי, אֲנִי אֲשַׁמַּח בְּיוֹם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כִּכֹּל יִכּוֹלֵתִי". חֲרָץ בְּקוֹל רוֹעֵד שֶׁהָרַעִיד אֶת הַשָּׁמַיִם, וּמִידָה הַחֲלִי לְפָצוּחַ בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה גְּדוֹלָה, כְּשֶׁהִגָּ חֲשׁוּךְ לְגַמְרִי, וְגַם הֵאֱכַל נִפְסָל לְאֲכִילָה. וְהָעִיד הַצְּדִיק הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי יְהוּדָה פְּתִיָּה, וְאָמַר בְּסוּף אוֹתָהּ שָׁנָה: "מְעוֹלָם! מְעוֹלָם! לֹא הָיְתָה לִי שָׁנָה מוֹצְלַחַת וּמְבוֹרָכָה בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת כְּשָׁנָה הַזֹּאת...!"

שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה! חֵג שְׂמֵחַ! וְשִׁבַת שְׁלוֹם לְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

שהקב"ה, אב הרחמן, רוצה מאד בתיקון ישראל לקבלם בתשובה ולכפר להם על **עונותיהם**. ואולם, המקטרגים באים בטענה, שהרי (משלי כט, ד) "מלך במשפט יעמיד ארץ" (=דהינו שהמלך (=הקב"ה) חיב לעשות דין ומשפט צדק, ואל לו להפלות ולהטיב עם ישראל עמו)... לכן קבע הקב"ה את **יום הדין** בראש חדש, ביום שבו גם הוא יתברך צריך להביא פפירה על שמעט את הירח, כדי שיוכל להשיב למקטרגים: איך אתם רוצים למנוע פפירה מישראל על-ידי **תשובה**. הלא גם אני צריך פפירה על מיעוט הירח, ואם אין פפירה הרי גם לי לא תהיה פפירה. נמצא שיש בזה לימוד זכות עצום לישראל להביא פפירה ולעשות **תשובה**...

נפלא מה שמובא בספר "אהלי יעקב" להרה"ק רבי יעקב מהוסיאטין זצ"ל (בשם זקנו הרה"ק מרוזין זיע"א), על מה שאנו אומרים כל יום בתפילת השחר: "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן: חטאת הצבור והיחיד" (ובחים נב). ואכן, אם נעין בהמשך המשנה נראה, שאמנם חטאת הצבור מפורשות שם, אך חטאת **היחיד** לא מפורשות... ומדוע? ובאר הרה"ק מרוזין זיע"א, ואמר, שמה שהזכיר רבנו הקדוש (מסדר המשנה) "חטאת היחיד", התכונן בכך על הקב"ה, הוא "**היחיד**" / **יחידו** של עולם, שבקש מאתנו להביא לו שעיר חטאת פפירה על שמעט את הירח, וזהו "חטאת היחיד". ועל-פן אנו אומרים בעשרת ימי התשובה ובראש השנה בתפילה את "שיר המעלות ממעמקים קראתיה ה'" (תהילים קל), ושם כתוב: "אם **עונות** תשמר יה אדני מי יעמד פי עמך הסליחה למען תנא". דהינו, "אם **עונות** תשמר יה" – רבנו של עולם, אם חלילה תעמוד בתוקף הדין בלי לסלות לנו **ביום הדין**, "אדני מי יעמד"? – אין שום בריה שיכולה לעמוד בעומק **הדין**. אולם, "פי עמך הסליחה", דהינו זכור לנו אבינו אב הרחמן, שגם אתה ה', צריך **סליחה** כפיכול, על שמעטת את הירח. כפי שאמרת "שעיר זה יהא פפירה על שמעטתי את הירח", על-פן אנא סלח לנו **ביום הדין**, בראש השנה. ולכן, בכונה תחילה קבע הקב"ה את יום הדין לראש השנה, שהוא ראש חדש, כדי **לעזר** מליצה טובה זו לישראל. ו"תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה" (ויגתנה תוקף)

על התפילה שאנו אומרים בראש השנה ו"תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את **רוע הגזירה**", שואל המקובל האלקי רבי יצחק לוריא, הלא הוא האריז"ל, מדוע אנו אומרים "מעבירין את רוע הגזירה", ולא אומרים "מבטלין את **רוע הגזירה**? והרי עדיף שתבטל **הגזירה** לגמרי?

אלא, מתרץ האר"י הקדוש, ואומר: הנה, כתוב במשנה (ברכות ה'), שרבי חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על חולה היה אומר: "זה חי וזה מת!". שאלו אותו, מנין הוא יודע. הוא ענה שאם תפילתו היתה שגורה בפיו (דהינו היה לו קל להתפלל), אז הוא יודע שהוא מקובל (דהינו שהחולה יחיה). אבל אם חס ושלום לא – אז הוא יודע שנגזרה גזירה מלפני ה', ואותו אדם עתיד למות... לכאורה אומר האריז"ל, לשם מה הוסיף ר' חנינא את המלים "וזה מת"? הרי או שהוא חי או שהוא מת... זה לא יכול להיות זה חי וזה מת... אם כן, למי הכונה "וזה מת"? אלא, שוב מתרץ האר"י הקדוש וצוק"ל, ואומר, שגזירה של הקב"ה **אין לבטל**, שהרי נאמר: (ישעיה מ' ח): "ודבר אלהינו יקום לעולם". אולם, מיתוק הדין נעשה על-ידי העברת הגזירה מאדם צדיק לאדם רשע... לכן אמר ר' חנינא בן דוסא: "זה חי" – זה הצדיק, "וזה מת" – זה הרשע שיענש תחתיו. כמו שכתוב (משלי יא, ח): "צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו". וצריכים אנו לדעת כאשר אנו חוזרים בתשובה, מתפללים, ונותנים צדקה, אנחנו פשוט מעבירים את **רוע הגזירה** מעלינו... ולא מבטלים אותה...

יהי רצון שה' יתברך יעביר מעלינו כל **גזירות קשות ורעות**, ויתן אותן על שונאינו ועל כל מבקשי רעתנו, אמן. "אתה נותן יד לפושעים, וימינך פשוטה לקבל שבים" (מתוך תפילת הנעילה ליום כיפור)

בשנת תרפ"א (1921) בקר הצדיק רבי אברהם מרדכי מגור בפעם הראשונה בארץ ישראל. כשהגיע לתחומי ירושלים, הורה למלוויו שיקחו אותו לביתו של רבי אברהם יצחק הכהן קוק, שהוכתר לא מכבר כרב הראשי של ארץ ישראל. הרב קוק קבל את האורח המפורסם בלבביות רבה, ובמשך שעה ארוכה שוחחו שני ענקי הרוח על ענינים שונים, שנסרו (=העסיקו) באותו זמן את העולם היהודי. בין השאר, נתעורר ויכוח קל על ניחוס שגדולי התורה צריכים לנקוט כלפי הציונים החופשיים. האדמו"ר מגור שאל את מארחו, הרב קוק: היאך מגלה הרב חיבה יתרה לחלוצים, בוני הארץ, המזוללים במצח נחושה בכל מצות התורה? כלום אין בכך משום נתינת-יד לפושעים?

הרפין עצמו הרב קוק לעבר מארחו החשוב, ואמר: כתוב בתורתנו הקדושה (דברים יא, כב): "לאהבה את ה' אלהיכם... ולדבקה בו", ודרשו חז"ל על פסוק זה, שצריכים להדבק במידותיו של הקב"ה, כלומר: מה הוא חנון ורחום - אף אתה היה חנון ורחום! ואף מידה זו, שאני נוהג כלפי בוני הארץ, שזנחו לעת עתה את מורשת האבות, אינה אלא ממידותיו של הבורא יתברך, שפאמור, מצוה לדבוק בו (=במידותיו). ולא בכדי אנו משבחים את הקב"ה בתפילת היום הקדוש במלים: "אתה נותן יד לפושעים, וימינך פשוטה לקבל שבים"

שנה טובה ומתוקה! חג שמח! ושבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" כְּנִיסַת הַשְּׁבֻת: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשְּׁבֻת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אֲבֵינֵנוּ אֲבֵי הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִי הַיּוֹם" זֶה רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שָׁבוּ הַקַּב"ה עוֹמֵד לְשֹׁפֹט אֶת הָעוֹלָם" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינתס פרידמן)

הרה"ק ר' חיים יוסף אבדק"ק פיסטין זצ"ל, כותב בספרו "תוספת חיים", שאדם הראשון פגם, בחטאו, באותיות **וה** משם הקב"ה (י-ה-וה), ועל-ידי כך נתפרדו ונשברו אותיות שם ה' (יהוה). וכן גם פגם אדם הראשון באותיות **ים** משם "אלהים", ועל-ידי כך גרם לשבר באותיות המלה **אלהים** (אלה ים).

נמצא, לפי זה, כי בחטא עץ הדעת פגם אדם הראשון באותיות "היום", (וה משם י-ה-וה, ואותיות **מי** משם **אלהים**). ולכן אנו מתפללים בתפילת שמונה עשרה: "כי לישועתך קוינו כל היום". דהינו, אנו מחכים ומקוים שיחזרו אותיות "היום" למקומן. (ויש לומר, שבעת חנוכת המשכן במדבר נתקנו(=תוקנו) אותיות "היום", ולכן אמר משה רבנו לישראל (ויקרא ט' ד): "כי היום ה' נראה אליכם" – כיון שנתקנו אותיות "היום").

על-פי האמור מביאר המקובל האלקי הרה"ק מסקאליע זצ"ל, מה ששנינו בגמרא (סנהדרין צח), שרבי יהושע בן לוי שאל את אליהו הנביא: אימתי משיח בא? אמר לו אליהו הנביא לרבי יהושע בן לוי: לך ושאל אותו. והיכן הוא יושב? – שאל אותו רבי יהושע בן לוי. ענה לו: על פתח העיר (=בשער העיר רומי).

הלך אצלו רבי יהושע בן לוי, ואמר לו: שלום עליך רבי ומורי, אימתי בא מר? והשיב לו המשיח: "היום". והנה, כאשר עבר היום, והמשיח לא הגיע, התלונן רבי יהושע בן לוי לפני אליהו הנביא, ואמר לו, שהמשיח שקר לו. והשיב לו אליהו, שהמשיח התכונן לומר לו שיבוא "היום", אם בקלו תשמעו" (תהילים צה, ד).

ויש לומר על-פי מה שבארנו, שמה שאמר המשיח לרבי יהושע בן לוי, שיבוא "היום", התכונן הוא לומר לו, שיבוא כאשר יתוקנו אותיות "היום", שבהם פגם כאמור אדם הראשון.

יומתק לפרש על-פי זה מה שאמר רבי יוחנן בגמרא (ברכות כא): "ולואי שיתפלל אדם כל היום כלו". שכן, צריך להבין, איך יתפלל האדם כל היום כלו? והלא יש מצות תלמוד תורה, ועוד מצות שצריך לקיימן. אם כן, איך ימצא האדם זמן להתפלל כל היום? אלא, לפי האמור יש לומר, שצריך האדם להתפלל לא רק על עצמו, אלא צריך הוא להתפלל שיתוקנו אותיות "היום", שנפגמו בחטא עץ הדעת.

וצריכים אנו להבין, מה המשמעות של פגם אותיות "היום"?

הנה, ידוע ומפורסם ששמו של הקב"ה י-הוה מרומז בראשי התיבות של הפסוק: "ישמחו השמים ותגל הארץ". ויש לומר, שכאשר הקב"ה מאיר את אורו הגדול כאן בעולם הזה, אזי מתרבה השמחה והגילה בשמים וגם בארץ, ועל-כן, שם י-הוה הוא "ישמחו השמים ותגל הארץ".

אך בזמן הגלות והסתר הפנים, כאן בארץ אין "ותגל הארץ" – כי אין גילה(=שמחה) בארץ בזמן גלות וחרבן. ולכן נעלמו משמו המלא של הקב"ה (י-הוה) אותיות **וה**, שהן ראשי התיבות "ותגל הארץ". שכן, כל זמן שהשכינה בגלות, אין שמו של הקב"ה שלם, כי אין גילה ושמחה למטה בארץ.

ומעתה מבואר היטב מה שפגם אדם הראשון באותיות **וה** משם י-הוה. שהרי, כבר אמרנו, שבחטא אדם הראשון נסתלקה השכינה מן הארץ, ובהסתלקות השכינה נפגמו האותיות **וה** (ראשי תיבות ותגל הארץ), כי בהסתלקות השכינה חסרות השמחה והגילה בארץ, מחמת גזירת המיתה ועל הפרנסה.

על-פי האמור, יאיר לנו להבין מה שכתב ה"חתם סופר" (פרשת בא), בשם "ילקוט ראובני", שפרעה מלך מצרים השיג רק את האותיות **מי** מהשם **אלהים**, ועל-כן אמר למשה: "מי ה' אשר אשמע בקלו לשלח את ישראל". דוקא "מי". אבל, את האותיות "אלה", מהשם **אלהים**, לא ידע.

ולכן אמר הקב"ה למשה (שם י, א): "למען שתי אתי אלה בקרב". דהינו, אפליא בו את מכותי, עד שישגי גם את האותיות "אלה" מהשם **אלהים**. וכפי דבריו הקדושים של ה"חתם סופר": "והדברים עומדים ברומו של עולם, בסוד מ"י אל"ה (אותיות **אלהים**)...כי, הנה, כשחס וחלילה השם יתברך בתכלית ההסתר, ומניח את העולם למקרי הזמן והטבע, אזי הוא בבחינת מ"י, לשון נסתר, (כמו שאנו אומרים) 'לא ידענו מי הוא'. וכשהוא (יתברך)

מתנהג בנסיים נפלאים, ומשנה את הטבע, כקריעת ים סוף וכדומה, אשר עין בעין נראה לעיני כל, כי ה' עומד ומשגיח עלינו, (הנה זה בבחינת "אלה")... וזהו פירוש צירוף אותיות **אלהים** - **מי אלה**. רצונו לומר, כי מצד אחד הוא בבחינת **מי** (שזה הסתר פנים). אך מצד שני, אם אנו בוחנים את דרכיו, (אנו רואים) כי כל סיבות הטבע (הן) בהשגחה נפלאה ממנו יתברך, (כשם ש) אנו מורים באצבע (ואומרים): **אלה** הם דרכי ה' ועלילותיו, יתברך שמו". מבואר מכאן, שפרעה לא השיג את הנהגת ה', שהיא למעלה מן הטבע, שעל-כך כלם צריכים להודות ולומר **"אלה הם דרכי ה' ועלילותיו"**, אלא השיג רק את הנהגת הטבע, בבחינת **"מי"**. ועל-כן שאל: **"מי ה' אשר אשמע בקלו לשלח את ישראל"**.

ומעתה, מבואר היטב הפגם של אדם הראשון באותיות **"מי"** משם **אלהים**. שכן, כל זמן שהשכינה הקדושה היתה למטה, בעולם הזה, היה אפשר להפיר ביתר קלות את **אור ה'**, גם בתוך הטבע. ולכן, כאשר נשאלה השאלה על הנהגת הטבע, **"מי"** מנהיג את העולם? היתה התשובה ברורה כשמש, שיד ה' עשתה זאת. אולם, לאחר **חטא** אדם הראשון, שגרש כאמור את השכינה מן הארץ, וגרם לפגם באותיות **"מי"** מהשם **אלהים**, הנה נעשה הסתר פנים גדול בתוך הנהגת הטבע, בבחינת **"מי ברא אלה?"** (ישעיה מ', כ), עד כדי כך שפרעה הרשע העז לשאול, **"מי ה' אשר אשמע בקלו לשלח את ישראל"**.

מכל זה למדנו, כי בחטא אדם הראשון נסתלקה השכינה מן הארץ, ועל-ידי כך נפגמו האותיות **וה'** - ראשי תיבות **"ותגל הארץ"**. שכן, חסרה השמחה בארץ, על גירוש השכינה. וכן נפגמו האותיות **"מי"** מהשם **אלהים**, הרומזים על **אור ה'** בתוך הנהגת הטבע, ועל-ידי כך אין **אורו** יתברך נפר בגלוי בתוך הנהגת הטבע. כיון שבאנו לידי כך, יתבארו היטב דברי הזוהר הקדוש, שאמר: **"ויהי היום"**, דא ראש השנה דקוב"ה קאים למידן עלמא" (= ויהי היום' זה ראש השנה, שבו הקב"ה עומד לשפוט את העולם). שהרי, האדם הראשון, וכל הנשמות שהיו פלולות בו, **חטאו** בראש השנה, באוכלם מעץ הדעת. ובארנו, כי בעקבות חטא זה נסתלקה השכינה מן הארץ, ונפגמו האותיות **"היום"**. על-כן, דוקא בראש השנה צריך לתקן ענין זה, וצריך למשוך את השכינה למטה לארץ, על-ידי קול השופר, המעורר את מעמד הר סיני, שאז ירדה השכינה לארץ, כפתוב: **"וירד ה' על הר סיני..."**.

ועתה, בא וראה דבר פלא. שהנה, במתן תורה כתוב (שמות יט', יט): **"יקל שפר חזק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה"** - שזהו קול חלק של תקיעה, שהולך וחזק, ואינו נפסק. ואילו אנו מוסיפים שני קולות נוספים בקול השופר - **"שברים ו' תרועה"** - שעל-כך מבואר בגמרא (ראש השנה לג), שהם בבחינת **"גנוחי גנח וילולי יליל"** (= גניחות ויללות), כאדם שנאנח וגונח ובוכה על צרותיו.

אך לפי האמור יש לומר, שבקולות אלו רמזו לנו חז"ל על התיקון של **חטא** אדם הראשון. שכן, **"שברים"** - אותיות שבר-**ים**, על שם השבירה באותיות **"מי"** מהשם **אלהים**. ואילו **"תרועה"** - אותיות תרע-**וה'**, על שם השבירה באותיות **"וה"** מהשם **י-ה וה'**. (תרועה הוא לשון שבירה, כמו שפתוב (תהלים ב', ט): **"תרעם (=תשברים) בשבט ברזל, ככלי יוצר תנפצם"**). וזהו שאמר הפתוב: **"אתם נצבים היום כלכם לפני ה'", בראש השנה, שנקרא "היום", אתם נצבים "כלכם לפני ה'" - כדי לתקן את הפגם של האותיות "היום"...**

(ועל כן אנו מתפללים בראש השנה בתפילת העמידה (בשחרית) **"ברוך אתה ה', מקדש ישראל ויום הזכרון"** אותיות **"היום"**, כדי לתקן אותיות אלו. (ר' משה יבנאל))

(ויש לומר, שעיקר התיקון של האותיות **"היום"** הוא על-ידי עסק התורה שבכתב והתורה שבעל-פה. ועל-כך רומזות אותיות **"היום"** - הנה, האות ה' רומזת לחמשה חומשי תורה שבכתב, ו' רומזת לעשרת הדברות, ו' רומזת לשישה סדרי משנה, ו-מ' רומזת לתורה, שנתנה לארבעים יום).

רבנו של עולם: **"אני אוהב אותך"**

מעשה בחבורת חסידים, שהיו מסובים בסעודת **"מלוה מלכה"**, במוצאי **"שבת שובה"**. בין זמר לזמר היו המסובים מסיחים בתפילותיהם של צדיקים וחסידים, המסוגלים לקרוע כל גזירה רעה, ולהשפיע שפע טוב על עם ישראל. נענה אחד מזקני המסובים, ואמר: אף אני ראיתי בשנות חיי תפילות קורעות שחקים של צדיקים וישרים, אולם יותר מכל התרשמתי מן המעשה הבא, על נער יהודי, שנטרד (=סולק) מביתו, ולא זכה ללמוד אפילו את אותיות ה-א-ב', דבר שגרם לו לצער רב, כי לא נדע להתפלל אפילו תפילה קצרה אחת מתוך הסידור. לימים, התגלגל אותו הנער אצל בעל אחוזה אחד, ושם מצא את פרנסתו פרועה בהמות. וכיון שהיה מסתפק במועט ושמח בחלקו, עשה את עבודתו באהבה ובחידוה. עם זאת, היה לבו נחמץ כל פעם שבקש להתפלל תפילה כלשהי, ולא היה יכול. עד שפעם אחת גמר בנפשו להתפלל בכל יום תפילה מיוחדת, וכך היה אומר: רבנו של עולם! גלוי וידוע לפניך, שרועה בהמות אני. ואם היו לך, רבנו של עולם, עדרי בהמות, והיית מפקיד אותם בידי לשמירה - הרי לכל אחד אני שומר בשכר, אך לך רבנו של עולם הייתי שומר בחינם, כי אני אוהב אותך! יצאה בת קול משמים ואמרה: גדולה תפילתו זו של רועה הבהמות, יותר מכל שאר תפילות ישראל, וזוהי תפילה זכה, שמגיעת עד כסא הכבוד. **שנה טובה, חתימה טובה ושבת שלום**

פְּרֶשֶׁת הַשָּׁבוּעַ: רֹאשׁ הַשָּׁנָה תשע"ט "אֵל שׁוּדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים" ❗❗❗ כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 18:37

רֹאשׁ הַשָּׁנָה תשע"ט, כַּט' אֱלוּל תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הַזְמָנִים לְפִי הַעִיר חֵיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (=בְּתִשְׂרִי) בְּאַחַד לַחֲדָשׁ... יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם" (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַפְּתוּב (וַיִּקְרָא כג', כד'), "וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (=בְּתִשְׂרִי) בְּאַחַד לַחֲדָשׁ... יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם", דָּרְשׁוּ חו"ל בְּגִמְרָא (רֹאשׁ הַשָּׁנָה לג'), שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה מֵאָה קוֹלוֹת שׁוֹפָר, כְּדִי לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים מֵעַל יִשְׂרָאֵל. (שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים תִּשְׂר"ת, שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים תִּשְׂר"ת, וְשֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים תִּר"ת – סֵךְ הַכֹּל שְׁלֹשִׁים קוֹלוֹת. וּמֵאַחַר וְאַנּוּ תוֹקְעִים גַּם בַּתְּפִילַת הַמוֹסָף בְּלַחֵשׁ וּבַחֲזֶרֶת שְׁלִיחַ הַצִּיּוּר, הָרִי קִבְּלָנוּ 90 קוֹלוֹת, וּמִשְׁלִימִים עוֹד עֶשֶׂר קוֹלוֹת לְאַחַר מוֹסָף, כְּדִי לְקַבֵּל מֵאָה קוֹלוֹת שׁוֹפָר).

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִשְׁנֵה בְּרוּרָה (סִימָן תקצ"ב): "הַמוּבָחַר לְתַקוּעַ תִּשְׂר"ת תִּשְׂר"ת לְמַלְכוּיּוֹת, וְכֵן לְזִכְרוֹנוֹת, וְכֵן לְשׁוֹפְרוֹת... (ו) עוֹד תִּשְׂר"ת תִּשְׂר"ת תִּר"ת, כְּדִי לְהַשְׁלִים עַד מֵאָה קוֹלוֹת".

וְסִימָן לְמֵאָה קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר הוּא בְּכַתוּב: "אֲשֶׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְרוּעָה". "יוֹדְעֵי" בְּגִמְטְרִיָּה מֵאָה. וְכֵן (תְּהִילִים מו', ב'): "תִּקְעוּ כַּף (=100) הָרִיעוּ לְאֱלֹהִים". "כַּף" גִּמְטְרִיָּה מֵאָה.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ קָבְעוּ לָנוּ חו"ל לְהַשְׁמִיעַ דּוֹקָא מֵאָה קוֹלוֹת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה? תַּחֲלִיָּה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שְׁמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא וּבִסְפָרִים הַקְּדוּשִׁים, שְׁמֵאָה קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר שְׁאֲנוּ תוֹקְעִים בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הֵם כְּנִגְדֵי מֵאָה פְּעִיּוֹת (=קוֹלוֹת בְּכִי) שֶׁבְּכַתְּהָ אִם סִינְרָא, כְּאֲשֶׁר בּוֹשֵׁשׁ סִינְרָא בְּנֵה לְחִזּוֹר מֵהַמְּלַחְמָה נִגְדֵי יִשְׂרָאֵל. וּכְפִי שְׁמִבִּיא "סִפֵּר הַתּוֹדְעָה" (פָּרָק שְׁנִי): "כְּבָר פִּשְׁט הַמְּנַהֵג בְּקִהִילוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁתוֹקְעִין... מֵאָה קוֹלוֹת. מֵהֶם תִּקְיעוֹת, מֵהֶם שְׁבָרִים וּמֵהֶם תְּרוּעוֹת. וְסִמְכוּ מִנֵּן זֶה שֶׁל קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר כְּנִגְדֵי מֵאָה פְּעִיּוֹת שֶׁפְּעַתָּה אִם סִינְרָא וַיִּבְּהָ עַל בְּנֵה: 'מְדוּעַ בִּשְׁשׁ רִכְבוּ לְבוֹא, מְדוּעַ אַחֲרוֹ פְּעַמֵי מְרַכְּבוֹתֵינוּ' (שׁוֹפְטִים ה'), שֶׁכֵּךְ הָיָה יְדוּעַ לְחַכְמִים בְּמִסּוֹרֶת, שְׁמִסְפָּר פְּעִיּוֹתֵיהֶ (=שֶׁל אִם סִינְרָא) – מֵאָה".

וְעַל-כֵּךְ יִנּוּעוּ אַמּוֹת הַסִּיפִים הַפְּלֵא וְפְלֵא. שְׁכֵן, מָה רָאָה הַקַּב"ה, נוֹתֵן הַתּוֹרָה, לְלַמְּדָנוּ עַל מֵאָה קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר דּוֹקָא מִיִּבּוֹתֵיהָ שֶׁל אִם סִינְרָא הַרְשָׁע?

רֵאשִׁית, נִקְדִּים מָה שְׁמִבּוֹאֵר בְּסְפָרִים הַקְּדוּשִׁים: וְהִנֵּה, יְדוּעַ לָנוּ מֵהַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים עַל הַצֶּעַר הַגָּדוֹל שִׁישׁ לְשִׁכְיֵנָה הַקְּדוּשָׁה. שְׁהָרִי, מֵאֵז חֲרַבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין לְשִׁכְיֵנָה מְנוּחַ, וְהִיא גוֹלָה מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (מְגִילָה כט'): "תִּנְיָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר: בֵּא וְרֵא, כְּמָה חֲבִיבֵין יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁבְּכֹל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ, שִׁכְיֵנָה עֲמָהֵן". וּמִצִּינּוּ בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהָר (הַקְּדָמָה א'), שֶׁעַל-כֵּךְ רוּמְזוּ הַכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ח', ט'): "וְלֹא מִצָּאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ". כְּלוּמָר, הַשִּׁכְיֵנָה הַקְּדוּשָׁה אֵינָה מוֹצֵאת מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ, שְׁהָרִי הִיא גוֹלָה מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וּמִגּוֹלָה לְגוֹלָה, יַחַד עִם יִשְׂרָאֵל.

וְיְדוּעַ שֶׁהַסִּיפָה לְגָלוֹת הַשִּׁכְיֵנָה הִיא עֲזוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, כְּפִי שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִילַת הַמוֹסָף: "וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ, וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אֲדָמָתָנוּ". עַל-כֵּן הַתִּיקוּן לְכַף הוּא, שֶׁנִּשְׁוֵב בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁלִימָה עַל כָּל מָה שֶׁחֲטָאנוּ לְפָנֵי הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ. וְעַל-יְדֵי כֵּךְ יִתְקַים בָּנוּ מֵאַמֵּר חו"ל בְּגִמְרָא (יוֹמָא פו'): "גְּדוּלָה תִּשְׁוֵבָה – (כִּיּוֹן) שְׁמִקְרַבַת אֶת הַגְּאוּלָּה". וְכֵן פִּסְק הַרַמְבַּם (הַלְכוֹת תְּשׁוּבָה פו', ה"ה): "אֵין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין – אֱלֹא בְּתִשְׁבּוּבָה".

עַל-כֵּן, חוֹבָה נוֹרָאָה הִיא הַמוֹטְלַת עֲלֵינוּ בְּיָמִים נוֹרָאִים אֱלוּ, לְשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁלִימָה לְאַבְיָנוּ שְׁבִשְׁמִים, כְּדִי לְהוֹצִיא אֶת הַקַּב"ה וְאֶת שְׁכִינָתוֹ הַקְּדוּשָׁה מֵהַגְּלוּת, כְּפִי שְׁאֲנוּ מִתְפַּלְלִים: "וְתִמְלוֹךְ אֶתָּה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה לְבַדְּךָ עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ... מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ בְּכַבּוּדְךָ... וַיִּדַע כָּל פְּעוּל, כִּי אֶתָּה פְּעַלְתָּנוּ, וַיִּבִין כָּל יִצְוֹר, כִּי אֶתָּה יִצְרָתָנוּ, וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ: ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְלֹךְ, וּמִלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה".

וּמָה נוֹרָאִים הֵם דְּבָרֵי תִיקוּנֵי הַזֶּהָר הַיּוֹרְדִים חֲדָרֵי בְטוֹן, הַמְּפָרְשִׁים בְּדָרְךָ רִמְזוּ אֶת הַכְּתוּב (שְׁמוֹת ב', יב'): "וַיִּפֶן כַּה וְכַה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ". דְּהֵינּוּ, שֶׁהַקַּב"ה יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, פּוֹנֵה "כַּה וְכַה" בְּעֶשְׂרֵת יָמֵי תְשׁוּבָה, לְמִצּוֹא אִישׁ שְׁנוֹתֵן אֶת לְבוֹ לְהַתְפַּלֵּל דּוֹקָא עַל גְּלוֹת הַשִּׁכְיֵנָה וְגָלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עַל עֲצָמוֹ.

אוּלָּם, בְּעֲזוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, "וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ" – אֵין אִישׁ הַנוֹתֵן אֶת לְבוֹ לְהַתְפַּלֵּל עַל גְּלוֹת הַשִּׁכְיֵנָה. שְׁכֵן, הַרּוּב

מתפללים על עצמם, על פרנסה, חיים, בריאות, ועל סליחה ומחילה מִפְּחַד הַעוֹשׂ הַצָּפוּי לָהֶם. ומוסיף תיקון²⁸ הזהר, שאותם אנשים הם ככלבים הצועקים "הב הב" (=תן תן בארמית), "הב לנו פרנסה, הב לנו חיים". ומעתה יאיר לנו להבין מה עמקו מחשבותיו של הקב"ה, נותן התורה, שגלה לנו את קולות השופר דוקא מהיבבה של אם סיסרא. שהרי, ידוע מה שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג, ה"ד): "על-פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב (היא) – רָמְזוּ יֵשׁ בּוֹ (=בה). כלומר, עורו ישנים, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם".

הנה, מבואר, שתכלית מצות תקיעת השופר היא כדי לעורר אותנו בתשובה. והנה, ידוע מה שאמר החכם מפל אדם: "זה לעומת זה עשה האלקים". דהינו, כמו שיש מלכות של קדושה, שהיא גילוי השכינה הקדושה כאן בארץ, כך יש מלכות של הקליפה/הטומאה, הנלחמת כנגד מלכות הקדושה. על-כן, כאשר ראתה אם סיסרא (מלכות של קליפה), שבנה, שר הצבא, שיצא להילחם כנגד ישראל, בושש לחזור, הבינה שנפל הוא שדוד בידי מלכות הקדושה של ישראל. ועל-כך "ותיבב אם סיסרא" – הוציאה מפיה יבבה של בכי וכאב גדול על תבוסת מלכות הקליפה.

וצריכים אנו לדעת, שכמו שאם הקליפה מיבבת על בנה, שבושש לחזור מהמערכה, כך גם מלכות הקדושה, הלא היא השכינה הקדושה, מיבבת על בניה, בני ישראל, על כל אחד ואחד מאיתנו, כאומרת: "בני, מדוע אתה בושש ומתמהמה לחזור בתשובה שלמה לה' יתברך? מדוע אחרו פעמי מרכבותך" לחזור אל התורה הקדושה ומצותיה?

ולכן יש לומר, שמאה קולות השופר הם בעצם היבבה של השכינה הקדושה, הקוראת לנו "שובו בנים שובבים" – שובו וחזרו בתשובה לאביכם שבשמים. (וברור הוא, שכאשר נחזור בתשובה שלמה לפני הקב"ה, הנה גם השכינה הקדושה, אם הבנים, האסורה בגלות, תחזור הביתה אל בית המקדש בירושלים הבנויה). וזהו שכתוב (מלאכי א', ט') "חלו נא פני אל ויתננו". דהינו, הקב"ה מבקש מאתנו, "חלו נא" (=התפללו תחילה) על השכינה, אם הבנים, שתצא מהגלות, כדי שתתגלה מלכות שמים בכל העולם.

(וראוי להוסיף שבספר "עשרה מאמרות" מצינו שהשכינה הקדושה התלבשה באם סיסרא ויבבה את היבבות. והטעם לכך שהשכינה יבבה כדי להוציא את נשמת רבי עקיבא מסיסרא דרך יעל).

"ה' מפרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו, שאג ישאג על נוהו"

על הכתוב, "ה' מפרום ישאג... שאג ישאג על נוהו", שואלים חכמי ישראל: לכאורה, צריך להבין, מדוע הקב"ה שואג על הגלות? הרי בידי לגאול אותנו, אז שיגאל אותנו ודי, ולמה הוא צריך לשאוג? אלא, סוף הפסוק מורה "שאג ישאג על נוהו" – שהקב"ה שואג על מה שמדברים בנוה שלו, שזה בית הכנסת... וכמה נוראים הדברים...

בספר "נוטרי אמן" מובא סיפור בשם הגאון ר' בצלאל שטרן ז"ל (בעל שו"ת "בצל החכמה"), המספר על אביו, ר' אברהם שטרן, שפעם דרש בבית הכנסת על מעלת ענית "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבה", תוך כדי דבריו הזכיר הרב את דברי הרמ"ק (רבי משה קורדוברו), שכתב שראשי התיבות של "שיבה" הם: "שתיקה יפה בשעת התפילה". ללמדנו, שמי שרוצה לזכות לשיבה טובה יזהר מאד שלא לדבר בבית הכנסת בכלל, ובפרט בשעת קדיש וקריאה בספר התורה.

והנה, למחרת היום היה רעש גדול בבית הכנסת, אחד השומעים את הדרשה של הרב ספר שחלם הוא בלילה, שהוא עומד למשפט לפני בית דין של מעלה, ויצא חיב בדין, ועליו להיפטר מן העולם. ומיד החל הוא להתחנן על חיו לפני בית הדין, ואמר להם: ראו, טרם הגעתי לגיל שיבה, ומדוע אתם קונסים עלי דין כל-כך קשה? וענו אותו בית הדין ואמרו לו: "כיון שאתה שח שיחה בטלה בתוך התפילה – ולא ענית "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבה" – על אלו נחתם דינך".

ושוב נסה האיש והתחנן לפני בית הדין, ואמר להם, שלא ידע על גדל החומרה של דיבור בבית הכנסת. ועל-כך ענו לו בית הדין: "הלא בשבת זו דרש הרב בקהילתכם דרשה בענין זה בשם הרמ"ק, "שהשותק בבית הכנסת זוכה לשיבה טובה". והנה, גם לאחר מכן דברת בבית הכנסת...

כששמע כך אותו אדם, התחנן שוב, והבטיח בצורה נחושה לבית דין של מעלה, שמעתה ואילך לעולם לא ידבר בבית הכנסת, ואף יודיע ויפרסם לפני הקהילה על החלום הזה, למען יזהרו מאד, שמכאן ולהבא לא לדבר בבית הכנסת. ועל-כך התרצו בית הדין והעבירו ממנו את גזר דינו.

וסים הגאון ר' שטרן זצ"ל ואמר, שאותו אדם הקפיד מאד על הבטחתו, וזכה לעלות לארץ ישראל, וזכה שם לארץ ימים ושיבה טובה. שנה טובה ומתוקה! חג שמח! ושבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" כניסת השבת: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יציאת השבת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בְּשַׁעַה שִׁישְׂרָאֵל נוֹטְלִין אֶת שׁוֹפְרֵיהֶן וְתוֹקְעִים לְפָנֵי הַקֹּב"ה, עוֹמֵד הוּא מִכְּסָא הַדִּין וְיוֹשֵׁב בְּכִסֵּא הַרְחָמִים, דְּכָתִיב: "ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר" (ה' הוּא מִידַת הַרְחָמִים). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

מָה הַמְשַׁמְעוֹת הַעֲמוּקָה שֶׁל קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר, תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, תְּקִיעָה? שֶׁהֲרֵי בְרוּר שְׁלִקוּלוֹת אֵלּוּ יֵשׁ כַּח עֲצוּם לְהַעֲמִיד, כְּבִיכּוֹל אֶת הַקֹּב"ה מִכְּסָא הַדִּין, כְּדֵי שִׁישֵׁב עַל כִּסֵּא הַרְחָמִים, וּבּוֹדָאֵי הֵם אֵינָם קוֹלוֹת פְּשׁוּטִים, וַיֵּשׁ בָּהֶם מְשַׁמְעוֹת נִשְׁגָּבֶת לְמַעְלָה מֵעוֹלָם הַדִּיבּוּר!

חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים עַל קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר (תְּקִיעָה, שְׁבָרִים, תְּרוּעָה, תְּקִיעָה): הַהֲתַחֲלָה וְהַסִּיּוּם הֵם קוֹלוֹת תְּקִיעָה, כִּי הַתַּחֲלַת הַיּוֹתֵם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעַם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת הֵיטָה בְּמַעֲמַד מֵתֵן תּוֹרָה, שְׁעַל זֶה מוֹרָה קוֹל הַתְּקִיעָה: "וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד". "קוֹל הַשׁוֹפָר" זֶהוּ קוֹל חֶלֶק וּפְשׁוּט, בְּלִי שׁוּם הַפְּסִק, וְבוֹ תִקְעַת הַקֹּב"ה כְּדֵי לְהוֹרוֹת עַל הַתְּפַשְׁטוֹת רַוב רַחֲמֵיו וְחֲסָדָיו עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵיוּ אִזּוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת וְהַאֲחָדוּת.

לְכֵן גַּם הַסִּיּוּם שֶׁל קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר הוּא קוֹל תְּקִיעָה, כְּדֵי לְרַמּוֹז לְנוּ, שְׁגַם בְּסִיּוּם (=בְּסוּף) כָּל הַדּוֹרוֹת יִתְקַע הַקֹּב"ה קוֹל תְּקִיעָה, בְּלִי הַפְּסִק וְצִמְצוּם, כַּכְּתוּב: "וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל, וּבָאוּ הָאֲבָדִים בְּאַרְץ אֲשׁוּר" – לְהוֹרוֹת עַל הוֹרְדַת שְׁפַע רַב וְטוֹב, בְּלִי שׁוּם צִמְצוּם.

אוּלָּם בֵּין שְׁתֵּי הַתְּקִיעוֹת הַלְלוּ, שֶׁל הַהֲתַחֲלָה וְהַסִּיּוּם, יִשְׁנֵם קוֹלוֹת הַשְּׁבָרִים וְהַתְּרוּעָה, שֶׁהֵם קוֹלוֹת הַמְרַמְזִים עַל הַגְּנִיחוֹת וְהִילָלוֹת שֶׁהַשְּׁמִיעוּ כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בְּכָל הַדּוֹרוֹת בְּגִלּוּיּוֹת הַשּׁוֹנוֹת. כָּל הָאֲנָחוֹת שֶׁנֶּאֱנָחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם וּבְכָל הַגְּלוּיּוֹת. הַקוֹלוֹת הָאֵיּוֹמִים שֶׁהַשְּׁמִיעוּ רַבּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּהְרְגוּ וְנִרְצְחוּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם ("שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד"), הַתְּפִילוֹת וְהַבְּכִיּוֹת שֶׁהַשְּׁמִיעוּ הַקְּדוּשִׁים וְהַטְּהוֹרִים, הַצּוֹחֲחוֹת הַנּוֹרָאוֹת שִׁיִּצְאוּ מִפִּי רַבּוֹת רַבּוֹת יוֹנְקֵי שְׁדִים וְתִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שְׁעָלוּ עַל הַמוֹקֵד – כָּל הַקוֹלוֹת הָאֵלּוּ לֹא נִדְּמוּ וְלֹא נַעֲלָמוּ מִן הָעוֹלָם.

קוֹלוֹת אֵלּוּ לֹא נִבְלְעוּ בְּקִבְרֵי שְׂאוּל וְלֹא נַעֲלָמוּ יַחַד עִם עֶשֶׂן הָאֵשׁ. קוֹל דְּמֵי אַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צוֹעֲקִים בְּלִי הַרָף, הֵם מְרַחֲפִים בְּחֶלֶל הָעוֹלָם, בְּשָׁמַיִם וּבְאַרְץ. וְקוֹלוֹת אֵלּוּ, הַגְּנִיחוֹת וְהִילָלוֹת, מֵתְאַחֲדִים לְמַקְהֵלָה, שְׁמִמְנָה מֵתְהוּיִם (=נוֹצְרִים) קוֹלוֹת הַשְּׁבָרִים וְהַתְּרוּעָה הַיּוֹצְאִים מִן הַשׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה!

קוֹלוֹת אֵלּוּ שֶׁל אַחֲנוּ הַטְּהוֹרִים וְהַקְּדוּשִׁים מֵתְעַצְמִים וּמֵתַחֲזָקִים לְקוֹלוֹת אֲדִירִים וְנוֹרָאִים, הַשׁוֹבְרִים אֶת כָּל מַחִיצוֹת הַבְּרֹזֶל, וּפּוֹתְחִים אֶת כָּל שַׁעְרֵי הַשָּׁמַיִם, וּמִשְׁתַּקִּים אֶת הַשֶּׁטֶן וְהַמְּקַטְרָגִים. מִקוֹלוֹת אֵלּוּ נִבְרָאִים מְלֶאכִים קְדוּשִׁים, הָעוֹלָם מֵעֵלָה מֵעֵלָה בְּשָׁמַיִם, כְּדֵי לְלַמֵּד זְכוֹת עַל עַם יִשְׂרָאֵל, בַּיּוֹם הַדִּין בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה.

"בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבַנֵּי מְרוֹן"

עַל הַכְּתוּב בְּמִשְׁנָה (ראש השנה א, ב), "בְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבַנֵּי מְרוֹן", שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא (ראש השנה יח): "מֵאֵי (=מֵהַ הַכּוֹנֵה שֶׁל) 'כְּבַנֵּי מְרוֹן?' (וּמִשִּׁבְהַ הַגְּמָרָא שֶׁלְּשָׁה תִירוּצִים)...כְּבַנֵּי אִימְרָנָא (=כְּכַבְּשִׁים). רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקִּישׁ אָמַר: כְּמַעֲלוֹת בֵּית חוּרוֹן. אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל: כְּחִילוֹת שֶׁל בֵּית דָּוִד". וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שֶׁפֶן, מְהִי כּוֹנֵת הַגְּמָרָא, בְּאוֹמְרָה "כְּבַנֵּי אִימְרָנָא" (=כְּכַבְּשִׁים), "כְּמַעֲלוֹת בֵּית חוּרוֹן", וְ"כְּחִילוֹת שֶׁל בֵּית דָּוִד"?

וּמֵתְרַצִּים חוֹ"ל: "כְּבַנֵּי אִימְרָנָא" (=כְּכַבְּשִׁים) – בּוֹזֵמֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁהֵיוּ צָרִיכִים לְעַשֵּׂר אֶת הַצֹּאן (מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה), הָיוּ מַעֲבִירִים אֶת הַכְּבָשִׁים דְּרֹךְ דְּלַת קְטָנָה, שֶׁרַק כְּבֶשׂ אֶחָד יְכוּל לְעַבּוֹר דְּרָפָה. וְהַעֲשִׂירִי שֶׁעֵבֵר הָיוּ מִסְמָנִים פֶּסַע עַל גִּבּוֹ, וְהוּא הָיָה הַמַּעֲשֵׂר, וּמוֹקְרֵב בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל הַמּוֹבָח, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב (ויקרא כו, לב): "וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וְצֹאן...הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לָהּ". וְאֵילּוּ "כְּמַעֲלוֹת בֵּית חוּרוֹן", הַכּוֹנֵה עַל שְׁבִיל צָר שֶׁהָיָה בְּהַר חוּרוֹן, בְּדֶרֶךְ לִירוּשָׁלַיִם, שְׁבִיל צָר מְאֹד, שָׁבוּ הַתְּהוּם פְּרוּשָׁה מִשְׁנֵי צִדֵי הַשְּׁבִיל.

וְהַפִּירוּשׁ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל הַגְּמָרָא, "כְּחִילוֹת שֶׁל בֵּית דָּוִד", הַכּוֹנֵה עַל חִילּוֹ שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָיוּ מֵתְאַמְנִים רַבּוֹת לְפָנָיו שֶׁהָיוּ יוֹצְאִים לְמַלְחָמָה, וְהָיוּ נִבְדָּקִים אֶחָד אֶחָד לְפָנָיו כּוֹ, לְרֹאוֹת הָאֵם הֵם מִיּוֹמָנִים לְצֹאת לְקָרֵב. תְּמָה עַל-כֵּן הַגְּה"צ הַמְּגִיד הִירוּשָׁלַמִי רַבִּי שְׁבֵתָאִי יוֹדְלִבִּיץ' זִיע"א, וְשָׂאֵל: וְכִי כְּדֵי לְהַסְבִּיר לְנוּ שֶׁבְּרֹאשׁ הַשְּׁנָה,

ביום הדין, עובר כל אדם ואדם לחוד, צריכה הגמרא להביא שלשה תירוצים – "כבני אימרא (=כבבשים)³⁰ כמעלות בית חורון", "כחילות של בית דוד"? אתמה! והלא יכולה היתה הגמרא לומר: "בני מרון" – הפונה, אחד אחד... כדי לישוב ענין זה – אמר רבי שבתאי יודלביץ' – אספר לכם סיפור קטן: פעם היה סוחר גדול, שנסע ליום השוק, והשקיע שם את כל כספו וכספי הלואות שחברים נתנו לו, וקנה שם סחורה יקרה מאד. אולם, כדי להגביר את רווחיו, החליט הסוחר להסתכן, ולחצות את הגבול בגניבה, כדי להיפטר מתשלום מכס על הסחורה, וכך יוכל להתעשר פי כמה וכמה מונים.

ובאמת, אותו סוחר לא נח ולא שקט, עד שמצא עגלון אמיץ, שהיה מוכן להסתכן ולעבור איתו את הגבול. לפני הנסיעה הגורלית, סדר הסוחר עם העגלון את כל מסלולי הנסיעה לשעות הלילה, שבהן אין אור של ירח, וילות שאין חילים רבים ליד הגבול, וכן תכנן תוכניות בריחה. ובלילה המיועד העמים הסוחר על העגלה את כל סחורתו היקרה, ושניהם (=הסוחר והעגלון) עלו על העגלה, ויצאו לדרך. מיד בתחילת הנסיעה התחיל העגלון לשמוע קול נקישות עז. כאשר הפנה את מבטו לעבר הסוחר, הבחין כי שיניו של הסוחר נוקשות זו לזו בקול רעש גדול, וידי ורגליו רועדים... שאל העגלון בלגלוג את הסוחר: מה אתה נוקש ורועד? הרי רק עוד חמש שעות נגיע ליעד... ומה הפחד שלך כאן ליד הבית? ענה לו הסוחר, כאשר שיניו עדין נוקשות: למה שלא אפחד? הרי כאשר אני עושה חשבון פשוט אם אצליח במשימתי, איזה עושר ימלא את כיסי, ההון האישי שלי יהיה פי עשרה ממה שהשקעתי, וממחר אחיה חיי עושר וכבוד, ומה נפלא הדבר! אבל, אם חס ושלום, לקראת עלות השחר, נפגוש, חלילה, בשוטר הגבולות, שיכריז "עצור! הרם ידים!" אזי הסחורה תוחרם, ופרוטה לא אראה, את עצמי אפגוש בבית האסורים, ובעלי חובות ירדפו את משפחתי. אם כך, איך לא ארעד? בעוד כחמש שעות אני על פתח עשר גדול, או על-פי תהום! ואיך לא אפחד?

וכך המשיכו בנסיעתם הסוחר, הרועד כעלה נידף, והעגלון, עד שהגיעו לגבול בחצות הלילה, והחלו לחצות אותו. פתאום הסוחר שם לב, שהעגלון התחיל לרעוד קמעה. שאל אותו הסוחר: עגלון, מדוע אתה רועד? השיב לו העגלון: שמע! נכון שהסחורה היא לא שלי, אבל בסך-הכל אני גם בן אדם, ואנו מתקרבים לרגעים קשים ומסוכנים, וברור לך שלא נעים לשבת חדש בבית סוהר, מה גם שאת העגלה והסוסים יחרימו ויקחו ממני, ואלו לא באו לי בחינם, אלא הם כל כלכלתי ופרנסתי...

וכך, בלב רועד ובשינים נוקשות ממשיכים הם לנסוע פנימה במעבי היער, בין השבילים המוכנים מראש, קילומטר ועוד קילומטר, מתוך פחד ורעד מהעומד לקרות להם. אולם, כאשר התבוננו בסוסים, הם ראו בביטחון כי הסוסים אינם רועדים כלל, לא מבינים כלום, הפחד השורר בלבם לא כל-כך מדבר אליהם. הסוס נשאר סוס לפני הגבול, בתוך הגבול ולאחריו, נשאר כמו קודם...

אומר המגיד רבי שבתאי יודלביץ', שלכך מרמזת ואומרת הגמרא בשלשת התירוצים: יש יהודי שיניו נוקשות בפחד כבר לקראת הימים הנוראים. ועוד בשפת מברכים, כאשר מכריזים "ראש חדש אלול", כבר אוחות בו חלילה. אבל הוא בבחינת "כחילות בית דוד", שכל אחד ואחד מהם היה מתאמן ומשקיע כח ומאמץ זמן רב, ומכין עצמו לפני "הקרוב" (=המשפט לפני יום הדין). ויש סוג שני של אנשים, שהם בבחינת "כמעלות בית חורון". דהיינו, עד ראש השנה הוא אינו חש בכלום. אבל, כאשר הוא מגיע "לשביל הצר של התהום, שבו עובר אחד אחד" (=לראש השנה שבו נשפטים אחד אחד) הוא מתחיל לרעוד, שהרי היום הוא יום הדין, בו עומדים כלם לדין ולמשפט!

אבל, יש גם סוג שלישי של יהודים, הדומים "לבני אימרא" – כאותם כבשים שקטים, צוהלים ומתרוצצים, שנכנסים בפתח הצר כדי להתעשר, והרועה סופר אותם אחד אחד. והכבש העשירי, המסומן בפס אדום, לא יודע כי בעל הבית סמן לו פס אדום על גבו, וכי הולך הוא לשחיטה...

יהודים יקרים, "בראש השנה יפתבון וביום צום כיפור יחתמו, כמה יעברון וכמה יבראו, מי יחיה ומי ימות, מי בקצו ומי לא בקצו, מי במים ומי באש... מי ברעש ומי במגיפה, מי בחניקה ומי בסקילה..." ("ונתנה תקף").

הבה נתנהג "כחילות בית דוד", שמתאמנים קודם "הקרוב" (=המשפט), ולא, חלילה "כבני אימרא" (=כבבשים), שלא מבינים כלום. שהרי, "בעל הבית" (=הקב"ה) מסמן על הכבשים "פס אדום" על הגב...

שנה טובה ומתוקה! חג שמח! ושבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" ❗❗ כְּנִיסַת הַשְּׁבֻת: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יציאת השבת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֶבְיָנוּ אֵב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הַזְּמִנִּים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ובחדש השביעי (=בתשרי) באחד לחדש... יום תרועה יהיה לכם"

על הפתוב (במדבר כט' א'): "יום תרועה יהיה לכם" כותב המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל הי"ד, בספרו "ליקוטי שושנים", כי המלה "תרועה" מורכבת מהאותיות "תורה ע". וכונתו היא על מה שאמרו חז"ל, ששבעים (=ע) פנים לתורה. וצריכים אנו להבין, מהו הקשר בין מצות "יום תרועה יהיה לכם" (=מצות תקיעת שופר), לבין דברי חז"ל, ששבעים (=ע) פנים לתורה?

כדי לבאר זאת, צריכים אנו להבין קודם, מהיכן למדו חז"ל, שצריכים לתקוע ולהריע דוקא בשופר, ולא בחצוצרה למשל? שהרי כתוב בתורה הקדושה על ראש השנה (במדבר כט' א'): "יום תרועה יהיה לכם". אולם, לא מבואר שם שאנו צריכים לתקוע דוקא בשופר, ולא בחצוצרה (כמו שנצטוו ישראל במדבר, כאשר נסעו למסעיהם, שם כתוב במפורש: "ותקעתם תרועה... בחצרות"). אם כן, איך גלו חז"ל, שצריכים אנו לתקוע דוקא בשופר?

ויש לומר, שחז"ל למדו על-כך מהתורה שבצל-פה, כפי שמבואר בגמרא במסכת ראש השנה (לג'): "תנו רבנן: מנין שותקעים בשופר? תלמוד לומר 'והעברת שופר תרועה בחדש השבעי...'. כלומר, חז"ל לומדים (שבראש השנה תוקעים בשופר) ממצות היובל, שם נאמר במפורש: 'והעברת שופר תרועה בחדש השבעי' – שהוא חדש תשרי. וזהו שכתוב בתורה: "יום תרועה יהיה לכם": "תרועה" – אותיות "תורה ע" – ללמדנו, שצריכים אנו לדרוש בתורה שבצל-פה, שלה שבעים (=ע) פנים, כדי לדעת שצריכים אנו לתקוע דוקא בשופר, ולא בחצוצרה.

בענין זה אומר המגיד הקדוש מקוונניץ זיע"א, על פתוב בתהילים (לג, יח): "הנה עין ה' אל יראיו, למיחלים לחסדו, להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב". ידוע שיש בכח הצדיקים לבטל גזירות קשות ורעות על האדם, ואף לבטל גזר-דין מות, חלילה, שנגזר עליו. וצריכים אנו להבין, מהיכן שואבים הצדיקים את הכח לבטל גזר-דין של מיתה, שנגזר חלילה על האדם?

אומר על-כך המגיד הקדוש מקוונניץ (על-פי דברי הבעש"ט הקדוש זיע"א): כל גזר-דין שיוֹרד מן השמים, יורד על-ידי אותיות. ולכן, כשנגזרה בשמים, חס וחלילה, גזירה רעה על האדם, יכול הצדיק, על-ידי תפילתו, להפוך את הצרוף של אותיות הגזירה, מצירוף רע לצירוף טוב (דהינו, אם נגזר חלילה בשמים על האדם נגע, הופך הצדיק בכוחו את אותיות ה"נגע" ל"ענג" שהם אותן האותיות, וכן "פשע" ל"שפע", "צרה" ל"רצה" וכו'). והנה, אומר המגיד הקדוש, שכאשר נגזרה, חס וחלילה, גזירת מיתה על האדם, יורד גזר-הדין מהשמים על-ידי שלש אותיות – "מות". ואולם, כאמור, על-ידי תפילת הצדיק (המתפלל על אדם זה), יכול הצדיק לשנות גזר-דין זה, ולהפכו לגזירה טובה. דבר זה נעשה על-ידי הכח שנותן הקב"ה לצדיק, להמשיך את האות ע', ולהכניסה בתוך האותיות "מות" – ועל-ידי כך מתקבל הצירוף "מעות". ואז, לא רק שאותו אדם ניצל מעונש מות, אלא הוא עוד זוכה למעות (=כסף), כדי להתפרנס בשפע.

ועל-כך רמז הפתוב בתהילים: "הנה עין ה' אל יראיו... להציל ממות נפשם". הקב"ה נותן ליראיו הצדיקים את הכח להמשיך את האות "ענין" – כדי "להציל ממות נפשם" – על-ידי שיכניסו את האות ע' בין האותיות "מות", וכך יתקבל הצירוף מעות, ועל-ידי זה, לא רק שמציל "ממות נפשם", אלא גם "ולחיותם ברעב" – נמשך להם שפע של פרנסה (מהצירוף "מעות" שהתקבל).

אם כן, צריכים אנו להבין, מהיכן זוכים הצדיקים להמשיך את האות ע', כדי לבטל את גזר-הדין מות, ולעשות מזה צירוף מעות? וגם צריך להבין, מדוע נעשה דוקא הצירוף "מעות", שהוא בלשון ארמית, ולא הצירוף "כסף", שהוא לשון הקדש?

אלא יש לומר, שעל-ידי כך שחכמי ישראל מתיגעים בתורה שבצל-פה, שיש בה שבעים (=ע) פנים, על-ידי

כִּדְ נִמְשַׁכֶּת לָהֶם הָאוֹת **ע**, שְׁמִסְפָּרָה שְׁבַעִים, כְּדִי שְׁיֻכְלוּ לְהַמְתִּיק גְּזֵר-דִּין מוֹת, וְלִהְיוּכָבוּ לְמַעוֹת. וּמַעֲתָה יוֹמֵתֵק לָנוּ לְהַבִּין אֶת הַטַּעַם לְכַד שְׁנֵתְהוּהָ הַצִּירוּף "מַעוֹת" דּוֹקָא, שֶׁהוּא בְּלִשׁוֹן אֲרָמִית, וְלֹא "כִּסְף" (בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ). שָׁפֵן, הַדְּבָר בֹּא לְרַמֹּז לָנוּ, שְׁעִיקוֹר הַכַּח שֶׁל הַצִּדִּיקִים לְשָׁנוֹת אֶת הַצִּירוּף "מוֹת" לְ"מַעוֹת", הוּא רַק בְּכַח הַלִּימוּד וְהִיגִיעָה בַתּוֹרָה שְׁבַעֲל-פֶה (שְׁלֵה שְׁבַעִים(=ע') פָּנִים), וְהַכְּתוּבָה בְּלִשׁוֹן אֲרָמִית. וּמַעֲתָה יִתְבָּאֵר הֵיטֵב מֶה שְׁרַמְזוּ לָנוּ הַקְּדוֹשׁ הַמְּקוֹבֵּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמִשׁוֹן מְאוֹסְטְרוֹפֶאֲלִי, כִּי "תְּרוּעָה" הִיא אוֹתִיּוֹת "תּוֹרָה ע". וְהַעֲנִין, הוּא כִי הָיִיתָ וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין, שְׁכָל בְּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן, כְּדִי לְתַת דִּין וְחֶשְׁבוֹן עַל כָּל מֶה שְׁעָשׂוּ בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה שְׁעֵבְרָה, כְּמוֹ שְׁחָבַר לָנוּ הַפִּיטֵן הָאֱלֹקִי: "בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן וּבִיּוֹם צוֹם כִּיפּוֹר יִחְתְּמוּן, כְּמֶה יַעֲבֹרוּן וְכְמֶה יִבְרָאוּן, מִי יִחְיֶה וּמִי יָמוּת, מִי בְּקִצּוֹ וּמִי לֹא בְּקִצּוֹ, מִי בְּמִים וּמִי בְּאֵשׁ...". נִמְצָא, שֶׁיֵּשׁ חֲשֵׁשׁ, שְׁמָא יִגְזֹר, חֵס וְחִלְיָהּ, גְּזֵר-דִּין מוֹת עַל הָאָדָם. וְלָכֵן, הַקְּדִים לָנוּ הַקַּב"ה, בְּרוֹב רַחֲמָיו וְחֶסְדֵּיו, רְפוּאָה לְמַכָּה, בְּמִצּוֹת "יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם", וְרַמְזוּ לָנוּ עַל "תְּרוּעָה" – אוֹתִיּוֹת "תּוֹרָה ע", כְּדִי שְׁהַצִּדִּיקִים יִדְרְשׁוּ בַתּוֹרָה שְׁבַעֲל-פֶה, שְׁלֵה שְׁבַעִים(=ע') פָּנִים, וְעַל-יָדֵי כִּדְ יִהְיֶה לָהֶם אֶת הַכַּח לְשָׁנוֹת, וְלִהְיוּךְ אֶת גְּזִירַת הַ"מוֹת" לְ"מַעוֹת". (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים"

לְקַרְאֵת יוֹם הַדִּין, רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּרִצּוֹנִי לְהַזְכִּיר לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל עֲנִין חָשׁוּב וְיִקָּר: כָּלֶם צְרִיכִים לְדַעַת, שְׁבַמְעַמְד הָרַ סִינֵי, אֲרֵשׁ וְקִדְשׁ הַקַּב"ה אֶת כְּנִסְתֵּי יִשְׂרָאֵל. הַקִּדְוִשִׁין הָיוּ בְּעֶצֶם מְסִירַת לוחות הַבְּרִית (הִיא הַ"כְּתוּבָה"), וְהַחֻפּוּהָ הִיְתָה כְּאִשֶׁר כָּפָה עֲלֵיהֶם אֶת הָהָר כְּגִיגִית(=הַעֲמִיד אֶת הָהָר עֲלֵיהֶם). וְכִמוֹ הַחֲתָן, הָאוֹמֵר לְכַלְתּוֹ 'הָרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁת לִי', אֲמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: "וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים" (שְׁמוֹת יט', ה'). וּבַמִּלָּה "לִי" אֲרֵשׁ וְקִדְשׁ הַקַּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל רַק לוֹ מִכָּל הָעַמִּים.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁבַמְלָה "לִי" נִרְמַזוּ יִיחוד הַקַּב"ה עִם כְּנִסְתֵּי יִשְׂרָאֵל. שָׁפֵן, הָאוֹת ל', הָאוֹת הַגְּבוּהָה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת, רוֹמְזוֹת עַל הַקַּב"ה, כְּדִי לוֹמֵר "כִּי גְדוֹל ה' וּמְהוֹלָל מְאֹד" (תְּהִלִּים צו', ד'). וְהָאוֹת ל', הַקְּטָנָה מִכָּל הָאוֹתִיּוֹת, רוֹמְזוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּבַחֲנֵת "הַמַּעַט מִכָּל הָעַמִּים" (דְּבָרִים ז', ז'). וְכָל זֶה רְמִיזוֹ בַּמִּלָּה "יִשְׂרָאֵל". שָׁפֵן, בְּהַ מוֹפִיעוֹת הָאוֹת ל', הַרוֹמְזוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְהָאוֹת ל', הַרוֹמְזוֹת לְהַקַּב"ה, וּבִינֵיהֶן מוֹפִיעָה הַמִּלָּה אֲרֵשׁ.

מְאֹד חָשׁוּב לְזַכּוֹר עֲנִין זֶה. שָׁפֵן, יְמֵי חֲדָשׁ אֱלוֹל (שֶׁהֵם ל' יָמִים), וְלֹאֲחֲרֵיהֶם עֲשֶׂרֶת (י') יְמֵי הַתְּשׁוּבָה, רוֹמְזוּם לְיִיחוד זֶה שֶׁל "לִי", וְעַל-כֵּן הֵם יָמִים שֶׁל רְצוֹן טוֹב, שְׁבָהֶם מְקַבֵּל הַקַּב"ה בְּאַהֲבָה אֶת הַשְּׁבִים אֵלָיו. וְכָל זֹאת, כִּינּוֹן שׁ"הַחֲתָן"/הַקַּב"ה מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת "שְׁלוֹם בֵּית" וְלִהְתַּפֵּיס עִם "כַּלְתּוֹ"/כְּנִסְתֵּי יִשְׂרָאֵל, לְקַרְאֵת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה. אֲזַ לְמָה לָנוּ לְחֻכּוֹת? בּוֹאוּ וְנִתְפָּיס עִם הַקַּב"ה הַיּוֹם, לְפָנַי מְחָרָ!

"לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְכָּה אֱלֹקִים לֹא תִבְזֶה"

פַּעַם, סְמוּךְ לִימֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֲמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב (הַבַּעַשׁ"ט) לְתַלְמִידוֹ רַבִּי זָאב קִיצֵס: אֶתָּה תִּהְיֶה אֲצִלְנוּ בַּעַל תּוֹקַע בְּשָׁנָה זוֹ!

עֲשֶׂה רַבִּי זָאב אֶת כָּל הַהַכְּנוֹת הַדְּרוֹשׁוֹת כְּדִי שְׁהַתְּקִיעוֹת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יַעֲלוּ יָפָה לְפָנַי שׁוֹכֵן מְרוּמִים. וּבִיּוֹם הַרֹאשׁוֹן שֶׁל הַחַג הַטְּמִין בֵּין דְּפֵי "הַמְּחֻזָּר" שֶׁלוֹ אֶת רְשִׁימַת הַכְּנוֹת וְהִיחֻדִּים שְׁלִמְד אוֹתוֹ הַבַּעַשׁ"ט לְכוֹן בְּשַׁעַת הַתְּקִיעוֹת. כְּשִׁירַד רַבִּי זָאב לְטְבוֹל בְּמַקְוָה, סְמוּךְ לְזְמַן הַתְּקִיעוֹת, נִטַּל הַבַּעַשׁ"ט מִן "הַמְּחֻזָּר" אֶת רְשִׁימַת הַכְּנוֹת וְהִיחֻדִּים שֶׁהֵכִין רַבִּי זָאב וְהַכְּנִיסָם לְפִיסוֹ. כְּשֶׁעָלָה רַבִּי זָאב לְדוֹכָן, וְהִחַל בְּאַמִּירַת "לְמַנְצַח לְבָנֵי קֶרַח", מְזוֹמֹר הַנְּאָמַר שְׁבַע פְּעָמִים לְפָנַי הַתְּקִיעוֹת, פֶּשֶׁשׁ בֵּין דְּפֵי "הַמְּחֻזָּר" שֶׁלוֹ, וְלֹא מְצָא אֶת הַפְּתָקִים עִם הַכְּנוֹת וְהִיחֻדִּים שְׁצָרִיךְ לְכוֹן קֹדֶם הַתְּקִיעוֹת וּבְשַׁעַת הַתְּקִיעוֹת. אוֹתָהּ שְׁעָה חָשׁ רַבִּי זָאב מוֹעֵקָה גְּדוֹלָה, וְדַמְעוֹת זָלְגוּ מֵעֵינָיו מִצַּעַר עַל הַתְּקִלָּה הַגְּדוֹלָה שְׁקָרְתָה לוֹ, וּבְשַׁעַת הַתְּקִיעוֹת חָשׁ שְׁבָרוֹן-לֵב עֲמוּק, כְּפִי שֶׁלֹּא אָרַע לוֹ מֵעוֹלָם...

בְּתוֹם תְּפִילַת הַמוֹסֵף קָרָא הַבַּעַשׁ"ט לְחִסְדֵּיו וְאָמַר לָהֶם: דַּעוּ לָכֶם שְׁהַתְּקִיעוֹת שֶׁל רַבִּי זָאב הַיּוֹם מִמֶּשׁ בְּקָעוּ רְקִיעִים וּשְׁעָרִים! וְכִשְׁקָרַב אֵלָיו רַבִּי זָאב, כָּלוּ אַחוּזֵי הַתְּרַגְּשׁוֹת וּשְׁטוּף זִיעָה קָרָה, אֲמַר לוֹ הַבַּעַשׁ"ט בְּחִיּוּךְ: דַּע לָךְ שְׁהַכְּנוֹת וְהִיחֻדִּים שְׁבִידֵינוּ מְשׁוּלִים לְמַפְתַּחוֹת: לְפַעְמִים מִתְאַים הַמַּפְתָּח לְמַנְעוֹל הַשַּׁעַר בְּשָׁמִים, שְׁאוֹתוֹ אָנוּ מְבַקְשִׁים לְפַתּוֹת, וְלְפַעְמִים אֵינוּ מִתְאַים, וְהַשַּׁעַר נִשְׁאַר נֶעוּל. אִךְ לֵב נִשְׁפָּר מְשׁוּל לְגִרְזוֹן חֵד, וְאֵין צָרִיךְ בְּכָלִל בְּמַפְתָּח, שָׁפֵן בְּכַח הַגִּרְזוֹן לְהַבְּקִיעַ וְלְפָרוֹץ כָּל שַׁעַר וּמַחֲצִיעָה שְׁבַעֲוֹלָם, וְזֶהוּ שְׁנִאָמַר (תְּהִלִּים נ'א יט'): "לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְכָּה(=נִכְנַע) – אֱלֹקִים, לֹא תִבְזֶה"(=לֹא תִדְחָה אֶת הַתְּפִילָּה) שְׁבַת שְׁלוֹם חַג שְׁמַח וְשָׁנָה טוֹבָה לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: רֵאש הַשָּׁנָה תשע"ט "אֵל שׁוּדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֻעַ: 18:37**

רֵאש הַשָּׁנָה תשע"ט, כֵּט' אֱלוּל תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com **יְצִיאַת הַשְּׁבֻעַ: 19:29** ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֲבִינוּ אָב הַרַחֲמִים, בַּחֲדָשׁ הַרַחֲמִים תֵּן לְבַנְיָךְ רַחֲמִים! (הַזְּמַנִּים לְפִי הַעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְהִי הַיּוֹם זֶה רֵאש הַשָּׁנָה, שָׁבוּ הַקַּב"ה עוֹמֵד לְשִׁפּוֹט אֶת הָעוֹלָם" (הַזְּהָר הַקְּדוֹשׁ)

רַבְּנוּ נָסִים (הֵלֵא הוּא הַר"ן) כּוֹתֵב בְּפִירוּשׁוֹ עַל הַגְּמָרָא (רֵאש הַשָּׁנָה טו'), שֶׁהִטְעַם שְׂרָאשׁ הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם הוּא, כִּיּוֹן שְׂפִרְאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם הַרַאשׁוֹן, וְבוּ בְיוֹם נִצְטוּהָ שְׁלֵא לְאָכוּל מֵעֵץ הַדַּעַת, וְבוּ בְיוֹם **חֲטָא**, וְבוּ בְיוֹם חֲזַר בְּתִשׁוּבָה וַיֵּצֵא וַיִּצָּא, וְעַל-כֵּן זֶהוּ סִימָן לְבַנְיָו, שְׂאָף הֵם יַעֲמְדוּ לְמִשְׁפָּט וַיֵּצְאוּ וַיִּצָּאוּ בְּדִין. וְזֹאת, כַּמְבוֹאֵר בְּפִסְיִקְתָּא (פְּסָקָה כג'), בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שְׂפִרְאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא הָאָדָם הַרַאשׁוֹן. בְּשַׁעָה הַרַאשׁוֹנָה עָלָה הוּא בְּמַחֲשָׁבָה לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ, בְּשַׁעָה הַשְּׁנִיָּה הַתִּיעֵץ הַקַּב"ה עִם מַלְאָכֵי הַשָּׁרַת, בְּשַׁעָה הַשְּׁלִישִׁית כִּנְס הַקַּב"ה אֶת אֶפְרוֹ, בְּשַׁעָה הַרְבִּיעִית גָּבַל אוֹתוֹ (=יֵצֵר אֶת דְּמוּתוֹ), בְּחַמִּישִׁית רַקְמוּ (=הַכִּינוּ), בְּשַׁעָה הַשְּׁשִׁית עָשָׂהוּ גֵלָם, בְּשַׁבְעִיעִית זָרַק בוּ נְשָׁמָה, בְּשַׁעָה הַשְּׁמִינִית הַכְּנִיסוּ לָגֶן עֵדֶן, בְּתִשְׁעִית נִצְטוּהָ (הָאָדָם) שְׁלֵא לְאָכוּל מֵעֵץ הַדַּעַת, בְּעִשְׂרִית **חֲטָא** הָאָדָם, בְּאוֹכְלוֹ מֵעֵץ הַדַּעַת, בְּשַׁעָה הָאַחַת-עֶשְׂרֵה נִשְׁפָּט, וּבְשַׁעָה הַשְּׁתִּית-עֶשְׂרֵה יֵצֵא וַיִּצָּא בְּדִינוֹ (לְאַחַר שַׁעָה תִשׁוּבָה). אָמַר לוֹ הַקַּב"ה, לְאָדָם הַרַאשׁוֹן: זֶה סִימָן לְבַנְיָךְ. כִּשֵׁם שַׁעֲמַדַּת לְפָנֵי בְּדִין בְּיוֹם זֶה, וַיֵּצְאֵת בְּדִימוּס (=וַיִּצָּא) – כִּךְ עֲתִידִים בְּנֵיךְ לִהְיוֹת עוֹמְדִים לְפָנֵי בְּדִין בְּיוֹם זֶה (=בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה), וַיִּוָּצְאוּ בְּדִימוּס (=וַיִּצָּאוּ). מֵעַתָּה מְבוֹאֵר הֵיטֵב מְדוּעַ רֵאש הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין (וְאָף בְּשָׁמַיִם יֵשׁ אוֹת לָכֶךְ. שֶׁהָרִי, הַמְּזוּל הַשׁוֹלֵט הוּא מְאֻזְנִים – בָּא לְרְמוּז עַל מְאֻזְנֵי הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הַקַּב"ה). שֶׁכֵּן בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה **חֲטָא** הָאָדָם הַרַאשׁוֹן. וְכִמוֹ שַׁעָה תִשׁוּבָה בְּיוֹם זֶה, וַיֵּצֵא וַיִּצָּא בְּדִין – כִּךְ גַּם לְגַבִּינוּ, אִם אָדָם עוֹשֶׂה תִשׁוּבָה אֲמִיתִית, הַקַּב"ה סוֹלַח לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו, וְהוּא יוֹצֵא וַיִּצָּא בְּדִינוֹ.

כִּדִּי לְהַבִּין עֲנִין זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת, צְרִיךְ לְדַעַת שֶׁהָאָדָם הַרַאשׁוֹן **חֲטָא** וְאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת לֹא מִצַּד עֲצָמוֹ, אֲלֵא בְּגִלְל כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בוּ, כִּפִּי שֶׁכְּתוּב בְּסִפְר הַלִּיקוּטִים לְהַאֲרִיזוֹ"ל ("הַאֲזִינוּ"): "סִיבַת **חֲטָאוֹ** שֶׁל אָדָם הַרַאשׁוֹן הִיְתָה בְּסִיבַת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בוּ מִכָּל מִין וּמִין – מֵהֵם צְדִיקִים, מֵהֵם רְשָׁעִים, מֵהֵם גּוֹזְלִים... וּמִצִּידִים (שֶׁל נְשָׁמוֹת אֱלוֹ) נִתְאַוָּה (אָדָם הַרַאשׁוֹן) לְאָכוּל מִן הָעֵץ. אִם כִּךְ, לֹא הָיָה מִצְדוֹ כָּל-כִּךְ **חֲטָא**, כִּי אִם בְּסִיבַתָּם (שֶׁל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלוֹת בוּ). וְעַם כָּל זֹאת עָשָׂה תִשׁוּבָה, כִּי לוֹלֵא הַחֲטָא הָיָה (הָאָדָם הַרַאשׁוֹן) נִצְחָי (וְחָי) לְעוֹלָם...".

לְפִי הָאֵמוּר, כִּשְׂאֵנוּ מְדַבְּרִים עַל **חֲטָא** עֵץ הַדַּעַת, אָנוּ בְּעֵצָם מְדַבְּרִים עַל אוֹתוֹ חֲטָא שְׂאֵנוּ עֲצָמָנוּ **חֲטָאנוּ**, בְּהִיוֹתָנוּ כְּלוּלִים בְּאָדָם הַרַאשׁוֹן. שֶׁהָרִי עוֹבְדָה הִיא שְׂגִזְרַת הַמּוֹת נִגְזְרָה לֹא רַק עַל הָאָדָם הַרַאשׁוֹן – אֲלֵא עַל כָּל הַנְּבָרָאִים. וְלָכֵן מוּטְלַת הַחֻבָּה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְתַקֵּן אֶת חֲלָקוֹ בְּחֲטָא הָאָדָם הַרַאשׁוֹן.

וּמֵעַתָּה יְבוֹאֵרוּ הֵיטֵב דְּבָרֵי הַר"ן, מְדוּעַ רֵאש הַשָּׁנָה הוּא יוֹם הַדִּין לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם. כִּי, הִיּוֹת וְהָאָדָם הַרַאשׁוֹן נִבְרָא בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְחֲטָא בְּיוֹם זֶה, וְהַקַּב"ה דָּן אוֹתוֹ וְגָזַר עָלָיו מִיְתָה בְּיוֹם זֶה, וּמִכִּיּוֹן שֶׁחֲטָא זֶה הוּא בְּעֵצָם הַחֲטָא שֶׁל כְּלָנוּ (=שֶׁל כָּל הַנְּבָרָאִים, שֶׁהָיוּ כְּאֵמוּר כְּלוּלִים בְּאָדָם הַרַאשׁוֹן) – אִם כִּךְ, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם זֶה, יוֹם הַדִּין, מִתְעוֹרְרַת שׁוֹב הַשְּׂאֵלָה הָאֵם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיתָנוּ עֵדִין מִמִּשְׁיָךְ חָס וְשָׁלוֹם בְּאוֹתוֹ הַמְּרַד, כִּנְגַד צִיוּיֵי בּוֹרָא הָעוֹלָם?

וְצְרִיךְ לְדַעַת, שְׂאֵם אָכַן **חֲטָא** הָאָדָם בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה, וְעַבַר עַל מִצְוֹת ה' יִתְבָּרַךְ, וַאֲיִנוּ חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה עַל **חֲטָאוֹ**, אֲזִי, חָס וְשָׁלוֹם, נִגְזְרִים עָלָיו גְּזִירוֹת וִיסוּרִים. אוּלָם אִם הוּא עוֹשֶׂה תִשׁוּבָה וּמִתְקַן אֶת דְּרָכָיו, כִּי אֲזִי הַקַּב"ה סוֹלַח לוֹ, כְּמוֹ שֶׁסֹּלַח לְאָדָם הַרַאשׁוֹן, וְהָאֲרִיךְ אֶת חַיָּו שְׁלֵא יָמוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּפִּי שְׂגִזְרַת עָלָיו ("כִּי בְּיוֹם אֶכְלֶךְ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת"). (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"אֲזִי יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְלִשׁוֹנָנוּ רִנָּה" (תְּהִלִּים קכו', ב')

רַבִּי סַעֲדִיָּה גָּאוֹן, בְּטַעַם הַשְּׁבִיעִי עַל מִצְוֹת תְּקִיעַת הַשׁוֹפָר, כּוֹתֵב: "כִּשְׁנִשְׁמַע תְּקִיעַת הַשׁוֹפָר נִירָא וְנִחְרַד וְנִשְׁבַּר עֲצָמָנוּ לְפָנֵי הַבוֹרָא, כִּי כִךְ הוּא טְבַע הַשׁוֹפָר – מְרַעִיד וּמְחַרִּיד – כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (עֲמוּס ג', ו'): 'אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ?' כִּל זֶה לְעוֹרֵר בְּקַרְבָּנוּ אֶת יְרֵאָת הַחֲטָא, שְׁקוֹדְמַת לְתוֹרָה.

34 (נפלא מה שכתב ר' צדוק הכהן זיע"א, בספרו ה"פרי לצדיק", כי בשבת לא צריך לתקוע בשופר, כדי לעורר את מידת היראה. וזאת, מפנין שהשבת קדש עצמה מסוגלת ליראה, כמו שאמרו חז"ל (ירושלמי דמאי טו'): "אימת שבת עליו". ויש לומר, שמטעם זה נתנה התורה בשבת – כדי להקדים ולעורר בישראל את יראת ה' לפני מתן התורה).

והנה, בעוד שבמתן תורה תקע ה' בשופר **שמאל** (=בקרן שמאל של האיל, ש"נאחו בסבך בקרניו" בעקידת יצחק), כדי לעורר בנו את יראת החטא, כדי שהתורה תתקיים בנו. הנה, לעתיד יתקע הקב"ה בשופר **ימין** (של האיל), הרומז לחסד ולאהבה – כדי לעורר בנו את האהבה הגדולה אליו יתברך. שכן, לעתיד לבוא, בגאולה הקרובה, יתבטל היצר הרע מכל וכל, כמבואר בגמרא (סוכה נב): "דרש רבי יהודה ברבי אלעאי: לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים". על-כן לא יצטרכו להתאמץ כל-כך על יראת שמים. שכן, כאמור, יתבטל יצר הרע.

והנה, כאשר בגאולה הקרובה יתגלה לנו הקב"ה בקול שופר גדול, ותעורר בקרבנו את אהבתנו הגדולה אליו יתברך, הנה "אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה" – נשמח כלנו שמחה אמיתית ושלמה (ויפה רמזו דורשי רשומות, כי "שחוק פינו ולשוננו רנה" – ראשי תיבות שופר, לרמזו על השמחה הגדולה שתהיה לנו כאשר נשמע את קול השופר שבו יתקע הקב"ה).

וזהו שכתוב: "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם". אין "והיה", אלא לשון שמחה. שכן, כאמור תקיעת השופר לעתיד לבוא תהיה בבחינת שמחה ואהבה. "ובאו האבדים בארץ אשור" – אלה שנאבדו באשר התאוה, "והנדחים בארץ מצרים" – אלה ששקעו בתאוות ובטומאת מצרים. הנה, מגדל האהבה שתתגלה בעולם, יצאו משם, ויתקרבו לה' באהבה גדולה, "והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם" – אמן כן יהי רצון.

"בראש השנה יפתבון וביום צום כיפור יחתמון, כמה יעברון וכמה יבראון, מי יחיה ומי ימות, מי בקצו ומי לא בקצו, מי במים ומי באש... מי ברעש ומי במגיפה, מי בחניקה ומי בסקילה..."

מסופר על בלגית(=עובדת במקוה) בירושלים, שפעם אחת, שמעה דפיקות עזות על דלת ביתה בחצות הלילה. הדבר נראה מוזר בעיניה, שכן, מי מטריד את מנוחתה בשעה כזו? היא קמה ופתחה את הדלת. והנה, ניצבת שם אשה צעירה, שמבקשת ומתחננת שתפתח את המקוה, כיון שזהו יום טבילתה. בלית ברירה, כדי לא להכשילה, ולמרות השעה המאוחרת, הלכה הבלגית ופתחה לאותה אשה את המקוה. אולם, בהיכנסה שמה לב הבלגית, שהמים מעלים אדים. הכניסה את אצבעה כדי לבדוק את חום המים, ומיד התקלף עור בשרה מהחום הנורא של המים. מיד אמרה הבלגית לאשה, שתמתין עד שתקרר את המים (על-ידי הכנסת מים קרים למקוה). אך אותה אשה סרבה, ואמרה לה: "דעי לך, שאינני אשה מהעולם הזה, אלא שלחוני מהעולם העליון, וחיבת אני לטבול במים הרותחין הללו בתור עונש, על שהכשלת את בעלי באיסור נדה..."

והמשיכה לספר לבלגית, ואמרה לה: "דעי לך, שגרתי בעיר העתיקה בירושלים, ושמרתי טהרת המשפחה תמיד. אולם, עברו עלי שנים רבות, ולא נפקדתי בילדים. והיתה לי שכנה ערבית, שהיתה ביחסי שכנות טובים איתי, והיא יעצה לי לקצר, ולא לספור בדיוק את שבעת הימים הנקיים, אלא פחות. כיון שכך, הסבירה, יש לי יותר סיכוי להיכנס להריון. בהתחלה דחיתי את הרעיון הטמא. אבל, כאשר היא חזרה ודברה אלי יום יום, נכנסו הדברים ללבי, וקצרתי את הימים והכשלת את בעלי פעם אחר פעם באיסור נדה. אמן, אחר-כך התחרטתי הרבה על מעשה זה, אך לא עשיתי תשובה שלמה ופראוי. לאחר פטירתי הגעתי לבית דין של מעלה, ושם דנו אותי (בין השאר) על מעשה זה, וקבעו לי לטבול במקוה שמימיו רותחים..."

מיד כאשר סימה האשה את דבריה, נכנסה למקוה הרותח, ולנגד עיני הבלגית הנדהמת, טבלה במים ונעלמה כלא היתה... (סיפור אמיתי מספר "טהרת המשפחה" להרה"ג יעקב אשכנזי).

שנה טובה ומתוקה! חג שמח! ושבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: ראש השנה תשע"ט "אל שדי יתן לכם רחמים" ❗❗ כְּנִיסַת הַשְּׁבֻת: 18:37

ראש השנה תשע"ט, כט' אלול תשע"ח (9.9.18) bnei-zion.com יציאת השבת: 19:29 ר"ת 20:11

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי אִישׁ אֲבִינוּ אָב הַרְחָמִים, בַּחֲדָשׁ הַרְחָמִים תֵּן לְבַנְיָהּ רְחָמִים! (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"יום תרועה יהיה לכם"

חידוש נפלא אומר לנו האדמו"ר מרן יהושע מפעלזא: נכון הדבר שהקב"ה קצב **עונשים ותוכחות**, אם יעברו ישראל חס וחלילה על התורה. אך יש עצה נפלאה, שאפילו אם **הטא האדם**, הוא לא יצטרך לקבל את **העונשים** בפועל ממש. וזאת, על-פי מה ששנינו בגמרא: "כל העוסק בתורת חטאת – כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם – כאילו הקריב אשם".

רואים אנו מכאן, כי יש לתורה הקדושה סגולה מיוחדת, שהעוסק בה כאילו קיים בפועל כל מה שלמד, בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו". ולכן כל העוסק בתורה בפרשיות התוכחה ("בחקתי", "כי תבוא"), המתארת את גדל **העונשים** הבאים על האדם (העובר על הפתוב בתורה), וילביש עצמו בפחד ה' מיסורים אלו, פי אז יחשב לו כאילו קבל את **היסורים בפועל**, וכך ינצל **מיסורים** ממש.

והנה פתוב בתורה הקדושה, שמהותו של ראש השנה היא "יום תרועה יהיה לכם". ובאר המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זצ"ל, כי אותיות "תרועה" הן אותיות "תורה ע", כלומר תורה שיש לה **ע' פנים** (=שבעים פרושים).

ונשאלת השאלה, מה הקשר בין התרועה שתוקעים בשופר, לבין התורה, שנתנה בשבעים פנים? אלא, אומר רבנו סעדיה גאון, שאחד הטעמים של תקיעת השופר בראש השנה הוא, כדי להזכיר את זכות מעמד הר סיני, אשר נשמע בו קול השופר, כמו שכתוב (שמות יט', יט'): "ויהי קול השופר הולך וחזק מאד". ולפי זה מובן מה שהדגישה התורה הקדושה – "יום תרועה יהיה לכם": "תרועה" – כדי להזכיר ולעורר את זכות מתן התורה בהר סיני, שבו קבלו ישראל "תורה ע" – תורה שיש בה שבעים פנים. וממילא יתעורר מזה לימוד זכות בשמים על ישראל שאין צורך להביא עונשים בפועל על ישראל, אלא הם יכולים לעסוק בתורה בפרשיות התוכחה, ויחשב להם הדבר כאילו קבלו את **העונשים** בפועל ממש.

"אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים"

על כחה של **תשובה** ותפילה מקירות הלב, למדים אנו ממעשה חזקיהו המלך, כפי הכתוב בספר מלכים (כ', א'): "בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חֲזַקְיָהוּ (הַמֶּלֶךְ) לָמוֹת וַיֵּבֵא אֵלָיו יִשְׁעִיהוּ בֶן אֲמוּץ הַנְּבִיא, וַיֹּאמֶר אֵלָיו, כֹּה אָמַר ה': צו לְבֵיתְךָ כִּי **מַת** אַתָּה וְלֹא תַחֲיֶה". **מת** אתה" – בעולם הזה, וְלֹא תַחֲיֶה" – לעולם הבא.

שאל חזקיהו המלך את הנביא: מדוע? מה עשיתי? אמר לו ישעיהו הנביא: משום שלא עסקת בפריה ורביה (הבאת ילדים לעולם). אמר לו חזקיהו המלך: לא עסקתי בפריה ורביה משום שראיתי ברוח הקדש שיצאו ממני ילדים לא הגונים. ענה לו הנביא ישעיהו: למה לך לעשות את חשבונותיו של הקב"ה ולהיפנס לסתרי? מה שאתה מצוה אתה חייב לעשות. ומה שברצונו של הקב"ה – הוא יעשה.

אמר לו המלך חזקיהו: תן לי את בתך לאשה, ואולי זכותי וזכותך יגרמו לך שיצאו ממני בנים הגונים. ענה לו הנביא: כבר נגזרה הגזירה (=שאתה, חזקיהו, תמות). אמר המלך לנביא: בן אמוץ, כלה נבואתך וצא! כך מקובלני (=למדתי) מבית אבי-אבא (=סבי, דוד המלך): "אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים".

ומיד אחר-כך כתוב: "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'". אומרים חז"ל, שחזקיהו המלך התפלל וזעק אל ה' מקירות (=ממעמקי) לבו – ומיד נענה, והתבשר שהוסיפו לו חמש עשרה שנים של חיים. "אריה שאג – מי לא יירא?"

אומר השל"ה הקדוש (מסכת ראש השנה אות א'): "הקדמונים נתנו סימן (לימים הנוראים): **אריה** שאג – מי לא יירא (עמוס ג', ח'). **אריה** – ראשי תיבות **אלול**, ראש השנה, יום הכיפורים, הושענא רבה".

לפי הפשט, כונת חז"ל היא שבמימים אלו (של חדש אלול, ראש השנה, יום הכיפורים והושענא רבה), שבהם 36 באי עולם עוברים לפני הקב"ה כבני מרון(אחד-אחד), אימה ופחד נופלים על כל אחד מישראל, והרמוז לכך הוא: "אריה שאג" – כשמתעוררת שאגת האריה – ראשי תיבות אלול, ראש השנה, יום הכיפורים, הושענא רבה – "מי לא יירא?", מי לא מפחד מימי הדין הללו?

אך עדין צריך באור. וכי אינה חידוש משמיענו כאן הנביא עמוס, באומרו "אריה שאג – מי לא יירא?" הלא ברור שבני האדם מפחדים מיום הדין, אז מה החידוש כאן?

אלא, נראה שהנביא רוצה ללמדנו כאן יסוד חשוב ונכבד, שאף-על-פי שבכל יום ויום יכול האדם להתעורר בתשובה, הרי שבמימים אלו, שסימנם אריה – ראשי תיבות אלול, ראש השנה, יום הכיפורים, הושענא רבה – קל יותר להתעורר בתשובה לפני בורא עולם. "דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב"

שנינו בתנחומא: "דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב" (ישעיה נה, ו') – אלה עשרת ימי התשובה (מליל ראש השנה עד לנעילת יום הכיפורים), שהוא שרוי ביניכם(=הקב"ה משרה שכנינתו בישראל בימים אלה, ומיחל שהחוטאים יעשו בהם תשובה). וכן שנינו במסכת ראש השנה (יח, עא): "דרשו ה' בהמצאו" – אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. בימים אלה קרוב ה' לכל קוראיו, ממציא עצמו, ונעתר לכל אלה השבים בתשובה שלמה על חטאיהם, שחטאו במשך השנה שחלפה. ומה אוילים הבריות, שאינם מנצלים כראוי ימים גדולים אלה בפתח השנה, וכתוצאה מכך מחמיצים את ההודמנות הגדולה, הניתנת להם פעם בשנה כמתנה. "כי קרוב אליך הדבר מאד, בפיה ובלבבך לעשותו"

אדם שאינו מסוגל לפתוח את לבו האטום כאבן, כדי לעשות תשובה מתוך חרטה עמוקה, מה עליו לעשות? האדמו"ר מרן מהרי"ד מפעלזא, אומר, שכל איש מישראל צריך לעשות תשובה כפי יכולתו וכחו. ועל-ידי האמירה בפה, יעורר ויפתח הקב"ה את לבבו הסגור, שישוב בתשובה בכונה רצויה ובלב טהור. וזאת, על-פי הפתוב בפרשת "נצבים": "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום, לא נפלאה היא ממך ולא רחקה היא... כי קרוב אליך הדבר מאד, בפיה ובלבבך לעשותו".

ולמה הקדים הכתוב את "בפיה" (=התפילה בפה) לפני "בלבבך" (=המחשבה)? שהרי המחשבה קודמת למעשה, והיה צריך להקדים את הלב לפה. אלא שתמיד צריך האדם להתפלל לפני הקב"ה בכונה ובלב טהור. ואם אינו יכול להתפלל כן, מפאת לבו האטום והסגור, יתאמץ לעשות כפי יכולתו וכחו, ואז יתן לו ה' מן השמים שפע של טהרת הלב, בבחינת "הבא לטהר – מסיעים לו".

וכן הרמב"ן מפרש: "כי המצוה הזאת" – הכונה היא על מצות התשובה. מצוה זו "לא נפלאה היא ממך ולא רחקה היא... כי קרוב אליך הדבר מאד". ואם תאמר: מה עלי לעשות, כשלבי סגור ומסוגר כאבן? – אך על הכל נותנת התורה הקדושה עצה טובה: "בפיה ובלבבך לעשותו" – קודם תאמר בפיה תפילות ותחנונים כפי יכולתך, ואחר-כך תזכה "ובלבבך לעשותו", שהקב"ה יטהר את לבבך, כדי שתוכל לשוב בתשובה שלמה בטהרת הלב.

"כי תשוב אל ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך" (דברים ל' י')

הרב הקדוש ר' לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל אמר פעם לאדם רשע וחוטא: "היודע אתה שאני מקנא בך?" השתומם האיש מאד, ושאל במה יכול הרב הקדוש לקנא בו. "רבותינו אמרו", ענה לו הצדיק, "מי שעושה תשובה מאהבה – נהפכים לו הזדונות והעבירות לזכויות ולמצות. תאר לך עתה, כמה מצות תהיינה לך אם תחזור בתשובה שלמה, וכל חטאיך יהפכו לזכויות? אין ספק שזכויותיך תהיינה רבות משלי, ולכן אני מקנא בך". ובדברו החזיק הצדיק בידו של הרשע, ובקש ממנו בכל לשון של בקשה, שיעזוב את דרכו הרעה, ויחזור בתשובה. נכנסו הדברים אל לבו של החוטא, התחרט על מעשיו, וחזר בתשובה שלמה.

אני מבקש סליחה, מחילה וכפרה מפל הקהל הקדוש, ומפל אחד ואחד מישראל, אם פגעתי או צערתי, או הכעסתי אותו. בודאי שלא התפונתי, ושגגה היא מלפני.

שנה טובה ומתוקה! חג שמח! ושבת שלום לכל בית ישראל!